

Joško Božanić
Komiža - Split

KOMIŠKI DIKCIONAR – B

UDK: 811.163.42'282.2(038)

Rukopis primljen za tisak 20.09.2008

Izvorni znanstveni članak

Original scientific paper

Recenzenti: Josip Lisac, Vladimir Skračić

Ovaj rad nastavak je publiciranja Komiškog dikcionara, rječnika govora Komiže na otoku Visu, a okuplja leksik pod slovom B. Rad obuhvaća ukupno 1183 glose što je indikator iznimnog leksičkog bogatstva ovog govora. U odnosu na leksik objavljen pod slovom A (472 glose od kojih je samo 9 idiglotskog podrijetla), među glosama pod slovom B ima blizu 30 % idiglotskog leksika što je, pretpostavljamo i prosjek za čitav Dikcionar. Ta činjenica sociolingvistički je podatak koji predstavlja izazov za dijalektološka i etnološka komparativna istraživanja jadranskog jezičnog i kulturnog prostora određenog prožimanjem različitih kultura i jezika među kojima je romanski utjecaj najvažniji, ne samo onaj sa zapadne strane Jadrana već i onaj istočnojadranski autohtoni jezični supstrat baštinjen i sačuvan u govorima insularnog istočnojadranskog prostora do danas. Leksičko istraživanje na kojemu se temelji ovaj rad obuhvatilo je sva područja života, a najdetaljnije i najsustavnije istražen je leksik na području maritimne djelatnosti koja je temelj egzistencije Komiže kroz stoljeća. To je i razlog što je taj segment leksika ovdje iznimno bogat ne samo po broju glosa već i frazeologijom i stilističkim nijansama u kojima se realizira konotativna vrijednost pojedinih glosa.

Svaka glosa obrađena je gramatički, a uz mnoge glose navedeno je više značenja, stilistička i konotativna značenja, frazeologija i govorni primjeri iz zabilježene usmene predaje koju je autor skupljao četiri desetljeća.

Ključne riječi: Komiža, otok, rječnik, dijalekt, leksik

KRATICE UPOTRIJEBLJENE U DIKCIONARU

adj. – pridjev	interj. – uzvik
adv. – prilog	iron. – ironijski
antrop. – antroponim	m – muški rod
augm. – augmentativ	
bibl. – biblijski	n – srednji rod
	oiko. – oikonim
comp. – komparativ	part. – partikula
conj. – veznik	pej. – pejorativno
dem. – deminutiv	
etn. – etnonim	pf. – perfektivan
exscl. – uzvik	
f – ženski rod	pl. – množina
fig. – figurativno	pl. tant. – pluralia tantum
fit. – fitonim	praepos. – prijedlog
G – genitiv	pred. – predikativno
	sing. tant. – singularia tantum
	stil. – stilistički
	superl. – superlativ
hiperb. – hiperbolično	top. – toponim
	venet. veneto, venecijanski
indecl. – indeklinabilan	zoo. – zoonim
impf. – imperfektivan	
imper. – imperativ	
impers. – impersonalno	

Napomene:

1. Primjeri govora navedeni su prema izvorima iz publicirane literature ili ih je naveo autor kao izvorni govornik komiškoga govora prema svojim bilješkama, sjećanju ili ih je sam izmislio. Svaki primjer govora u Komiškom dicionaru bit će označen kraticom (koja je navedena uz svaki izvor kojim smo se koristili za ovaj rječnik) ili će biti označen kraticom (A) što upućuje da je izvor sam autor. Kratice su navedene uz pojedine jedinice ekscerpirane literature koju navodimo na kraju.

B

bâ – onomatopejski izraz u dječjem jeziku i u jeziku kojim se odrasli obraćaju posve malom djetetu, za poljubac; *Bâ māmū, ba* (A) – poljubi mamu. Po ovoj je riječi izveden nadimak Bačaća prema *ba čaću* – poljubi tatu.

Bāba, -e f – babica; *Mēne je pobābila Franīna bāba; Franīna Pulēntina bīla je pūno gōdišć bāba u Komīžu.*

bāba, -e f – stara i neugledna žena; *Prōvo je bāba* (A); *Ne govōri bāba pōci bārda, nēgo pōci svūga gārla* (A) – kaže se za nekoga tko nešto zagovara tobože zbog tuđeg interesa.

Bāba, -e f - top. – lokalitet na južnoj obali Biševa, u blizini uvele *Trešjavac* i spilje *Medv'đina*; *Kavicôl parangôlâ butâli šmo po Bābi* (A).

Bāba, -e f. top. – hrid malo iznad razine mora uz južnu obalu Male Palagruže; *Iškarcāli onī mēne na Bābu za oplāvit. Školōda je bīla, a na šūnca kštuk. Čāpa jō dvīššesule šardēl, oplāvi jō dvī tūnje i šēdi na Bābu (...)* *Nīku dōba, ražumīš, nīkur je dōl bekōdu, a jō šon, bōrba, ōlma šon jō kulpīl da je tū kīrnja. Dōj bekōdu i tīra. Žnōš, tīron jō, tīron, a glēdaju me nāmo nāši. Onī šu dalekō bīt će dvī ūže rōbe, onāmo lōve na kōnjce. Ma šāl jō nīmon kāl njīma nōnke ućnit mōt. Tīra, tīra, e, bōrba, tīra. Tukālo mi je i namolōvāt vēce pūtih. Ōto ti je bōrba, kīrnja īšpol košē na Bābu. Ještē kal bīli? (...)* *Žagārli se jō, žarāmeni se iš njūn, jakētū kolo rukē i u brōnca, čāpa je jō, žnōš, za grīvu, trīšni je obo šiku; e tōti lāji!* (VF - 35).

Bāba, -e m, antrop. – osobni nadimak; *Mīke Marīnković Bāba iz Vēle Bōnde bīl je švićōr i imōl je falkūšu* (A).

baba šlīnka, -e f, fit. – mala sluzava ribica koja živi u plićacima; obično je to prva riba koju dijete u životu ulovi; *Kāl šon bīl mōli lovīl šon babe šlīnke* (A).

babalīna, -e f, fit. – kit; ri̇ba babalīna: *Bīli šu dvō i īšli šu nā more švojūn bōrkun dalekō ol krāja. Jīdre onī, jīdre i ūjedōnput vīde onī jedōn škūj. Cūde se onī kakō je otī škūj tōti, a nīkal ga nī bīlo. I onī blīžje, blīžje, glēdaju onī škūj. I ca čēdu, dogovorīli se dā čēdu se iškarcāt na otī škūj i iškūhot brujēt. Imāli šu nīšto rībe i onī ūžēgli ōgonj na krōj. Ūjedōnput otī se je škūj prošēl, potenīl, a ovā dvō jedvā šu doplīvoli do švojē bōrke i tāko se špōšīli. Pēn šu tāl vidīli da tū nī bīl škūj, nego rība babalīna* (A).

Babāo, -ota m, antrop. – osobni nadimak prema porodičnom nadimku *Babāotovi*; *Ivōn Demaria Babāo bīl je švićōr i imōl je palagružōnšku gajētū* (A).

Babāotovi, pl. tant. -ih m, antrop. – obiteljski nadimak; *Babāotovi šu imāli brūd* (A).

babarīn, -a m – ubrus koji se stavlja pod vrat djeci da se ne uprljaju: *Vēži mōlemu babarīn dā se ne īsporkō* (A).

babāu, excl. – uzvik kojim se plaše djeca; *Babāu! Žavīkal je i utēkal* (A).

babetīna, -e f, augm. – depreciativni naziv za stariju neuglednu ženu iz puka; *Raždebelīla se je i žapūštīla. Poštāla je prōvo babetīna* (A).

bābić, -a m fit. – vrsta loze i sortno crno vino šibenskog vinogorja; *Pokōjan otāc ūšōdīl je bīl u Brōjkovice dvī motīke bābića* (A).

babelōnija, -e f – velika konfuzija; *U vūj kūci je vāvik babelōnija* (A); *Jō tū ne mōgu ražumīt, tū je za mēne prōvo babelōnija* (A).

bābin, -ega f – babin; bābini žūbi – raskliman, nesigurne čvrstoće; *Tū, ca šī tīnaprāvil, tū šu bābini žūbi, tū će se lēsto rašhlāmot* (A).

bābit, -in impf. 1. pomagati pri porođaju; *Onā žnō bābit* (A); 2. dirati nešto preko mjere; *Nemūj tū rību bābit po rukāmi, švū ćeš je izmardāvit* (A).

bāborit, -in impf. – pipati nespretno tako da se što oštećuje; *Oštāvi tū na mīrū. Cā tu bāboriš, pokvārīt ćeš* (A).

babujāšt, -o, -u, pred. -a, -o - obao, okruglast, zaobljene forme; *Ne komodō me, nīkako je īspōl babujāšt* (A).

babujāšto, adv. – okruglasto; *Kal cinīš paršūrāte, avertīj da ti īspādu ōkrugle, malo vēce babujāšte nēgo pašōne* (A).

Babujôk, -ôkâ m, top. – lokalitet na južnoj obali otoka Sveca; *Butâli smo vôrše na kôntere po Babujôkû*.

bacelât, -ôn impf – v. *bacilât*.

bacelônje / bacilônje, -o n – 1. kruženje za nevremena barkom oko malog pučinskog otoka zbog nemogućnosti pristanka na obali; *Nôjgore je bilo bacilônje na Palagrûžu* (A); 2. briganje; *Jô son vajôl mišlit obo švêmu, jô son bîl ôlgovorán, pok penšîr, nešpônje, bacelônje, nî bilo lakô tû izdurât* (A).

bačić, -a m, dem. – mala kugla (pri kuglanju) koja predstavlja cilj kojemu igrači nastoje što bliže primaknuti svoje kugle (*balôte*); *Bîl je jedôn pošvê mîli bacîč* (A).

báciga, -e f – vrsta dječje igre; *Uceri smo igrâli na bácigu* (A).

bacilât / bacelât, -ôn impf. – 1. kružiti brodom oko malog otoka kad je nevrijeme, zbog nemogućnosti da se izvuče brod na obalu ili da se nađe zaklon; *Kâl bi žapûhâlo jôku jûgo na Palagrûžu, onî koji se nîšû mǒgli navûć, bîli bi bacilâli ôkolo škôja* (A); *Nîšî ti, šînko, provôl cǎ hoće rêč bacilât. Ovôje mîli škûj i, di gûl îdeš, švûder te nahôdjo. Pôk, kal je vâko škûro kakô noćâš, kal su grûbe ârije, kal je vêliku mǒre, nîkal nê žnoš dî te mǒre izvôrniť* (E1 104); *U šlûcaju jôkega jûga bîli bi se navûkli onî koji su se mǒgli navûć, a onî koji se nîšû mǒgli, bîli bi bacilâli. Onî bi bîli bacilâli ôkolo škôja. Kružîli su prêma vîtru ôkolo škôja* (E1 93); 2. mariti, brinuti se; *Ne bacelôj, mîli, mî ćemo te naucîť* (R 2,78).

bacilônje, -o m – v. *bacelônje*.

bâcvâ, -e f – bačva; *dǎ bišmo mu mî izgorîli bâcvu ûlja* (VF 92,9); *Sûhu lîto - mǒkre bâcve, mǒkru lîto - sûhe bacve* (prov.) – kad ljeti ne kiši zdravo je grožđe i visoki slador te su bačve pune vina, a kad kiši dođu bolesti pa propadne vino; *Kâl smo nâsu bracêru nakarcâli vînâ u bâcve, zatvorîli bukapûrtu, pritêgli incerôdu i ucinîli provîstu* (C-CPB 314).

Bâcvâ, -e f, top. – brak, pličina opasna za nasukavanje, oko pola kilometra istočno od otočića Galijula koji je oko tri milje udaljena od Palagruže prema istoku; *Na Bâcvu smo butâli vôrše ol jâstogih* (A).

bâcvica, -e f, dem. – mala bačva; *A napravîli smo jelnû bâcvicu bugâve, neka bûde za nôš i priĵateje* (A).

Bâcvica, -e f, top. – manje brdo sa sjeveroistočne strane Komiže; *Švû je bârdo ol Bâcvice bîlo izgorîlo nôše petnâšte gödišć* (A).

Bâcvice, pl. tant. -ih f, – Bačvice, poznata splitska plaža; *po je tâko po mâlo klobûk dûšal do puntîna ol Bâcvic cǎ ga žovû Kavâla* (C-NK 312).

bacvôr, -ôrâ m – bačvar; *U Komižu je ovî žanôt neštôl, a pôpri je bîlo vêće bacvôrih ili botêrih, kakô smo ih mî žvôli. Pôžnoti su bîli bacvôri famîja Amanovih, Kûčîć, a bîli su i Bačîkini. Šlâli su ol vônka već skrôjene dûge ol barîlih i bîge za ôbruce i tû su komîški bacvôri cinîli, na mijôrê barîlih su cinîli za šolîť šardêle i minčûnê* (A).

bacvôra, -e f – velika bačvasta žičana vrša za lov kantera ili pletena od majstre ili od mrežnog tega na obručima od drva za jastoge; *Pri se je jâstoge lovîlo kucinôrima, a ondâ je îžmeju dvôrâta kucinôre žamînila bacvôra i tû se je pokôžâlo bôje* (A).

Bâćaća, -e m, antrop. – osobni nadimak prema dječjoj onomatopejskoj riječi *bâ* za poljubac; *Bâćaća je iz Okjûcine* (A).

bačić, -a m, – kikiriki; *Vâzel je iz štolâ pûnu rûkovicu bacîčîh* (A).

bačićina, - e f, fit. - vrsta trave, širokog lista, korov; *Cā berēš tū bačićinu, tū kožā ne žēre* (A); *Pol rogōč švē je obrēšla bačićina* (A).

bačika, -e f - motka sa rašljastim završetkom kojom se pri skupljanju ružmarinova suhog lista tuku bremena posječenih grana ružmarina; osušeno breme ružmarina postavi se na očišćen teren i tuče se *bačikom* tako da suhi listovi otpadaju, a grane se bez listova odstrane i skupi suho lišće u vreće; *Ŭbrol šon dvī līpe bačike ol cešmīne za otūc žeromōd* (A) - ružmarin.

Bačika, -e m, antrop. – individualni nadimak pripadnika obitelji *Bačikini*; *Tōnci Bačika je pūno gōdišć vožl u Komīžu autōbuš* (A).

bačikāt, -ōn impf. – 1. tući ružmarin motkom (bačikom) da bi ispalo suho lišće sa odsječenih grana ružmarina složenih u bremena oko guvna na kojemu se mlati ružmarin radi odvajanja grana od listova; *Vrūco je, āli nī drūge, vajō bačikāt kal je nōjvece vrūco jērbo onđā žeromōd* (ružmarin) *nōjboje ispādo* (A) – najbolje se odvaja list od grane kad je vrućina; 2. fig. tući brodom teško more: *Ca čēte pul Komīže bačikāt už vītar* (A).

Bačikini, pl. tant. -ih m, antrop. – obiteljski nadimak; *Bačikini šu bīli pūno dōbri mēštri botērī, ca šu cinīli barīle i bācve* (A).

bačikōnje, -o, n – mlaćenje ružmarina rašljastom motkom (*bačika*) da bi ispao suhi list sa otkinutih grana složenih u bremena: *Ovū bačikōnje me umōri. Po cīli dōn vajō hreštāt bačikun po vēmu zaštōkemu šāncu* (A).

bačīr, -a m – lubenica: *Debēl kako bačīr* (A).

bačīrko, -ota m – fig. debeo i malen čovjek, okrugao kao lubenica; *Poglēdoj ga kākī je. Prōvi je bačīrko* (A).

badāt, -ōn impf., u ovom obliku javlja se iza proklitike *ne* (inače *obadāt*) – mariti, obraćati pažnju; *Ma mōla cā, stōri, ne badōj, motūr je* (E2 7,11); *a onī nīšta ne badāju* (VF 74,6); *Ma jō švē tu ne badōn* (VF 36,4).

badīja, -e f - uvala, zaljev: *Onđā Nēcujam, vēliko badīja* (R 4,86); *Dūšli šmo mī u Manfredōniju popūlnē. Līpo šmo še vēžāli unūtra, vēliko badīja, vēliki pōrat* (R 5,99).

badīl, -īla, m – 1. lopata: *Vāzmī mašūr i badīl pōk cemo ukarcāt mālō šarbūnā* (A); 2. količina koja se može zgrabiti lopatom: *Būta dvo-trī badīla jōpna nekā je paštūžo* (A).

badilāt, -ōn impf. – prebacivati što lopatom, raditi lopatom; *Cā ona dvō aživēto badilāju* (A).

badilōnje, -o n – rad lopatom; *Mišāju cimēnt, nōše, badilāju pō vaš dōn* (A).

bādnut, -en impf. – 1. lagano ubosti; *Bādni ga nekā še probūdi* (A); 2. potaknuti; *Vajāt će ga mālō bādnut neka pōcme ucīt* (A); 3. napraviti lagani zaveslaj; *bādni mālō ol švīcē* – lijevim veslom na svjećarici; *Āla, bādni mālō ōl mroka* (E1 28).

bādnut, -o, -u, pred. -a, -o – potaknut, uboden; *Bādnut je, ali nī še pomākal* (A).

badnjēnica / banjēnica, -e f - kaca za mošt; *Odalnīl šon jelnū bācvu ōl šest tōlitrih pōk će mī šlūžīt kako banjēnica za ukīnut māšt* (A).

badōnj, bōdnja m – badanj, posuda za držanje mošta radi vrenja; *Ukīmuli šmo dēšet tovārih maštā u badōnj* (A) – usuli smo količinu od deset tovara mošta koje nosi magarac; fig. *Badōnj mēsa, tovōr jūhē* – kaže se za nekoga tko je ekstremno debeo.

bādonje, -o m – 1. badanje, ubadanje; 2. fig - podbadanje, zadirkivanje; *ma tvûga bādonjo mi je vej dōšta* (A).

bādot, -on impf. – 1. bosti; *Nemûj ga bādot perûnēn* (A); 2. poticati gurkanjem: *A Lûka i Ônte švê bādaju mûlê da bi omākli pri Šîbeton* (VF 50, 6).

bādot se, -on impf. – gurkati se; *a mî se švê bādomo i pošmihûjemo u tlêh* (VF 70, 6).

bādov, -o, -u, pred. -a, -o – koji bode, koji je bodljivak; *Ûbrol šon dvô brîmena bādovega šmîrcâ za naprâvit plût* (A); *Bôji je glûhi šmrîc* (koji ne bode) *nêgo bādovi* (A).

bādovi šmrîc, -a m, fit. – bodljivaki smrič: *bādovi šmrîc, za rāzliku ol glûhega, ôlma čapô bišu* (A); *Avertîj dâ se ne ubodêš jêrbo šu rûže bādove* (A).

bagâji, pl. tant. -ih m – prtljag, putne torbe, kuferi; *Kal putûjen, vâvik nôšin pûno bagâjih; Ôstâvil šon bagâje u šestrê*.

bāganica, -e f, G pl. bāganicîh – bakandža: *Obûkal je ûn te bāganice, inglêšku blûžu, berîtu* (VF 38,12); *Jimôl šon jedôn pôr bāganicîh ca îh je pokôjan otâc bîl dônîl iz žbjêga pašônega râta, iz El Shatta* (A).

Bāgarica, -e m, antrop. – osobni nadimak prema obiteljskom *Bāgaricini*; *Jô šon is Bāgaricun kopôl na žurnôtu u pokûjne šjora Marîje Krîškotove u Pôlhûm* (A).

Bāgaricini, pl. tant. -ih m, antrop. – obiteljski nadimak; *Bāgaricini šu stôli onôndi u Šelô blîžû Kôšîcovîh i Banîcinîh* (A).

bagatêla, -e f – niska cijena; *Û tu vrîme rîba je bîla po bagatêlu* (A).

bagôj, -âja m – komad prtljage; *jedôn bagôj mi se je nînder bîl izgubîl* (A).

bagulîna, -e f – štap; *Kâl je mûj pokôjan otâc bîl u Špânju, kâpo ol barâke dî se je šolîlo rîbu na Finîstêre, ondâ je šjor Vîce Šcûlin, gošpodôr ol fâbrike, bîl mûmu nônotu naredîl da vajô nošît veštîd, špancêru i bagulînu nekâ imponîro râdnîcima ca šû šolîli rîbu, nekâ ga štimâju, nekâ ga šlûsodu* (A).

bahaîn, -a m – prevara: *okrojît bahaîn*: napraviti nered, iznevjeriti nekoga, poremetiti plan; *Okrojîl mi je ucêri bahaîn, iznevîril me je dekapôto* (A).

baharât, -ôn impf. – tražiti što po tuđim stvarima, prčkati: *Da mi nîšî vej intrâla u mojû kamâru i baharâla mi po štvôrima* (A).

baharônje, -o n – diskretno pretraživanje po tuđim stvarima; *Kakô si mu ôpet môgla baharât po njegôvin štvôrima* (A).

Baharôta, -e f, antrop. – osobni nadimak; *Îspomînjen se Baharôte kojî je is mēnon hodîl u škûlu ol parvê do pête klâse* (A).

bâhçonje, -o m – bahat, šum teška koraka; *Izôšal šon na terâcu, kal cûjen jô nîku bâhçonje priko štrôde* (A).

bâhçot - en impf - kretati se teškim korakom: *nîku dôba cûjemo gôri u bûsak nîšto šûško, nîkur bâhçe, jê, onîšu* (R 9, 60); *Kû tu bâhçe / Kû tu grê? / Mêštar Pâško iz gorê / gâçe šu mu do kolîn / vîdi mu se pišulîn* (dječja pjesma).

bâhor, -a m – vječ, pučki liječnik; *bîl je jedôn bâhor u Komîžu kojî je lîcîl jûde* (A); *Pöpri šu jûdi vîrovoli tîma bâhorima i bâhornîcima dâ čedu ih oždrâvit îli uklonîti urôke ol zîlih ocîju* (A).

bāhorenje, -o n – vraćanje; *Věj še nīkur ne bāvi bāhorenjen u Komīžu, a pöpri šu virovoli u višćice, u bāhornice u legôte. Tāku je bīlo vrīme* (A).

bāhorit, -in impf – čarati, liječiti čaranjem; *Bīla je jelnā Cīcā Šētera u Komīžu kojō je bāhorila kāl bi še kū ražbolīl. Onā je govorīla nīke cūdne bešīde, a jūdi šu njuj virovoli dā še ol tēga mōre oždrāvit* (A).

bāhornica, -e f – vračara, pučka liječnica koja je pripravljalala razne napitke; *Pöpri šu u Komīžu bīle bāhornice kojē bi bāhorile kāl bi še kū bīl ražbolīl, a bīlo je švīta kojī je včēe virovol bāhornici nēgo likorū* (A).

bahtāt, -ōn, - 1. izazvati izbočinu svojim volumenom ispod neke površine koja ga prekriva; u hrvatskom standardnom rječniku nema adekvatne riječi za taj pojam; *Ma žnōš tī da ūn īmo kōmad alōtā* (fig. naziv za muški spolni organ, rjeđe ženski); *Vīdi ca mū bahtō kal obūcēmudantīne ol kupōnjo; Ca nīj sīše bahtāju!*; 2. izazvati ispućenje; *Ne komodāju me ovē gāče, nīkako mi prēvēč bahtāju izmēju nūg* (A); *Glēdon jō cā no bahtō īšpol lancūnā, a kal tāmo, onā je pol lancūn šakrīla dvī jābuke* (A).

bahtōnje, -o m – ispućenje nekog predmeta na površini koja ga prekriva; *Kāl šon pašāla rūkūn priko sīše, čūtīla šon pol pāršte nīku bahtōnje, nīku balōticu īšpol šōme kōže i ōlma šon īšla u likorā dā me priglēdo* (A).

bahūja – krmača; *Věj u Komīžu nīkur ne deperō prōjce, a pöpri šmo mīužāli do Božīća dōržāt prōjca. Ispomīnjen še kāl šmo imāli jelnū vēlu bahūju, ma bīlo je ū nju a bārž i dvīšta kilīh* (A).

bāja, -e f – otvorena bačva u koju se drži mošt u vrijeme jematve radi vrenja ili manja takva bačva za držanje salamure prilikom soljenja ribe; *Ukīnuli šmo māšt u jelnū bāju ol dvonāšte tōlitrih* (A); *Imāli šmo na Palagrūžu jelnū bāju kojū šmo deperāli na barāku za dōržāt šalamūru* (A); **bāja ol šalamūre**; *Deperāla še je u falkūšu i jelnā bāja ol šalamūre, za nadolīvāt šalamūru u barīle* (A).

bājan, -o, -u, pred. -a, -o – jadan; stilistički obilježen sinonim adj. *jadan*: *Šidī ōn, bājan, na kolūnu i cēko dā še onā vēlo švēra ol alerōja na kampanēlu ol Komūne popēnje na dvonāšte* (VF 49, 5); *A ca cē bājna, nī onā krīvā, bōg njuj je dōl krōlku pāmet* (A).

bājbuk, -a m – fig. zatvor (stilski neutralno – *paržūn*); *Švē mi še parī, āko ūn tāko naštāvi, da nēče pūno pašāt, a da će finīt u bājbuk* (A).

bājīn, -īna m – krovni prozorčić, luminar, najčešće ugrađen u nadograđeno kućište s krovicem čije sljeme ide okomito na glavno sljeme kućnog krova, ili je samo ostakljeni otvor na kosini glavnog krova: *Na našu kuvērtu dvō šu bājīna; Lašćī mu še celō kako bājīn* (A); v. *abājīn*.

bajōk, -ā m – nekada novčana jedinica (5 centezima); *Šāl je škareštīja, nī lakō dūc do pinēž. Otāc je ūmor, māti je ūmorla i šāl ovi rūgō kakō će, ca cē. Nī mu drōgo lavurāt, ma bajōkih nī ōlniklec* (A) – novaca nema niotkud.

bajunēta, -e f – bajoneta; **bajunēta in kāna**; *dvō jandōrma bajūneta in kāna, muntōjū iža škūle* (C-SP 311); *I tōti udīj cetīri šōldota na štrōžu, pūškun bajunēta in kāna i švē pūne patrōne u nīj* (VF 84); *Otū lātu cemo butāt na kōmad bīje kakō da je bajunēta. Na šohūru cemo je vēžāt, rēmnik ol konopā* (VF 39).

bāk, -â m – u igri *balôte*, najmanja kugla kojoj igrači nastoje što više približiti svoju kuglu; *a vajāt će balarestāt bāk* (A) – treba pogoditi direktno ciljnu balotu kako bi se udaljila od protivničkih; *Provôj ol špōnde dūc na bāk* (A) – doći *balōtom* tako da ona skrene prema *bakū* očešavši bok igrača staze.

bakalôr, -ôrâ m – bakalar; *Pitāt ćete kako je bila špiža na brodū – nōjbojo. Imāli smo špiže za dešetāk-petnašte dōn. Dvo-trī barīla vodē, jelnū vrīču šēnjških kolōcih, barilōt slōnih šardēl, bakalōrâ, slōnega mēša, šira* (C-VB 316); *bakalôr in bjānko / bakalôr na bīlō*; bakalar, koji je barem jedan dan moćio u vodi, dobro se istuče i očisti od kože i kosti, a potom se kuha usitnjen na male komadiće s dodatkom krompira, maslinova ulja te malo češnjaka, malo soli, peršina i papra na kraju: *Mēni je drāžji bakalôr in bjānko nēgo na brujēt* (A); *Pōpri se je vēce užālo kūhot bakalôr na brujēt nēgo na bīlō* (A); *bakalôr na brujēt*, napravi se zaprška od kapule na maslinovom ulju, potom se dodaju komadići osušena i istučena bakalara, doda se oguljene rajčice, malo češnjaka, soli, papra i peršina na kraju: *Ca smō se ucēri nabūbāli brujēta na bakalôr* (A) – dobro smo se najeli ...; *šlāb kakō bakalôr* – mršav: *Ūn je šlāb kakō bakalôr* (A); iron. *tūst kakō bakalôr* – mršav: *Glēdoj ca jē onā tūstā? – A jē, kakō bakalôr!* (A).

bakarōc, -a m – povampireni duh mrtvaca; *Žnāt ćeš kal jo ūmren, āko me vēj būdeš jīdīt, kal ūmren pošāt ću bakarōc pōk ću te dūc pokošīt* (A) – plaši baka unuka predodžbom povampirena duha koji dolazi noću kosom kositi ljude.

bakarōcina, -e f, G pl. -ih / bakarōcin f, augm. – povampireni duh mrtvaca; *Popri su bile višćice, legōti, bākoti, bakarōcine, švāke hūdobe je bīlo* (A).

bakēta, -e f – 1. šiba; *Čapāt ćeš dvī bakēte prīko škīnih* (A); *Pōpri smo u škūlu dobīvāli bakēte po rūcī āko bišmo bīli ārjavi* (A); *Bloženā bīla bakēta, bakēta je iz rāja izōšla* (A) – pohvala odgojnoj metodi šibanja djece; 2. štap od pruća s kružnim završetom za prašenje madraca; *Vajō čapāt bakētu i dobrō izbaketāt ovē štramāce* (A); v. *batibāla*.

baketāt, -ōn impf. – tući šibom, *bakētom*; *Kakō je onī njīhov mōli doventōl dēškul, vajālo bi ga švāki dōn baketāt da pāmet ucinī* (A) – postao je divlj, nesocijalno se ponaša te bi ga trebalo šibom tući da se opameti.

baketīn, -a m – 1. štafic namazan ljepilom za lov ptica pjevica; *Kāl smo bīli dicā, lovīli smo tvīce, gardelīne, faganēle, verdūnē, frižulīne i lugarīne. Bīli bišmo butāli rečāme, a pōvar njīh pjōntu i na njīma baketīne namāžone vīšcon. Baketīne bi se našōdīlo na grancīce ol pjōnte i na njīh bi doletīle tvīce, a kāl ih tvīca tāken nogāmi, vēj ne mōre utēc* (A); 2. fig. *pāst na baketīn* – prevariti se, nasjesti podvali: *parvō tvīca pāla na baketīn* (VF 33,11); *Pāla je i tā tīca na baketīn* (VF 38, 21).

baketōnje, -o n – šibanje; *Švāku jūtro izvādi blažīnje na poništru i ondā ih jelnū po jelnū baketō tāko da me ūvik tū njēžinu baketōnje probūdi* (A).

bāko / **Bāko**, -ota, m – Bako, iz grč. mitologije Bachus; *per bako!* – uzvik iznenađenja: *Ma ca mī je vō pošlōl, per bāko, režentāt ću ga kal ga vīdin* (A). – ukorit ću ga, zaprijetit ću mu, verbalno ću ga napasti.

bāko, -ota m – noćna prikaza, duh mrtvaca; *A pōk u onū vrīme, ondā su bīle vīle, ondā su bīle višćice, ondā su bīli bākoti, legōti, ondā su bīle nāude* (E2 8,1); *Štrāšidu še bākota, mōrtvih* (VF 22,4); *Štrāšidu še bākota, mōrtvih, Mōteta macīca i tāko dāje* (VF 12); *Nī tōte bīlo otēžōno, jērbo še žbōga noćine bojī, ražumīš, dā ga ne čapō nūc, da ne*

dūjde nō nje bâko, mōrtvi, vīle, macič Mōte, ca šū žvōli (VF 22); 3. krmelj (u dječjem jeziku); *Izvādi tēga bâkota iž oka* (A).

Bâko, -ota m, antrop – 1. individualni nadimak za muškog člana obitelji *Bâkotovi*; *Tū mi je bīl rēkal pokōjan Bâko* (A); 2. ime restorana u Komiži: *Bīli šmo u Bâkota na vecēru* (A).

Bâkotovi, pl. tant. -ih m, antrop. – porodični nadimak; *Nōs dvojīca i pokōjan Mēškula kopāli šmo u Bâkotovih na žurnōtu* (A).

bāla, -e f – 1. bala – namotaj tekstila, platna; *Dōj mi dvō mētra rōbe od ovē* bāle (A); 2. svežanj čega - *Nāku incerōdu! Jō nākih īmon dvī bāle. Dvī bāle īmon. Inglēške incerōde. Nāmo u Kokotīnjok u mēne su dvī bāle* (VF 37); 3. bala trave – prešana suha trava u kockaste ili ovalne forme; *A imbalāli šmo dvōdešet bālih trōvč, šūhega bīža i bobōvine* (suhe stabljike boba); *Nīšī nočās špōla? A ca šī cinīla? Ōli šī bāle imbalōvāla?* (A) – kaže se nekome tko se žali na nespavanje.

bāle, pl.tant. -ih – sline iz nosa; *Vāzmī šudōrić i ošēknī te bāle, gnjūs mi cinīs v īdit* (A).

balambrāt, -ōn impf. – prčkati po stvarima, nepotrebno dirkati, oštećivati dodirom; *Ma cā tu rību vēj balambrōš po rukāmi, švū čēs je izmardāvit* (A) – izobličiti.

balambrôn, -o, -o, pred. -a, -o; prčkan, pretraživan, ispremješan; *Vīdin dā šu mi štvōri balambrōne, dā mi je nīkur krēcōl mojē štvōri* (A).

balambrōnje, -o n – prčkanje, nepotrebno dirkanje; *cā tu rību vej krēčēs rukāmi bēž potrībe. Ōstāvi še balambrōnjo!* (A).

balancāt, -ōn impf. – kretati se gore-dolje, nagingjati se lijevo – desno, ekvilibrirati; *Vīdi ca tovāru jōjā balancāju* (A).

balancôn, -o, -u, pred. -a, -o – uravnotežen, ravnomjerno teretom opterećen; *Brūd nī ni apupôn, ni aprovôn, ni izbandôn. Bāš je dobrō balancôn* (A) – postignut je rasporedom tereta dobar balans što je važno za optimalno kretanje broda.

balancōna, -e f, fit. – patlidžan (*Solanum melongea*); *Ušodīl šon dvōdešet balancōnih* (A); *Mēni su drōge balancōne* (A).

balancōnje, -o n – raspoređivanje tereta radi ravnomjernog opterećenja: *Vīdi kakō mu je brūd apupôn, kakō vūcē gužicu ža šōbon. Šlāb je ūn u balancōnju brōda. Ne smī brūd bīt ni apupôn, ni aprovôn jērbo ondā šlabīje vōži* (A).

balancūn, -ūnā m – velika vaga za vaganje većih tereta; *Mōrete štāvit dešetāk vrīč na balancūn* (A).

Balandrīn / Malandrīn, -a m, antrop. – osobni nadimak; *Tēga līta šijōvōl šon u lōju dī je švičōr bīl pokōjan Andrīja Malandrīn* (A).

Balandrīnovi / Malandrīnovi, pl. tant. -ih m, antrop. – porodični nadimak: *Onā je udōtā u Malandrīnovih* (A).

balareštāt, -ōn pf. - direktno pogoditi udarcem kugle, šake: *balareštōl me je dobrō, jō nē žnon dā me je kū nāko balareštōl* (R 1,69).

balarešto, adv. – u boćanju, igri *balōtama*, pogoditi izbijanjem, direktno pogoditi *balōtu* tako da ona odleti, a *balōta* kojom se gađa da ostane na mjestu; isto i u igri klikerima (*šćīnkama*); *Šēga pūtā, bōga mi, pogodīl je šćīnku balarēšto* (A).

balareštôn, -o, -u, pred. -a, -o – pogođen direktnim pogotkom; *dvî balôte su njen balareštône* (A).

balarîn, -a m – balerin, plesač; *Ma znôs ti kakô je ûn tôncol! Nî bîlo u Komîžu tâkega balarîna* (A).

Balarîn, -a m, antrop. – osobni nadimak; *Pokôjan Balarîn imôl je jêlnega tovarcića i is njîn je hodîl u kîće* (A) - u sječu granja makije kao stočne hrane.

balarîna, -e f – balerina; *Onâ je stvôrena za tînac, prôvo je balerîna* (A).

Bâlarinovi, pl. tant. -ih m, antrop. – obiteljski nadimak; *Û tu vrîme sômo su Bâlarinovi u Okjûcinu užâli dôrzât prôjca* (A).

balât, -ôn impf. – 1. plesati: *Bîla sôn u mâškare i švû nûc sôn balâla* (A); 2. njihati se: *Îstîšni mâlô konopên tû vrîçu dâ ti ne balô* (A); 3. micati se zbog neučvršćenosti, nestegnutosti, kretati se lijevo-desno ili naprijed-natrag u prostoru većem od uobičajenog i predviđenog; *Obligâlo me je vêce pûtih štôremu poštolê važêšt i štâvit mâlô kôrte nûtra dâ mi nôge ne balâju u tîn kômolnima poštolîma* (R 8,49).

balatûra, -e f – trijem, galerija u crkvi; *Jô, kâl sôn u crîkvu na mîšu, većinûn îden na balatûru* (A).

balaûk, -ûka m – tusta, debela osoba; *Prôvi šî balaûk!* (A).

balaûstra, -e f – rešetkasta ograda na palubi broda; *Vajât će mi na brodû butât balaûstru da mi kôgod ne pâde priko bônde û more* (A).

baldahîn / baldakîn, -a m – nebica, pokrov nad prijestoljem, krevetom, ili monstrancom koju svećenik nosi u procesiji; *A ondâ je pôcel prošesijûn. Pôp je nošîl monštrâncu, a cetvorîca su nošîla baldahîn* (A).

balêna, -e f – najveći morski sisavac, kit; *Kâl smo hõli brôdon iz San Pedra pûl skoja Santa Katalina, v îdil sôn jelnû balênu kako pûše* (A).

baleštrîna, -e f – daska (širine oko 50 cm i duljine oko 80 cm) koja se postavljala u falkuši kao most između dva banka (klupe) kao postolje na kojemu je stajao veslač prilikom veslanja kad je falkuša bila opremljena falcima; kad se postave falci (montabilna ograda) tada nije moguće veslati stojeći na podu barke (na pajolima), već je nužno povisiti podlogu na kojoj stoji veslač kako bi mogao veslati veslom dugačkim oko 7 m, a to se postiže postavljanjem 4 balestrine za 4 veslača, dok peti veslač stoji na pramčanoj palubi (*škaf*); *Ala nâši, vajô butât baleštrîne i çapât še vêsol!* (A).

bâli, pl. tant. -ih m – ples; stilski obilježeno, neutralno je *tînac*: *Îšli su onî u bâle* (A); fig. *Finîli su, Mâre, bâli* – prošlo je vrijeme zabave, provoda, došlo je vrijeme rada, ozbiljne ili teške rabote.

Balîja, -e m, antrop. – osobni nadimak za najstarijeg člana obitelji Balîjini; *Štôri Balîja volîl je pûno štrâsit dîcu. Kâl sôn bîl mîli, bîlo me je štrôh blîžû njêga pašât jêr bi me ûvik niçin prištrâšil* (A).

Balîjini, pl. tant. -ih m, antrop. – obiteljski nadimak; *Balîjini su kûpîli mažgû* (A).

Balîko, -ota m, antrop. – osobni nadimak; *Balîko je bîl pûno dôbri botêr, cinîl je bâcve, lâkomice, mežarulîne, barîle, levandûre, maštîle, pritôre* (A).

balîko, -ota m – malen, debeljuškast čovjek; *Bîli smo nôs dvojîca i bîl je jedôn Vîšânin is nôn, nê žnon kakô še je žvôl, vâko jedôn balîko, mîli, debêli* (A).

Bal'kotovi, pl. tant. -ih m, antrop. – obiteljski nadimak; *Onā je bīla rōdon ol Bal'kotovih* (A).

balīna, -e f – 1. komad sačme za zračnu pušku; *Ažvēlat je kakō balīna ol pūške* (A); 2. fig. novac; *Lakō je bīlo dōkle je bīlo balīnih* (A) – dok je bilo novaca.

balīnāc, -īnca, m – malen, debeljuškast čovjek; *Bīl je balīnāc. Žvōli su ga Mōli Lūka. Dicā su ga žafrikovāla da nōši žōlōve štīne u žepū da ga vītar ne olnešē kakō je mōli, a ūn je nōšl štīne za pūcot se u dīcu dā ga ne žafrikōjū* (A).

balīnka, -e f – mala žena; *Teta Vicēnca je bīla balīnka, mōlo, debēlo ženā* (A).

balinjēra, -e f. - kotač s kugličnim ležajevima; *Kāl smo bīli dicā, prāvili smo škīre* (romobil). *Kōgod bi bīl dobāvil iz fābrike, ol štōrih motōrih kolāna balinjēre i ondā bi smo tōkolā butālī na škīru īli bi smo napravili karōcu žā se vožīt* (A).

bālīt, -in impf. – 1. sliniti; *Ca čēs ti mēni govorīt, tī još ūvik bālīs* – ti si još uvijek dijete koje ne zna ni nos obrisati; 2. fig. govoriti gluposti; *Ma cā tōti bālīs, a nēžnoš nīšta obo mōru; Ma mōla ga cā nekā bālī*.

balizāt, -ōn impf. – njihati se na površini mora; *Ca šinjōlī jūtruš balizāju na marētu* (A) – plutače plešu na valovima.

balizōnje, -o n – njihanje na valovima; *Kojō marēta, bīt će jūtruš balizōnjo* (A).

balōda, -e f – jedan ples; *Hōcemo napravīt jōs jelnū balōdu?* (A).

balōmetar, -etra m – barometer; *Dīco mojā, slābu će vrīme ucinīt, nōglo je pōl balōmetar* (A).

balōnca, -e f – vaga; *A būrba Šīme je dūšal nīku dōba blīžje balōnce* (VF 79,6); *Lūcāni būcāni / Komīškega lšūkaršta ukrāli / nōšlī ga po Lūci / iš motīcicu u rūci / mīrili ga na balōncu / prōdoli ga za narōncu* (rugalica Komižana Višanima).

balōnje, -o n – plesanje; *Umorīl sōn se. Dodījolo mi je balōnje* (A).

balōta, -e f – 1. kugla; *Potēgal je balōtu drēto u bāk* (A); *Ovā je dobrā, ovā će balōta ucinīt pūnat* (A); *Āko se glōve ol šardēl istūcū u jelnū kako pāštu i mēju dvī rūke ucinī kakō balōtu i hīti ū more za brumāt, balōta bi se na lnō rašpāla i žamūtīla ōkolo šēbe i do mālō bi se švē žacōrnīlo ol ušōt, spōrih, pīcih i carnjūlih* (C-VB 317); *balōta ol pūške: ažvēlat je kakō balōta ol pūške; balōta ol biljōrda; balōta ol žūga; balōta ol oka, balōta ol bora, balōta ol kalūnā*.

balōte pl. tant. -ih / balut f – kuglanje, boćanje; *Ucēri smo njīn dōbili dvī pāke na balōte* (A); *Močā na balōte* (A); *Njīhove su cetīri balōte, a nāsih je pēt balūt* (A).

balōtica, -e f – kuglica; *Naprāviš ol krūha pāštu i ondā napravīš mōle balōtice i nadīješ na ūdicu* (A) – mamac za ribolov.

balōtor, -a m – igrač boćama, boćar; *Ūn je dobrō igrōl na balōte, bīl je cūdo dōbri balōtor* (A).

bālov, -o, -u, pred. -a, -o – slinav; *Urēdī dītē, vīdi ca tī je bālovo!* (A)

bālšamāt, -ōn pf. – balzamirati; *Ūn je bālšamōl gardelīna* (A).

bālšamōn, -o, -u, pred. -ona, -ono – balzamiran; *Īmon jelnēga jāstreba bālšamōnega i daržīn ga na veltrīnu* (A).

balšamōvât, -ōjēn impf. – balzamirati; *Ūn še je naūcīl ol pokūjnega bŭrba Ândreta balžamōvât tvīce* (A).

balšamōvōnje, -o m – balzamiranje; *Vīdi tī kakō njēmu balšamōvōnje grē ol rūkē!* (A)

balŭn – 1. lopta; *Probīl mi še je balŭn* (A); 2. nogomet; *Tōnko i Mīčo šu igrāli balŭn, ondā je tū njēmu bīlo drōgo da non mōre pomōc* (R 5,102). *Igrāli šmo i na balŭn* (VF 24,1); *Pō vaš dōn šmo žnāli igrāt na balŭn iš tīn balŭnēn ca je bīl dūšal u pakētu iz Jamērik* (A); 3. oznaka na površini mora za ribarsku ribolovnu spravu: *Pōsli se ūmisto kŭnkih mečālo balŭnē na kavicōl. Balŭnī su bīli ol sītnega putā istīsnutega mrīzinun. I tū je olgovorālo bōje nēgo kŭnka. Kŭnka bi na vēliku mōre bīla pīkovala pōk bi zāvila arganēl i iskīdola i utēkla čā, a balŭn nē, balŭn nī zāvīvōl. Ūn, āko bi bīl zāvīl, bīl bi i ōlvīl* (E2 8,1).

Balŭn, -a m, top. – lokalitet na sjeveroistočnoj obali otoku Biševa, uvalica u kojoj se nalazi čuvena *Mōdro Špīla* (Modra Spilja); ribolovna pozicija za lov sitne plave ribe; *Ūjoli šu dvōdešet kvintōlih šardēl na Balŭn* (A).

Balŭn Mōli, -a m, top. – lokalitet na sjeveroistočnoj obali Biševa, dio uvalice Balun; *Tē nōči švitīli šmo na Balŭn. Jō šon bīl u lōju na Mōli Balŭn, a drŭgo lōja švīīla je na Vēli Balŭn* (A).

Balŭn Vēli, -a m, top. – lokalitet na sjeveroistočnoj obali otoka Biševa, dio uvalice Balun; *Tū je pōšta dī še je lovīlo šardēle: Balŭn Vēli i Balŭn Mōli* (A); v. *Balŭn Mōli*.

baluncīć, -a m dem. – loptica; *Imāli šmo jedōn baluncīć pōk šmo iš njīn igrāli na mōle brānke* (A).

baluncin, -a m dem. – loptica; *Bīl je jedōn baluncīn ol gōme i iš njīn šmo užāli žaigrāt picīgin kāl bišmo še išli žakūpāt* (A).

Balŭnīć, -a m, top. – lokalitet u *Komīškuj Vāli*, između lokaliteta *Štōro Pōšta* i *Pīzdīca*; *Tōti u Balŭnīć je jelnū mōlu zōlce i jelnā vēliko štīnā kakō balŭn stojī var jelnē šīke. Po tēmu še zovē Balunīć* (A); *da tīznōš kāko je bīla bugāva iz Balunīća* (A) – vrsta autohtonog bijelog grožđa.

Balunīći, pl. tant. -ih m, top. – lokalitet na *Vēloj Palagrŭzi* blizu rta *Konfīn* i blizu rta od *Ždrīlā* (prolaza između *Vēle Palagrŭže* i *Mōle Palagrŭže*); *Butōl je mrīže po Balunīćima* (A) – stavio je mreže kod predjela *Balunići*.

balunjēr, -ērā m – nogometaš; *Mūder je bīl ū tu vrīme nōjboji balunjēr u Komīžu* (A).

balunjērā, -e f – kotač s kugličnim ležajevima; *Kāl šmo bīli dicā, bīli bišmo dobāvīli kolā ol balunjērīh iz fābrike i tō kolā šmo mečāli na karōce i škīre* (A) – romobil.

baluśnāt, -o, -u, pred. -a, -o – okruglast, zaobljen; *Vīdi ca je debēl, baluśnāt je kakō baćīr* (A) – okruglast je kao lubenica.

baluśnāto, adv. – okruglasto; *Naprāvil šī ga pŭno baluśnāto* (A).

baluśtrōda, -e f – obično ograda od kamenih stupića na stepeništu, balkonima ili galerijama; *Naprāvil je līpu baluśtrōdu ol štīnē* (A).

Bāmba, -e m, antr. – osobni nadimak glave kuće obitelji *Bāmbini*; *Kopāli šmo na žurnōtu u Lōkvicu ložjē pokūjnega Bāmbe* (A).

bambîn, -a m – 1. dječacić; *Ma ca mǐ je lǐp ovǐ nǎš bambîn* (A); 2. Krist kao novorođenče; fig. *bambîna bûšit* – dobiti nešto dobro, okoristiti se: *A nêćete, bôga mi, šêga pûtâ bambîna bûšit* (A) – nećete postići što ste naumili.

bambîna, -e f – 1. curica; *jelnâ lǐpo bambîna* (A); 2. u izrazu *mâjica ala bambîna* – potkošulja bez rukava; *Obūci mājicu ala bambîna* (A).

Bâmbini, pl. tant. -ih m, antrop. – porodični nadimak; *Bǐl son vâzel ložjê lavurât u Bâmbinih, u pokûjne štôre Bâmbine u Lôkvicu* (A).

Bâmbino, -ega n, top. – lokalitet, nekad vinograd, u predjelu Lokvica u Komiškoj Vali; *Na Bâmbino son bǐl nôsal pet-šêšt kvintôlih plôvca* (A).

bânak, bônka, m – 1. klupa za sjedenje, školska klupa; *išla u škûlu i prĭko bônka napĭtola dĭcu* (VF 93,1); 2. radni stol: *bânak marangûnški, bânak poštolôrški, bânak ol butĭge*; 3. prečka u otvorenom dijelu broda: *Bânak ol trâštana i onĭ ol karmê bĭli šu varnižôni* (G 7); u *gajêtu falkûšu cetĭri šu bônka, u levûtu dvô, u lôju dvô, a u bôrku cetĭri*; *bânak ol prĭmê, bânak ol šĭrĭdê, bânak ol trâštana, bânak ol katĭne*; svaki je banak skidiv osim *bônka ol trâštana*; 4. prostor za veslača ispred prečke: *Kal bi bĭla pöcela nûć, švê bi še pojâce štâvile u katĭnu i švâki je bânak bĭl šlôboda da je kômolno za lavurât* (E1 90); *Drûg ol katĭne imôl je banâk ol katĭne. Ūn je u otĭ bânak i špôl. Švâki drûg je švojû pojâcu dôržôl u švĭj bânak. Drûg ol trâštana je dôržôl pojâcu u trâštan, drûg ol šĭrĭdê ũ šĭridu, a drûg ol prĭmê u prĭmû. Švĭcôr je bĭl na pajûlac* (E1 90); *Levûti šu bĭli drugacĭji nêgo gajête. Onĭ nšû imâli fôlke. Na karmû šu imâli vĕliki škâf iš parapêton na bôndu ol prĭmê. Bânak ol trâštana mu je bĭl baštûn ol pravnjêga škâfa tâko dâ mu je i škâf ol pröve bĭl vĕliki. Imôl je šômo jedôn bânak - bânak ol šĭrĭdê* (E1 121); fig. *pašât švê bônke ol galĭje* – steći bogato iskustvo, doživjeti i zlo i dobro 5. ulog u igri karata.

bânak, bônka, m – banka; *Dôržât pĭneže na bânak: Bôje je dôržât pĭneže na bânak nêgo u kalcêtu* (A); *I ondâ son jô išal na bânak i izvâdil trĭdešet mijôrĭh dôlorĭh za šĭnu kûpĭt fârmu* (A).

Bânak ol Brušnikâ, Bônka, m, top. – pličina blizu otok Brusnika; *Lovĭli šmo na kancênicu na Bânak ol Brušnikâ* (A).

Bânak ol Jâbuke, Bônka, m, top. – lokalitet u podmorju otoka Jabuke, pličina gdje se nazire dno na zapadu od Jabuke; *Tôti je na Bânak ol Jâbuke dobrô za lovĭt na kônjce* (A).

bancić, -a m – 1. košnica; *Ū tu vrĭme užâli šmo deperât i cêle. Bĭlo je dĭgod i dvôdešet banciĭh* (A); 2. prostor za veslača na samoj krmi otvorene barke – guca: *a burba Šĭme u banciĭu na karmû* (VF-51, 1).

bancić, -a m – mala klupica za sjedenje; *Bĭl je jedôn banciĭc ca gâje bĭl naprâvil pokôjan nôno za mêne kal son bĭl mōli* (A).

Bancić, -a m, top. – naziv za lokalitet u Komiži, u predjelu Šelô, gdje je bilo okupljalište težaka, pozanto po facendama, šaljivim nefikcionalnim pričama koje su se ondje pripovijedale; *Banciĭc je bĭl: nšĭ imôl ništa, nêgo ĭšto kako šardêle štivône unûtra. Popișât še pûć, ma âko šĭ išal popișât še, izgubĭl šĭ mĭšto. Tôrpi. Jêrbo nêćeš cût facêndu* (R 2,79); *Banciĭc je bĭl glôvnu mĭšto u Šelô dĭ šu še prövĭjale facênde* (A).

bânda, -e f – limena glazba; *kal je bîl mlôd žvonîl je u jelnû bându kojû je bîl ôsnovol pokôjan Matêjo Napulincîn. Tû je bîl parvî tamburâški orkeštar u Komîžu* (A).

bandât, -ôn impf. – stršiti na jednoj strani, nagingjati se na jednoj strani, pritezati na jednoj strani; *Kal napârtiš mûlâ dôr; ako bandô na jelnû bôndu, bûta štînu na drûgu bôndu samôrâ pok neće bandât* (A).

bandêta, -e f – zalizak kose na licu, baŕ; *Prî je bîla môda nošit dûge bandête* (A).

Bandêta, -e f, antrop. – osobni nadimak; *Bandêta je hodîl is mênon u škûlu* (A).

Bandêtini, pl. tant. -ih m, antrop. – obiteljski nadimak; *Ŭn je ol Bandêtinîh* (A) – podrijetlom.

bandîra, -e f – zastava; *Ŭ tu je dôba pûcol kalûn, a nê kako danâš. Šâl bandîru dvîne* (VF 70,10) – zastavom je lučki kapetan označavao start regate gajeta s komiške rive prema Palagruži; *bandîre po Šplîtu, rokête, Dân Repûblîke pedešêt i drûge* (R 4,86).

Bandîra, -e f – zvijezde: tri zvijezde koje formiraju istostraničan trokut (Dean 04); *Istêkla je Bandîra* (A) – pojavilo se zvijezde *Bandîra* na istoku.

bandirât, -ôn impf. – lamatati, vijoriti se; *Bîl biš cedîl škôtu, razumîš ti, ondâ bi jîdra bîla bandirâla i bîl biš dûsal mólun brîvun na kûlap* (E2 2,1)

bandîrica, -e f, dem. – zastavica; *Kal je dûsal Tîto u Komîžu, švî brôdi šu bîli okîčeni bukêtima na prôvu i is bandîricima* (A).

bandirônje, -o m – lepršanje; *Nîšta nî ol bandirônjo. Jîdro vajô napûnit âko će brûd vožît. Vajô mâlo nategnît škôtu neka jîdro çûti vîtar* (A).

bandirûla, -e f – štap sa krpom pričvršćenom na vrhu radi pranja bačava kako bi se uklonili ostaci vinskog taloga na dnu; *Bandirûlun omanî bokûn lnô ol bâcve* (A).

bandônje, -o m – nagingjanje na jednu stranu pod teretom; *Nî dobrôkal se brûd izbandô. Bandônje ga môre potopît, âko je šlâbu vrîme* (A).

bandûr, -a m – općinski objavljivač vijesti; *Mûj prânono bîl je ũ tu vrîme bandûr u komûnu* (A).

banica, -e f, G pl. -ih / banic – austrougarski sitni novac; *i jôš mu je ôšan banîc dôla nôše* (VF 48,7); *I kûpi ôn te banîce iz bônka* (A).

Banîca, -e m, antrop. – osobni nadimak prema porodičnom nadimku *Banicini*; *Govôri mênî Banîca da hobî môgal dûč is nâmi, „jô bi is tõbon îšal”, govôri, „za dobâvit mâlo hrônê”* (VF 52); *Tâko son jô dûsal is Banîcun u Šplîtu i obôšli smo cîli Šplît za dobâvit lîtru ũlja*; (VF 52); *Šâl se Banîca pôcel štrâšit* (VF 52)

Banîcini, pl. tant. -ih m, antrop. – porodični nadimak; *Vajât će pûč u Banîcinîh i štôruj Banîcinuj dât naprâvit papûce* (A).

bankîna, -e f – 1. rub mula u pristaništu; *Brûd se je našlonîl pajêtima na bankînu*; 2. greda koja nosi druge grede galerije ispod krova (*bragôte*); *Na jelnêmu krâju gredê ol bragôtîh našlônjene šu na žîd, a na drûgemu krâju na bankînu* (A); *bankîna* u konobi je stepenica uza zid visoka oko 1 metra, široka oko 1 metar, a na nju se postavljaju bačve vina; *Na bankînu u konôbu bîlo je ôšan bâcov vînâ* (A).

bânko fêrmo, indecl. m – član družine u posadi falkuše koji vesla na poziciji *srîdê* (drugo veslo od krme), najspretniji, a najčešće i najstariji drug; *Švâki môli prêdmet kojî bi*

še mākāl šotovēnto mōgal te je izvōrnīt. Na tēmu še je pūno avertīlo i tū je većinūn cinīl drūg ol šrīdē jer drūg ol šrīdē je bīl nōjstariji drūg. Tū je bīl žāmjenik švičōrā. Tū je bīl bānko fērmo. Zvōl še je bānko fērmo (E1 89).

bankōl, -ōlā m – pokrivač od debljeg sukna, obično vuneni, za pokrivanje komada tijesta složenih na dasci da bi tijesto bilo utopljeno kako bi moglo kisnuti; tako pokriveno umiješeno tijesto i složeno na dasci, žena bi na glavi prenijela od krušne peći gdje će se ispeći kruh; *Butāla je bīne na fīrsicu, a fīrsica je bīla ižmeju švāke bīne da še tīšto ne žalīpi i pōvar švēga butālo bi še bankōl nekā je teplīje, nekā tīšto mōre kišnut* (A).

bānkuc, -a m – hazardna igra talijanskim kartama – onaj koji dijeli karte podijeli kupove koliko ima igrača, a igrači stavljaju novac koliko hoće na svaki kup, a jedan kup je za djelitelja karata. Kad djelitelj karata okrene svaki kup, ukoliko je donja karta na njegovom kupu veća od suigračeve, on dobiva ulog, ako je manja, plaća iznos koliki je ulog; *Kāl smo bīli dicā, užālī smo igrāt na bānkuc* (A).

banjamarīja, -e f – način podgrijavanja hrane stavljanjem posude s hranom u veću posudu s vodom koja se grije; *Ža vecēru ćemo ono maništre i fažūla ca je oštālo ol obīda, āli vajō išteplīt, vajō naprāvit banjamarīju da ne bī žagorīlo* (A).

banjašūga, -e f – vodena linija broad; *Šūtra vajō porīnut brūd. Vajō zvāt kalafōta da potēgne banjašūgu pōk ćemo dāt dvīrūke intūnka* (A).

banjāt, -ōn impf. – močiti što; *Kal še bōrka rašūši, vajō je banjāt vēče vrīmena dōkle ne žeštanjō* (A).

banjāt še, -ōn impf. – kupati se; *Ucinīle su vēlike vrūčine. Vajō še banjāt vēče vrīmena žā še alavīja rašfriškāt* (A).

bānje, pl. tant. -ih f – kupka; cinīt bānje – *Vajāt će mi cinīt bānje nā nogu dā mi ca prī pašō ovō ca šōn še udrīl* (A).

banjēnica, -e G pl. banjēnicih / banjēnic f – otvorena polubačva za fermentiranje mošta; *Šćikō tū kūda da šī otvorīl zdrīb ol banjēnice* (VF 44,4); v. *badnjēnica*.

Banjīno, -ota m, antrop. – osobni nadimak; *Kūpīl šōn pūl kīla brūk u Banjīnota* (A).

banjōda, -e f – kupanje; *Mōre je tēplo kako lušīja. Ma kojō banjōda!* (A); *Vō mi je parvō banjōda šēga līta* (A).

banjōnje, -o n – kupanje; *Ca mi gōdi ovū banjōnje* (A).

bāra, -e f – postolje na kojem se nosi mrtvački sanduk u sprovodu: kumpānjat bāru – prtiti umrloga u sprovodu noseći veliku svijeću pored mrtvačkog sanduka; *Žvōli su me nā šprogud ža kumpanjāt bāru* – dvije pokojniku bliske osobe u sprovodu prate lijes svaka sa svoje strane držeći veliku voštanu svijeću u rukama.

bāra, -e f – mjesto spašavanja, sigurno mjesto, u dječjoj igri: pijūnut bāru; *Kāl smo igrāli na šakrivōnje ondā šī tukōl dotōrkāt do bāre i pijūnut u bāru žā še špōšīt* (A).

barāba, -e f – nitkov, razbojnik, lopov; *Onī njin je mōli pūno dēškul* (za dijete nesocijalnog ponašanja, koje izbjegava školu). *Āko ne būdu vodīli racūnā obo njēmu, mōgal bi doventāt barāba* (A).

barabanāt, -ōn impf. – 1. izazivati škripu čegrtaljkom na Veliki petak u crkvi uz udaranje šibama po drvenim bancima kad se crkva zamračī, a taj čin evocira batinanje Isusa Krista; *Prī bi še u crīkvu na Vēli pētāk bīlo barabanālo škripōvnicima* (čegrtaljka). *Mēni je*

pokôjan otâc bîl naprâvil ol darvâ jelnû lîpu škripôvnicu za barabanât na Vêli pêtâk u Mûšter (Crkva sv. Nikole u Komiži) (A); 2. galamiti; Ôpet je i noćâs u njîh nîkur barabanôl dô kašna (A).

barabanônje, -o m – 1. škripa čegrtaljka i udaranje šibama po drvenim bancima na Veliki petak čime se evocira Kristova muka; 2. galama – *Šînuć je ôpet u njîh bîla nîko taramêja, barabanônje, korônje (A).*

barabîrât, - ĩron impf. - ponašati se mangupski: *Otî mîli je pôcel prîmât ol tetê iz Austrâlîje dôlore i pôcel je barabîrât pomâlo (R 3,83).*

barabîrônje, -o n – mangupsko ponašanje; *Dôšta mi je věj njegôvega barabîrônjo (A).*

barabôn, -a m – lupanje i škrgutanje u crkvi pomoću škripôvnice zadnjih dana Velikog tjedna (uoči Uskrsa) i u procesiji na Veliki petak; *Bîl je barabôn na Vêli pêtâk u prošešîjûn, a jô son imôl škripôvnicu i mî šmo kakô dicâ volîli barabanât îs otîma škripôvnicima ol darvâ (A).*

barabôn, -a m fit. – vrsta trave (*Hordeum murale*); *Barabôn ĩmo vêlike glôše (klasove) pôput senice (A).*

baraka, -e f – mjesto za soljenje ribe: *otâc bi bîl dôma dônil mâšku neka lõvi mîše, da mu mîši u barâku ne izîdû mrîže (VF 60,1); U prôminu je bîla jelnâ košûja, mâja, jelnê gâće i jelnê pûno štôre gâće kojê su še deperâle za lavûr na barâku kâl bi še bîlo šolîlo (E1 85); Kâl bi še ũjolo vêće šardêl, ondâ su i trâte šolîle. Šnjûrôvi, Perônjini, Štôri Jarûho, Cvôncikini i još nîki imâli su vêlike barâke pôk bi prîko lîta pošolîli i do mijôr barîlih. Družîna bi njîn pomôgla rîbu îskarcât i pošolît. (E1 130); I čapa še udîj mrîž, proštrî mrîže i ondâ ôlma na barâku, švâki švûj barîl i šolî (E1 30); Tî Ivâne ocîšti bokûn barâku ol grašice i pošpî mâlo zemjê po tlehû da še nôge ne lîpe ol ũlja i šelamûre (E1 105).*

Barâka, -e m, antrop. – osobni nadimak; *Pokojan Baraka je bîl, ono po ratu, kako veterinar. Un je kontrolîrol mešo po bekarîjima (A).*

Barâke, pl. tant. -ih f, top. – lokalitet na otoku Brusniku, na žalu gdje su ribari bili sagradili od velikih oblutaka od crnog vulkanskog kamenja zidove kućica, pokrivenih borovim granjem, koje su im služile kao barake za soljenje sitne plave ribe; *Navûkli šmo brûd na Brušnîk i îstêgli ga švê gôre do Barâkih (A).*

barakêr, -era m – ribar koji upravlja *barâkom* – solionicom ribe; na pučinskim otocima ribari bi prilikom ribolovnog mraka lovili i solili sardele u barilima, a barake za soljenje improvizirali bi od priručnog kamenja kojim bi sagradili suhozide i taj prostor pokrili granama bora ili jedrom da ih štiti od sunca; *barakêr* je vodio brigu o načinu soljenja, količini soli, uezima za pritiskanje ribe, izbacivanju ulja iz barila da se ne bi riba pokvarila; *Frône je bîl pûno dôbri barakêr, ũn je ucinîl trîdešet lît na Palagrûžu i ũvik bi švîcôr njêga odredîl da bûde barakêr (A).*

Barâkîni, pl. tant. -ih m, antrop. – obiteljski nadimak; *Barâkinima je kûća na Tumbûn u Šelô (A).*

barakôkula, -e f – marelica (*Prunus armeniaca*); *Ušôdîl son u vârtal dvî barakôkule; Mêni su drôge barakôkule (A).*

barâkula, -e f – vrsta raže (*Raja clavata*); *Ŭjoli šmo na parangôl dvi barâkule (A).*

baraškôda, -e f – skandal, svađa; *Jôpet je naprâvila vêliku baraškôdu (A).*

barât, -ôn impf. – namreškati površinu mora pokretima ribljih tijela (kad riblje jato dođe na samu površinu); *rîbe barāju* – igraju po površini: *Alâ ca gôfi barāju* (A); *Vîdil son ucêri dvôvêlo jâta tûnjih kakô barāju* (A).

barât, -ôn pf. – uplašiti; *Pomâlo dâ ga ne barôs* (A); *Ne smî se klâpot po brodû kal še švîti na šardêle jêrbo biš mǫgal rîbu barât* (A).

barât, -âta m – razmjena; *Kojî smo barât napravili. Jô son njêmu dôl mûlâ, a ûn mênî kênju i pûlica* (A).

barât še, -ôn pf. – *Nemûj klâpot po brodû da še rîba ne barô* (A).

baratât, -ôn pf. – zamijeniti s nekim nešto: *Môte je baratôl tovâra za mûlâ* (A).

baratât, -ôn impf. – rukovati, upravljati čime; *Šlâbo ûn is tîn aparôton baratô, ne intendî še ûn û tu* (A).

baratât še, -ôn pf. – razmijeniti međusobno neko dobro; *Onî su še baratâli. Ûn je Môtetu dôl mûlâ, a Môte njêmu tovâra* (A).

baratôn, -o, -u, pred. -a, -o – razmijenjen; *Otî mûl je baratôn is kênjun* (A).

baratônje, -o m – razmijenjivanje; *Kal dîjdu targûvci živin* (tovarnom stokom), *ûn še pûno vòli pogôdjât i baratât bêstuju za bêstiju. Nôjdraže mu je baratônje* (A).

baratôvât, -ôjên impf. – razmijenjivati međusobno dobra; *Nôjveće še vòli baratôvât* (A).

bârba – v. bôrba, bûrba.

bârba marîn, -îna m – fig. more; *Vîdit ćeš kal bârba marîn žîmi olnešê žôlô. Na Palagrûžu neštâne švû žôlô, a ondâ ga ôpet bârba marîn pomâlo vrôco nôše* (A).

barbarîja, -e f – barbarstvo, barbarski postupak; *Ma tû šu divjôci. Tû je vêliko barbarîja ca sù onî napravili* (A).

Bârbara / Bôrbara, -e f – osobno ime Barbara; *Bârbara Bîrbotova bîla je vêlo ženâ, bîla je kûš žênške kal je bîla mlôdâ* (A).

Barbarîna, -e f, antrop. – osobno ime Barbarina; *Bîla je tû nîko Barbarîna* (A).

barbaritôd, -ôdi f – **1.** brutalnost, okrutnost; **2.** muka, nevolja; *Pô švu nûc kâšje, ma hmûco še da je tû barbaritôd* (VF-92, 14).

barbîr, -a m – brijač; *Ondâ bi žvôla barbirâ da me pašô na mâkinu – na pêlu, jêr še cêšjon nî mǫglo ništa ucinîti* (C-VB 316).

barbirîja, -e f – brijačnica; *Mî i Gîricini imâli šmo žâjelno barbirîju* (R 6,112); *Barbirîja je bîla mîsto dî šu še prôvjâle facênde. Tô šu bîli rîbôri, težôci, študênti. I ûvik si imôl prilîke cût câgod interesântnega. Bîli bi šêli, čakulâli, štîli nôvine, hõli šu Nôvo dôba i Ôbzor. Tû je bîlo pri nêgo je pôcel rât. Kâl je pôcel rât, ondâ še je švê razbîlo. A bîlo ih je râznih. Bîli bi čakulâli. Ondâ še pulîtika razvijâla, komunižam, harvôstvu i švêga je bîlo, Jôško. Bîl je Lûka Kolelâštra, pûno dôbar za prôvjât. Ondâ Matêjo Napulincîn, ondâ štôri Bijônda, ondâ bûrba Šîme Cingrîja. Ô, pûno je bîl interesântan Paćunîc. Pûno je bîl interesântan, ô, Jô, kal son ovôdi šôm, kâl son is mojûn ženûn, pûno mênî dîjde nâ pamet facêndih. Âli tukâlo bi pîšât, âli ne mǫgu štîti, ondâ nî cô – prema sjećanju Jakoma Buccija iz San Pedra, zapisano 1991.*

barbīta, -e f – 1. konop kojim se brod veže za kraj – *Nūc u špiļu na Jābuku, a švāki cās mōre pūknut šurgadīna ōli barbīta, mōre brūd ražbīt, mōre ga olnīt* (E2 7,11); *iskocīl na krōj za odrīšīt barbītu ol prēze* (VF 4,4); *māti je barbītu potēžāla* (VF 51,4); *Vajō pōrtit, mōla barbītu iš krāja* (A); *Lōja je imāla šīdro, barbītu i šperōncu* (E1 121); *Tū je bīl momēnt. Dvīgal son šīdro, opūtīl mākinu* (R 4,87). 2. u izrazu pūc na barbītu – ici pitati ribe kada stigne brod koji je ulovio plavu ribu; *Tū je bīl ōbicoj da še dōjē onēmu kojī nī ūjol rībe. Tāko bi onī išli na barbītu pōk bi njīn jūdi dōli bujūl šardēl* (E1 130); *Ė, cēkomo tāko, cēkomo pilōta ol pūrta da dvīne bandīru na parapēt ol mūlā. Ī, kal je bīlo, pilōt še pēnje na parapēt. Švāk štojf atēnto, nīkur vēj ne prōvje. Švāk je na švūmu mīštu, švāk za švojīn vešlēn, a drūg ol prīmē u švākuj gajēti čapōl je barbītu i kāl je tōčno ū šest ūrih pilōt dvīgal bandīru, švē šu barbīte u išti momēnt jelnīn pōtežon švārgnute iz prēžih za kojē šu bīle čapōne i gajēte šu še opūtīle na pūt dūg cetardešēt i dvi mīje* (E1 111).

barbūc, -a m – 1. kozja brada; *Čapol je kožu za barbuc* (A); 2. stilizirana uska bradica; *Oštāvil je bokūn barbūca* (A).

barbujāt, -ōn impf. – miješati što bez reda, kaotično, bez kontrole i znanja, kakobilo; *Ma cā tu vej tāmo barbujōs po konōbi?* (A)

barbūn, -ūnā m – vrsta ribe, okac; *Ūjoli smo ništo barbūnih* (A).

barbuncīn, -a m – kozja bradica; *Oštāvil je na brōdū bokūn barbuncīna* (A).

bārcić, -a m – brčić; *Mūj nōno je vāvik imōl bokūn bārcīca* (A).

bardīčō / e, -ō n – brdašce, brežuljak; *jelnō je tōti bardīčō* (VF 97,1).

bārdo, -a n – 1. brdo; *švītu mūj, ovō će bārdo obo bārdo tūc* (VF 95,2); 2. fig. ispupčenje na glavi od udarca, oteklina; *Tāko son še glōvūn udrīl kāl son pōl da mi je udīj bārdo narēšlo* (A).

Bārdo ol Mondefūšta, -a m, top. - lokalitet na Veloj Palagruži, brijeg s istočne stane otoka; *Na bārdo ol Mōndefūšta je Jānkotova Njīva na bōndu ol levōnta* (A).

bardovīt, -o, -u, pred. -a, -o – brdovit; *Tōti je terēn bardovīt* (A) – brežuljkast.

barēnko / **barēn**, part. – barem; *Dā je bīlo ūjōt barēnko za jīšt* (VF 70,13); *Ma da barēnko nī imōl štivāle* (C-NK 315); *Vītra nī za līk i švaku mālō bi jedōn ol njīh trojīce vāžel vešlō da brūd barēnko daržī rōtu* (C-VB 317); *Šāl da me i ubīju, bāš me brīga, barēnko znōn dā son še ukarcōl ū brud* (R 4,88).

Bargūjac, -ūjca m, oiko. i top. – naselje i uvala u blizini Rukavca na južnoj obali otoka Visa; *Žōlnjih gōdišć u Bargūjac še ugrodīlo tōko kūc* (A).

Bargujānin, -a m – stanovnik naselja Bargujac; *Bargujāni šu odlūcīli poprāvit cēštu* (A).

Bargūjka, -e f – stanovnica naselja Bargujac; *Bīla je iš mēnon jelnā Bargūjka* (A).

bargujški, -o, -u, pred. -o, -u – bargujski, koji pripada ili se odnosi na *Bargūjac*, naselje na Južnoj obali Visa; *Nīšōn bīl nīkal u bargujšku vālu* (A).

barīl – drvena bačvica s drvenim obručima visoka oko 55 cm.; služila je u ribarstvu za soljenje sardela; baril napunjen slanom ribom težak je od 58 – 62 kg.; u barilu se za vrijeme višednevnog ribarenja držalo u brodu sol, dvopek, vino, vodu i posuđe; *Drūgega līta privožīli smo barīle šlōne rībe iz Lāštova u Komīžu za fābrike* (C-VB 318); *Jelnā štvōr kojō nīkako*

ne šmî falîť, bîl je barîl šlônih glôv i crîv iza brūmât, ca šmô mî vâželi iz fâbrike pri partênce (C-VB 317); Dûndo je ćapôl barîl na râme i opuťîl se je pul Šalamândrije (VF 6,1) – krenuo je barilom po vodu; šaldôni barîl – takav koji je do vrha napunjen ribom poslije nekoliko dopunjavanja (reparovônjo); žalnîvêni barîl – zatvoreni baril; kad bi riba odležala u barilu 20 dana, baril bi se zatvorio poklopcem s jednom rupom za dolijevanje salamure: Napunîli šmo karcātu gajêtu barîlih šaldônih (E1 113); polkaršijêni barîl: Tî, Lûka, povôjî barîle i vîdi jê tecû. Avertîj da nî kojî barîl polkaršijê. Ako vîdiš da barîl pûno tecê, štâvi šlâme u komešûru pòk će ištîšnut (E1 105); barîl ol šalvaròbe: Kal se rîbo na škøjû u otî se barîl daržî pijâte, terîne, lopîžu i pošòde (A); žapacât barîl - Bôrba, iza ne vîrovot je, ali iština je kako vo šûnce kojû noš grîje, trîbîli šmo ol nedîje do nedîje. I, bôrba, têga šmo mròka žapacâli švê barîle ca šmô šòbon jimâli. Vêće ôl štu barîlih (E1-116); Vajô ôlma šalpôvât mrîžu. I ujmi tîti dvo-trî barîla. Âla, podîlili tû. Nîkur nî bîl na more pòk šmo švîma dôli iza jîšt, nônke jelnânî îšla u barîl (E1 115); Grânulo je šûnce, a mî jîmô one têple šardêle umûrni, âli i kuntênti dâ šmo tê nôci naprâvili mròk, dâ ćemo se vrôitî dôma is pûnin barîlima (E1 113).

barîlac, -îlca m, dem. – manji zatvoreni baril koji je držao mrežu (sardelaru); jedan par mreža, koji se sastoji od 4 budela, ima pet barilaca, i to po jedan na svakom kraju i na tri spoja mreža; *Glêdomo mî – barîlci grêdû šòto. I tâko, trî pôra mrîž – švê barîlci šòto – velika masa ribe zaglavila se u mrežu pa pod teretom lovine barilac utone ispod površine mora (VF 70, 17); Drûg ol primê intajôjê mrîže, dodôjê barîlce, avertî da se ne bî cò imbrojâlo (E1 113); Azvêlto škocîte na karmû! Vêžî barîlac i bûta! Rîba je invênto (E1 112); Tukâlo je cinîť tratûrê. Bîl biš parangôl ištendîl ol kurênta na barîlce, bîl biš ga butôl pòl more jelnô trîdešet pâsih nekâ ga nôši kurênt i tâko bi tî parangôl bîl nôšal šinjôlê kojî šu bîli pòl more. Švâkih šêždešet ûdic bîlo bi se štâvilo barîlac i kurênt bi tû bîl nošîl i dûšal bi na šinjôl i bîl bi poklopîť šinjôl i tî biš vîdil dî je onî barîlac žaoštôl. I kâl bi bîl barîlac žaoštôl, îšal biš îšpol kurênta i žaglôvîl biš šinjôl i dvîgal ga gôri (E 28,1); barîlac ol barûže – barilac koji se stavlja na spoj kûlnje ûže i ûže ôda dvi da ne potonu (ova se užad upotrebljava za potezanje trate); grê, a gundulô se, vòje se kakô barîlac ol barûže (VF 66,3); barîlci štênju – kaže se kad je u vojgi puno ribe te pod teretom barilci uranjaju; Parî dâ ćemo noćâš ofangât (uloviti mnogo ribe), barîlci štênju na marêtu (A).*

barîlcić, -a m, dem. – mala otvorena bačvica za soljenje ribe; *A naprâvîl šon žâ doma dvô barîlcića šlôneribe (A).*

barîlôt, -a m dem. – mala otvorena bačvica za soljenje ribe do desetak kilograma za kućnu uporabu; *Pošôlîl šon jedôn barîlôt šardêl i jedôn mincûnih (A).*

Barjôci, pl. tant. -ôkih m – dva otočića uz zapadnu obalu otoka Visa; *Prîko nôci vîtar je îšal na jûgo i kâl šmo šêšti dôn muntâli Barjôkê bîlo je vîtra i prîko mîre (C-VB 318).*

Barjôk Vêli, -a m, top. – otočić uz zapadnu obalu otoka Visa; *Užâli šmo butât kožû na Vêli Barjôk (A).*

Barjôk Môli, -â m, top. – otočić uz zapadnu obalu otoka Visa; *Tôti bilžû Môlega Barjôkâ potopîl se je bîl jedôn brûd (A).*

Barjôški Rôt, -a m, top. – lokalitet na zapadnoj obali Visa, punta (rt) koja zatvara uvalu Barjôška; *Lovîli šmo na lîgne po Barjôškemu Râtu (A).*

Barjôško, -e f, top. – uvala na zapadnoj obali otoka Visa; *Ŭn je imôl tōko mōtik ložjô u Barjôšku (A); Bili smo se kûpât u Barjôšku (A).*

bârk, -bârka m – **1.** brk čovječji; *Ŭ tu vrîme jô son imôl bârke (A); Ĭmo šîde bârke (A); 2.* brk životinjski; *ondâ bokûn istrêšêš vōrsu nekâ se onî jâstog pûsti i bîl bîs ga ćapôl ôlma škôson hōp i rēpên ga izvâdiš vōnka. Bârci mu oštânu nâpri jer ûn se bârcima brōni (E 28,1); 3.* fig. val što ga pravi brod provom pri kretanju naprijed; *Prôva je pōcela orât, a îšpol njê se je ucinîl bârk (G 13).*

bârk, bârka m – višearbolni (3-5) jedrenjak, nosivosti od 300 do 560 tona; *Ŭn je navigôl na jelnêmu bârku iz Inglêške.*

barkariž, -a m – otvor za ukrcaj ili iskrcaj putnika na boku broda: *Kâl su butâli pašarêlu kroz barkariž, tōko cûrme je intrâlo û brud (A).*

barkâša, -e f – pomoćna barka velikog broda koja služi za razne manipulativne svrhe, a osobito za prekrcavanje posade kad je brod na sidrištu: *Dohôdi jelnâ barkâša i onôndi se ukarcôj na barkâšu (R 4,94).*

bârkastrâmba, -e f i m – rasipnik, neumjeren, bezobziran čovjek; *Ma ca ćêš mi obo njêmu govorîti, švêca ćapô, na kôrte istrâti. Ŭn je prôvi bârkastrâmba (A).*

barkêr, -â m – član družine u trati koji upravlja bôrkom; zbog težeg posla ima pola dijela više od druga koji noću spava dok ne počne priprema za pasanje mreže; *Gargurîna nâ Bišovo, a bîl je barkêr (VF 75,5); U bôrku su bîla dvô covîka, a nêcetîri kako prî. Kal bi levût opâsol i dûsal na bôrku, bôrka bi se ćapâla za levût i ondâ bi drûgi covîk iz bôrke škocîl u levût za pomoć potêžât, a barkêr bi molôvôl dêštru kako pîto mrîža. Ako je vêće kurênta, pûšćo se vêće dêštre da mrîžu pûno ne šuspendî kurênt (E1 139); I vōze tâko, sardêle igrâju, trâta lîpo grê û more. Bonâca je. Dûslo i pul mrîže, a javîjê se barkêr: U îme bōga, rićêla û more (E1 132); Kâl bi dûsla trâta na milûru, kâl bi rîba ćutîla milûru, ondâ bi bîla igrâla. Švâ bi kûrta bîla žadîmila ol igrê kako spalmêj. Špurtênjace bi švê nâokolo pâsole budêle, a barkêr je ûvik na njîh vîkôl da ne dîjdu blîžû, da ne nakargâju trâtu (E1 130); Dî je sârbûn tōti mrîža ne mōre ćapât, a dî je lnôšpôrko, tōti ćapô. Žatu švićôr mōra znât jê lnôšpôrko ôli je nêto. Kâl bi barkêr vîdil dâ je trâta vâzela, ondâ bi bîl žavîkal: Âla, u îme bōga, ôbe, ôbe, ôbe, u îme bōga. Družîna ol parvê i ol zôtêge žapicâla bi krokê za ûžu i pōcela bi potêžât. Barkêr bi po ošôju ol mrîže znôl jê potriiba bōje potêžât parvû ili zôtêgu pōk bi prema têmu komandôl: Âla, u îme bōga, parvô bōje. Ako bi mrîža hōla gvôlo, da dô kurâja, ako rîba ne igrô, ondâ bi bîl parûn žavîka: Âla, u îme bōga, tîra dobrô, tîra, dobrô, nâši (E1 128).*

barkêta, -e f – **1.** naprava za mjerenje brzine broda na jedrenjacima; *Ŭn je iz prôve molôvôl barkêtu za vîdit kōko mîj vōze (A); 2.* kalem za konac na šivaćem stroju; *Tû je jedôn kolicîć na kojî je namotôno kûnce na mâkinu ol šivênjo (A); 2.* prevara radi šale, psina, podvala; okrojîti barkêtu kōmu – prevariti koga radi šale: *Ma znôs tî kojû su pokûjnemu Jâkovu Lōji ovi mûlci barkêtu bîli oparâvili. Ŭn je uzôl sêtat rîvun svâku jûtro i glêdot û more za vîdit hōće dî bîti kojô hobôtnica oli šîpa. Ĭ, kâl bi je adoćôl, ôlma bi îšal u Žadrugu po ôšti. Bîl bi dûsal is oštîma i ondâ bi is oštîma dîgod ubîl hobôtnicu, a dîgod šîpu. I ovâ mularîja, domîšlîli se kakôće ga privârit, kakôće mu okrojîti barkêtu. Tumbâli onî û more bōcicu tûša sa otvorenin zdrîbon. Ĭ, kal se je mōre začôrnîlo ol tûša, švî su pōceli vîkât: Šîpa!, Šîpa! Dotorkôl Jâkov da vîdi dî je tō šîpa ĩ, kal je vîdil da se je û*

more zacōrniĭlo, iġsal je pō oġti i ōto ti ga iġ oġtiġma. – Bġšte ċâ, bġšte ċâ, šâl ċu je jō! A ovġ vrōzi ōkolo nġġga, a šn glġdo dġ je ta šġpa i onġma oġtiġma drġto š štinu. Ma nġ šġpe, ma dġ je tō blōġġeno šġpa? A ovġ še vrōzi šmġġu, pantomināġu, a Jōko ša nġġma oġtiġma (A).

barkērġski, -o, -u, pred. -o, -u – koji se odnosi ili pripada brodu *bōrka* koji je služio kao brod za vezu u noćnom lovu sitne plave ribe; *Ųn je imōl dġl i pul, a tŲ je barkērġski dġl. Barkēr ġmo dġl i pul (A)* – od ukupne zarade *šviċōr* ima dva i po dijela, *šġjāvāc* (veslač u sviċarici) dva dijela, običan *drŲg*, koji do opasivanja ribe spava u leutu, dva dijela, a *barkēr* dio i pol.

barkġġit, -ġġin impf. – vuċi malu barku za sobom; fig. potezati neko ċeljade za sobom, vuċi ga: *DŲšla bi jo, ali kŲ ċe dġġġ barkġġit ša šōbon.*

barkōda, -e f – koliċina koju moġe ponijeti jedna barka; *Okurivāt ċe non dvġ barkōde šavŲre (A)* – potrebna nam je koliċina šljunka koja moġe stati u dvġje *bōrke*.

bārkoj, -a m – **1.** brk jastoga; *Ĉāpa jāštoga ša bārkoj! (A); 2.* grana loze; *Uberi pet-šešt bārkojġh loġōvine ša koŲŲ (A).*

barkōj, -ōġa m – **1.** šica s vanjske strane bokova gajete, uċvršćena duġ otvorenog dijela broda, a sluġi zato da se za nju veġe tenda radi zaštite od kiše ili sunca; *Barkōj je hodġl na falkŲšu ol baštŲnā ol karmġnega škāfa do baštŲnā ol pravnġġga škāfa; 2.* šica na ulaznom otvoru vrše koja sprjeċava ribi ili raku da izaġe iz vrše: *Kāl ši ucinġl kolacġċ, ondā biš bġl šġcu šġkal na dvošġpet centġmetrih. Jedōn je šġkal šġcu, a drŲġi je plġl. Ųko i pul še je plġlo. A šāl še mġċe barkōġġ ol šġċe tāko da še jāštog ubodġ āko bi tġl izōċ vōnka (E2 8,1).*

barkōš, -ōšā m – ċovjek koji ima brkove; *U onō vrġme švāk je bġl barkōš, nġkur nġ bġl beġ bārkih (A).*

barkŲša, -e f – brkata šena; *TŲ mi je rġkla onā barkŲša. Ųnōš onŲ šenŲ ca ġmo bārke dobōta kakō muškġ (A).*

barnō, -ā n – neslano jelo; *Nġni pġnke šōli butōl. Ma tŲ je prōpja barnō (A).*

barōn, -o, -u, pred. -a, -o – uplašen; *kal ti rġba išpāde iz šdice, nġċeš je vġċ šġt jġr je barōna (A); Nġċe šn dŲċ, šn je tvōrdo barōn (A)* – jako prestrašen.

barōvāt, -ōġġn impf. – plašiti; *Ne šmġ še štōt nā noge kal še lōvi na ušāte iz krāġa, jġr te rġba vġdi pok še barō. ŲātŲ še vajō šakrġt iġa šġke ša šġt rġbu (A).*

barovōnġe, -o n – plašenje; *Da nġ bġlo barōvōnġo ġzvecera, bġli bišmo šġjoli rġbe (A).*

baršāta, -e f – **1.** pokvareno vino koje se osjeċa po truleġi, gnġiloċi; *U onŲ vrġme bġlo je vġċe baršāte nġġo šdrōvega vinā (A); 2.* trulost, gnġiloċa; *Rogōċġ šu ċapāli baršātu (A).*

Baršātini, pl. tant. -ihm, antrop. – porodiċni nadimak; *Bġla je iš mġnon na mġšu Vicēnca Baršātina.*

baršātov, -o, -u, pred. -a, -o – **1.** s okusom gnġiloċe (o vinu); *Parġ mi še da jo ovŲ vġnō baršātovo (A); 2.* koji je istruo, koji je uhvatio truleġ, poċeo gnġiti; *BŲta na bōndu otġ baršātove rogōċġ (A).*

Baršċānovice, pl. tant. -ih f, top. – lokalitet na sjevernoj obali otoka Sveca; *Mġ šmo tāmo bġli butāli tovarā u Baršċānovice.*

baršċōn, -āna m – bršljan (*Hedera helix*) biljka penjaċica; *Pġnġe še kako baršċōn (A).*

Barščôn, -āna m, top. – nekad vinogradarski lokalitet na strani nasuprot selu *Koštrna*; *Jō son bīl ušōdīl dēšet mōtik ložjō na Barščôn* (A); *Na Barščôn ĩmo vōrē* (A) – ima kvarcnog pijeska.

Barščōnāc, -ōnca m, antrop. – osobni nadimak; *Īspomīnjen se kāl je Barščōnāc igrōl na balūn za “Jādrana”* (A).

Barščōncovi, pl. tant. -ih, antrop. – porodični nadimak; *Ūn je rōdon ol Barščōncovih* (A).

bārškon, -o, -u, pred. -a, -o - diran, isprčkan; *Nīkur mi je bārškol štvōri, vīdin da je švē bārškono* (A).

bārškonje, -o n – prčkanje (po stvarima); *Dōšta mi je vēj tēja njegōvega bārškonjo* (A).

bārškot, -on impf. – prčkati, dirati se u nešto nespretno; *Nemūj mi štvōri bārškot!* (A).

Bartolomĳa, -e m, antrop. – osobni nadimak prema porodičnom nadimku *Bartolomĳini*. Nadimak je nastao prema Bartolomeu Fiamengu koji je, prema usmenoj predaji doplivao u Komižu na balvanu kao bjegunac iz zatvora sa otočja Tremiti krajem 18. stoljeća; *Pūno je famĳijih Bartolomĳijinih u Komĳu* (A).

Bartolomĳini, pl. tant. -ihm, antrop. – porodični nadimak više komiških obitelji s prezimenom Fiamengo; *Pokōjan Marĳāncić je bīl ol Bartolomĳijinih* (A); *A žnōtē onū facēndu kal je pokōjan Bēpo Bartolōmĳin bīl u marīnu u Pōlu?* (A).

Bartūlović, -a m, antrop. – osobni nadimak; *Bartūlović je bīl ol Bartolomĳijinih* (A).

bartvēla, -e f, G pl. -ih / -ēl – šarka, okov za vratnice ili poklopac; *I Bōg je dōl dā šmo zatākli onī grōpij od ōglova za onū bartvēlu gōri ol bucōlā na vōrhū* (VF 44,3).

bartvēlica, -e f, G pl. -ih / bartvēl, dem. – mala šarka; *a kūpī dvī bartvēlice pōk čemo naprāvit pōkriv* (A).

barūfa, -e f – svađa, galama, skandal; *Ūvik je u njīh dōma bīla barūfa* (A); *Nī imōl mīra dōkle nī naprāvil žeštōku barūfu* (A).

barufōnt, -a m – galamdžija, svađalica, tučar; *Volīl se je potūc, cinīl je barūfe, šēne, bīl je vēliki barufōnt* (A).

barunāt, -ōn impf. – opletati tankim katramanim špagom debele brodske konope na mjestima trenja kako bi se sačuvali što duže; *Ūn će švē te konopē švilācon* (katramani tanki špag) *barunāt dā se ne trāte* (A).

barunōda, -e f – omotaj tankim špagom (*švilācon*) debelih brodskih konopa na mjestu trenja, da bi se konop što duže održao; *Ma glēdoj kojō je ovō dōbro barunōda, ovāko će konōp durāt pūno vēče* (A).

barūza, -e f – petlja na posebnoj vrsti *barīlca* koji je imao jednu debelu *dūgu* kroz koju su poprečno bile probijene tri rupe da bi se vezale *deštre* koje su se spajale u petlju – *barūzu*; za tu petlju vezalo bi se spoj *kūlnje ūže* s *ūzun ōda dvi*, a prilikom istezanja trate prema obali; ovaj barilac sprječavao je da užad potone i zapne za podvodne grebene; *grē, a gundulō se, vōje se kako barīlac ol barūze* (VF 66,3).

bārž, adv. – možda; *āli je bīl mōli Knēžēv, bārž petnāšte-šešnāšte gōdišć* (VF 20,2); *bārž mu se je cōdogodīlo* (VF 99,5); *I bīt će nāko, žnōš, ōkolo bārž jelnāšte ūrih, pūlnōča*

(VF-23, 2); *Ĭ, kal je bĭlo, bârž je pašalo i pŭlnôca* (R 1,67); *Bârž šon mögal i bârž bi mi štōri mögal nĭkako i pomoć* (R 8,49).

bâš, bāšo, bāšu, bāša, bāšo -u, pred. -a, -o – nizak; *Otĭ brŭd je bokŭn bâš. Tĭlo bi se da je dvo-trĭpāršta vĭšji* (A); *Vĭško Leštĭčov bĭl je jedōn pŭno bāši covĭk* (A); *Ŭn je bāše rāce!* (A).

bâš, bāša m – muški duboki glas, bas; *U klāpu je kantōl bāša*; **bâš profōndo** – najdublji bas; *Pokōjan Cŭra ca je bĭl u Argentĭnu, ŭn je bĭl prōvi bâš profōndo* (A); **parvĭ bâš**, **drŭgi bâš** – pjevački glasovi - prvi i drugi bas – *Mĕštar Mĭke pokōjan kantōl je parvĕga bāša, a jō drŭgega* (A).

bâš, part. – baš; *Bâš mi je vĕga cāša pālo nā pamet* (A); *Bâš ću ti rĕć kal me pĭtoš* (A).

bāša fōrca, -e f – radna snaga, fizički radnik ili radnici; *Nĭkur nōš ne pĭto nĭšta. Ca ćĕdu onĭ nōš pĭtāt, mĭ šmo bāša fōrca* (A).

bašadŭra, -e f – **1.** udolina; *Tōti je jelnā vĕliko bašadŭra* (A); **2.** ulegnuće terena; *Tō je jelnā vĕliko ravnĭca, i švĕ je rōvno šōmo je nā šridu jelnā bašadŭra* (A).

bašāhan, -o, -u, pred. -a, -o – onizak, malešan, sitan; *ma tŭ je bĭla onā jelnā, āko ti je nā pamet, ovāko prilĭčno bašāhno ženā* (A).

bašamĕnat, -ĕnta – masno obojan zid u kući do određene linije iznad koje ide bijela boja vapna; *Piturāt ćemo bašamĕnat na ŭlje, u żelenō, nekā se mājje išporkōjĕ* (A).

bašamōr, -ōrā m – veliko jato riba; *Ma žnōš ti kojĭ je tŭ bĭl bašamōr rĭb. Rĭbe igrāju kakō krŭpā, šardĕle igrāju. Tāki bašamōr rĭb nĭšōn vej nĭkal vĭdil u Vālu komĭšku* (A).

bašāt, -ōn impf. – činiti što nižim; *Vĭdiš dā ti ovā štĭnā prihĭćo da bĭ dvō pāršta. Nĕće ti kōraš* (niz kamena pri gradnji zida) *ōštāt gvōlo* (jednake visine). *Vājat ĕe štĭnu bašāt* (A).

Bāšća, -e f, top. – lokalitet sa zgradom i ograđenim vrtom gdje se nekad u Komiži organizirao ples i igra *bōlote*; *Bĭli šmo na tānac u Bāšću* (A).

bāšćerica, -e f – samo u izrazu; *jāšćerica*, *bāšćerica* – mističan izraz za uklanjanje neugodne pojave prištića na jeziku koji se pojavljuje, kako se plašilo djecu, zbog izgovorene laži, a može se ukloniti, kako se govorilo djeci, formulaičnim zazivom: *Jāšćerica, bāšćerica / mĕni prōšla tĕbi dōšla*.

Bašĕta, -e m, antrop. – osobni nadimak; *Mātejo Bašĕta hodĭl je iš mĕnon u škŭlu* (A).

bašĕtan, -o, -u, pred. -a, -o – niska rasta; *Pokŭjno teta Lŭkrica Šĭmatova bĭla je jelnā vāko bašĕtno ženā, a žĭvila je na Tumbŭn* (A).

Bašĕtini, pl. tant. -ih m, antrop. – obiteljski nadimak; *Tōti šu prĭ štōli Bašĕtini* (A).

bašĕtno, adv. – onisko; *Parĭ mi se da šĭ ovŭ kŭćicu ol tovāra naprāvĭl bokŭn bašĕtno* (A).

bašĭca, -e f, G. pl. -ih / bašĭc – pločasti kamen pri gradnji zida ili krovna kamena ploča; *Vājō oparĕāt kojŭ bašĭcu za ŭzuntāt jĕrbo facōde nĭšŭ gvōle* (A) – fasadni kamen pri gradnji nije jednake visine pa se umetanjem ploča poravnava niz.

bāškorit, -in impf. – prećati, dirati prstima; *Glĕdoj tĭ vĕga mōlega kakō bāškori mĭša rukĭma* – dira pišulina rukama (A).

baškōt, -a m – dvopek, obično kolut (*kolōc*); ribari su ga nosili sa sobom na duge ribolovne ekspedicije po pučinskim otočićima; prilikom odlaska na Palagružu u

dvadesetodnevno ribarenje, svaki je ribar nosio za sebe dva barila *baškōta*; jeo se smočen u juhu *brujēta*, ili *lešōde*, ili smočen u vino (*šūpa*) uz pečenu ribu ili na putovanju; prije odlaska na Palagružu, *švičōr* (zapovjednik družine i vlasnik broda) dao bi družini brašno za dvopek i to se zvalo *dāt za mīžu*; *Cilu zīmu nī bīlo gregolevōnta. Zemjā je sūhā kakō skojōrski baskōt kojī svū jūhu ol brujēta posupō* (VP 21,4); *Dōkle je bīlo frīškega krūha, jīl biš frīški krūh, a bīlo je u brodū baskōta i pōlil biš jūhūn ol brujēta otī baskōt i najīl še rībe* (E2 7,4).

baškotāt, -ōn pf. – prepeći, po drugi put peći isti kruh, praviti prepečeni kruh radi njegove dugotrajnosti; *Baškotāla je raškanjatōne kolōcē* (A) – prepekla je raspolučene kolute kruha.

baškotīn, -a m – biškotina, komad dvopeka, prepečenac; *A jō ūjutro nōjveće vōlin bīlu kafū i dvō baškotīna* (A).

baškotōn, -o, -u, pred. -a, -o – prepečen, ponovno pečen (kruh); *Ovī baskōt je malo vēce baškotōn ol rēgule* (A).

baškotōvāt, -ōjēn impf. – peći dvopek; *A ca mē žovē, žnōš da jōš nīšōn dofinīla baskotōvāt krūh* (A).

baškotōvōnje, -o n – dvostruko pečenje kruha: *Baškotōvōnje je dobrō za ne hītīt krūh, jērbo kal še baskōtō krūh, ondā mōre durāt kōko hōćeš* (A).

bāšo, adv. – nisko; *Gošpodīn Bōg je i višokō i bāšo* (VF 23,5); *Bokūn si ovū kūcicu ol tovāra napravīl bāšo*; u izrazu: *kāriko di bāšo* – težak teret, balast na brodu: *I, mīj kumpōre, mī šmo butālī kāriko di bāšo* (teret na tovarnoj životinji), *gōri u Šprōjkovo de māištro. Ē, napārtili šmo Žlātu. Dvō vēliko brīmena šūme* (VF 44).

bāšta, adv. – dosta, dovoljno, ne više; *bīli su čapāli pašōnega rāta jandōrmi burba Bēpota i tūcū ga, tūcū ga, a ūn će njīma: bāšta, per la Madona Verdine!* (A); *A šāl nāši pocīnimo, bāšta za danāš* (A).

baštardāt, -ōn impf. – govoriti ili djelovati nesuvislo; *Glēdon jō, a ūn je pōcel nīšto baštardāt, nīšto fafijāt* (lagati). *Ōlam sōn jō vīdil kojō je ūra* (A) – shvatio sam u čemu je stvar.

baštardēla – poprečna (unutrašnja) dužica na kapku (škuri); *Štōre su škūre pok će vajāt promīnīt kojū baštardēlu* (A).

baštardēlo, -ota m – smušenjak, glupan; *Ma ca mū obadōš, ūn ti je jedōn baštardēlo, nē žno kū mū glōvu nōši* (A).

bastardōnje, -o m – nesuvislo govorenje ili djelovanje; *Ma dōšta mi je njegōvega bastardōnjo* (A).

baštardūn, -ūnā m – glupan; *Ma ūn je jedōn baštardūn. Nīšta nī ol njēga* (A).

baštīmēt, -ēnta m – brod, barka; *A imōl je bokūn baštīmēnta za pūč dīgōd nā more* (A).

bāština – nasljedstvo, očevina; *Istrātīt će ūn i dīdinu i bāštinu* (A).

baštīngōj, -āja m – brodska ograda; *Bīl je višōki baštīngōj na tēmū brodū* (A).

baštōna, -e f – 1. boja igrache karte u talijanskim kartama od ukupno četiri (*baštōne, dinōre, kūpe i špōde*); *Ūn īmo jāša ol baštōnih* (A); 2. baštone – igrači štih u talijanskim kartama; *bīt u baštōne: prīpašōnu pāku šmo igrāli u baštōne, a pašōno je bīla u kūpe* (A).

baštôrd, -o, -u, pred. a, -o – 1. nečista podrijetla; *Oti kucîn je baštôrd* (A) – križanac; 2. glup, nepametan; *Ma ca će ûn mēni govorīt obo tēmu, ûn je baštôrd* (A); 3. (o vremenu) neodređen, promjenjiv; *Ujutro se mōre glēdot kal je vrīme vēče onō baštôrd, atōrzijo, kakomudrōgo, nēsigurno* (VP 2,1); *Kāl je na trećōkū vrīme baštôrd, durō švē do kvōrta po tūndū ili do pūnta ōl mišeca* (VF 23,6).

baštôrd, adv. – glupo, nerazumno; *Ne govūr baštôrd* (A); *Jō tu nīšta ne razūmīn. Tū je mēni švē baštôrd* (A).

baštrīnka, -e f – vrsta autohtone masline (*Olea sylvestris*) sitna ploda i vema dobra uljarica; *Īnomo u Brōjkovice na gomīlu jelnū vēlu baštrīnku* (A).

baštūn, -ā m – 1. štap, motka; *Ujōt ćeš ovī baštūn priko lēbor* (A) – prijetnja udarcem motkom; 2. komad – *Vāzmī jedōn baštūn čikulōte* (A); 3. stog, kup: *zamīšali smo dvō baštūnā cimēnta* (A); 4. kosnik za prečku; bio je učvršćen za *bānak od trāštana* ili za jarbol, a po potrebi iskošen tako da se jednim krajem naslanjao na falku; učvršćuje se *šōrtijima*; donja *šōrtija*, vezana za pramčanu statvu zvala se *moštāc*; stršio je od prove za jednu trećinu duljine broda; *Ža jīdrenje ol burīne bīlo bi se štāvilo na prōvu vēliki baštūn. Ūn bi se bīl ucvōrstīl šōrtijima. Dūlnjo šōrtija ol baštūnā žvōla se je moštāc. Bīle su trī vōrsti flōkih. Ža jīdrit ol burīne korištil se je mōli flōk. Ža jīdrit mezonāve, ca hōče rēč jīdrit iš vītron u kvairtīr karmēni, deperōl e je šrīlnji flōk. Ža jīdrenje iš slābin vītron pōvoljnega smjēra, korištil se je vēli flōk* (E1 87); *Baštūn ol flōka smo vēžali na bōndu i inkrožali jīdra* (C-VB 318); 4. nosač *škāfa* – jača prečka na koju se naslanja i kojom završava pramčana i krmena paluba (*škāf*): *Po cīli dōn mōkre gužice i vožīt nōše na prōvu. I onō trēnje ōbo baštūn - tū bi bīlo naprāvilo žūjē na gužicu* (E2 8.1.); *Levūt je bīl glōvni brūd. Na njēmu je bīla mrīža. Iš levūton je žapovīdōl parūn. Levūti su bīli drugaciji nēgo gajēte. Onī nīšū imāli flōke. Na karmū su imāli vēliki škāf iš parapēton na bōndu ol prīmē. Bānak ol trāštana mu je bīl baštūn ol pravnjēga škāfa tāko dā mu je i škāf ol prōve bīl vēliki* (E1 121).

baštūncić, -a m, dem. – štačić; *Vāzmī jedōn baštūncić čukulōte* (A).

baštuncīn, -a m dem. – sasvim mali štačić, obično u štačić smotan slatkiš: *Kāl bi otāc igrōl na kōrte, nīkal nīšū igrāli ū pineže, nēgo po bumbōne ōli čikulōtu i kāl bi dōbil ondā bi mi bīl dōnil dōma rūkovicu bumbōnih ili kojī baštuncīn čukulōte* (A).

bašūrāc / bašūrāk, -ūrka, m - čovjek malen rastom; *Burba Lūka Škūlor je bīl mōli covīk, bašūrāc je bīl* (A).

bašurāšt, -o, -u, pred. -a, -o – malešan, onizak; *mlōdo mi je līpā, āli je za mūj gūšt mālo bašurāšta*.

bašurīca, -e f – mala žena; *Ženā mu je onā bašurīca, ca je lavurāla u fābriku kakō furēšta* (A) – koja nije u stalnom radnom odnosu.

bāt, -ā m – motka sa proširenjem na kraju za gnječenje grožđa prilikom branja; *Imāli smo jedōn līpi bāt ol cešmīne za mēcīt grōžje u pritūr*.

Bāta, -e m, antrop. – osobni nadimak; *Pokōjan Vīce Bāta bīl je svičōr i imōl je palagružōnšku falkūšu. A bīl je pūno pantominūži covīk*.

batāja, -e f – 1. rat; *Kal je bīla batāja na Krimēju* (A) – krimski rat; 2. tuča između djece: *Prīšu u Komīžu ižmeju dicē bīle batāje. Tūkli su se dicā Mōle Bōnde, Vēle Bōnde i Šelā. Dīgod bi se bīli ujedīnīli Šēljoni i Velobājoni kōntra Malobājoni. Potōkori su ūvik*

bîli neutrôlni. Ca jě bîlo štarîju vrîme tû šu bîle žěšće batāje. Bîli bi prîŕli jedôn drüğemu: “Žnât ćeš kal dūjdeš u Šelô!”, a ovîbi mu olgovorîl: “Žnât ćeš kal dūjdeš u Mōlu Bōndu!” (DP); Mūj pokōjan otāc bîl bi še dīgōd umîšōl kāl bišmo še mî dicā potūkli, kāl je bîla batāja. Bîl je žaštōki gverjēr. Bîli bi mu štarîji rēkli: “Ma kojō šî tî îstrija! (DP).

batajûli, pl. tant. -ih n – nadgradni bokovi na *fôlke* gajete falkuše; neke falkuše upotrebljavale su i *batajûle* - lagane linice visoke 25 do 30 cm koje su se stavljale na *fôlke*, od pramčane statve do $\frac{1}{4}$ dužine broda da povećaju visinu pramčanog dijela bokova zbog velikog mora na dugim putovanjima; *batajûle* su imale i neke bracere; *Jelnâ ol tîh bracērîh žvôla še je Plēvna; bîla je kako vĕliko gajĕta, imāla je fôlke i batajûle i kuvĕrtu ša bukapūrtun, a kapitôn je bîl bōrba Ōndre Žuānić, recĕni Kĕnjica (C-VB 316); Vîtar je jōš forcōl i prōva je žadūbla ũ more tolîko da še morskō pîna mōgla dotukât rukûn prîko batajûlih (C-VB 318).*

bâtal, -a m – mali greben na ravnu pješčanu dnu mora; *Ŭjoli šmo lîpih fravulînih, bît ĕe šigūro trî kasĕte. Tû je parangōl pašōl prîko bâtala, tōti je bokûn šporkĕga i daržî še nō nje fravulîn (A) – na ravnom pješčanom morskom dnu ponekad strši malo kamenito ispućenje na kojemu se zadržava kolonija bijele ribe koju kočarska mreža ne može uloviti pa je stoga bogat ulov bijele ribe (fravulîn = arbun) kad slučajno preko takva mjesta padne parangal kojim se lovi landovina te mol i kokot.*

bâtalić, -a m, dem. – mali greben na ravnu pješčanu dnu mora; *Tōti je po levōntu ol Galijûle bokûn bâtalića i, ako trĕfiš parangōlĕn pašât prîko njĕga, ujōt ĕeš ũvik kojĕga fravulîna (A); v. bâtal.*

batâna, -e f – batana, barka ravna dna i ravnih koso položenih bokova, kvadratne krme; mada je batana na sjevernom Jadranu vrlo slična komiškoj *šânduli*, u komiškom govoru nazivom *batâna* imenovala se barka ponešto šira od *šândule*, a znatno uže četvrtaste krme; takvih je *batâna* bilo vrlo malo jer u Komiži dominira *šândula* za priobalni individualni ribolov, ali ipak *batâna* je prisutna i kao pojam i kao naziv mada klasičnih *batâna* sjevernog Jadrana u Komiži nema, a *šândula* još uvijek postoji mada i nju istiskaju plastične pasare; *Kāl šon bîl mōli ispomînjĕn še dā šmo pūno širōku šândulu žvôli da je batâna îli dā je kakō batâna, a tîn šmo tîli rĕĕ da je tâ šândula grūbâ, da nîmo šĕšt, da je pūno širōkâ (A).*

batarĕla, -e f – podrugljiva pjesma i svirka (uz potezanje limenih kanti) kad se žene udovac ili udovica; *Naprâvili šu šînuć žaštōku batarĕlu kāl še je burba Mîke oženîl onûn udovîcun (A).*

batarĕja, -e f – buka, nemir, komešanje, galama; *Ucinîla je u kûću vĕliku batarĕju, švĕ je privārgla ža nōĕ tĕ oĕōlĕ (A).*

batarĕja, -e f – baterija; *Kupîl šon nôve batarĕje ža lampadînu (A).*

batarĕja, -e f – topnička postava na ratnom brodu; *Ŭn bi ovāko niž batarĕju prignîl glōvu dā še ne bî udrîl gōri u jonû grĕdu (VF85, 4).*

batarjât, -ôn impf. – vršiti neku radnju s pojačanim intenzitetom; *A cā tu dōli po konōbi batarjōš?; Kāl še je žaškūrîlo, lĕgal ũn kol ženĕ. Ondâ ũn tû batarjō, ma batarjō, ma nĕmilo batarjō – eufemizam za seksualni čin (VF 64, 8).*

batarjōnje, -o n – bučno premještanje stvari; *Fermōjte vĕĕ, dodîjolo mi je tû vāše batarjōnje (A).*

batěj, -â, m – vrsta ribe, bukva (*Atherina boyeri*), upotreba je stilski obilježena, s pejorativnim prizvukom, u odnosu na neutralan naziv *bŭkva*; *Ništa nî na peškar'ju, jedîno ništo batějih pŏk šon važela za lešôdu* (A).

batêl, -êla m – 1. omanja barka nezavisno od tipa (kajić, manji guc, sandula, batana); *A vajât će dobāvit bokûn batêla za pŭc vŏde blîžŭ na lîgne* (A); 2. veća zatvorena barka ravna dna, dugačka do 12 m, sličan bragocu, a razlikuje se od njega oblikom prove koja je vrlo šiljasta za razliku od prove bragoca koja je tupa; ima dva jarbola sa oglavnim jedrima, od kojih je pramčano jedro znatno manje; karaktetristična barka za sjeverni Jadran, Istru, ili venecijansku lagunu; Komižani su imali iskustvo s ovom barkom jer su talijanski ribari njome dolazili u ribolov u više vode u 19. i u prvoj polovini 20. st.

batelîna, -e f. – barčica; *Îmon bokûn batelîne pok îden na kŏnjce, ôli na lîgne kal je štajûn* (A); *Bŭrba îve je imôl jelnŭ lîpu batelînu za še pŭc kŭpât* (A).

batelônt, -a m – 1. talijanski ribar sa batela; 2. pej. naziv za neuredna lučkog čovjeka, koji vrijeme provodi u luci od broda do broda pomažući ribarima da bi preživio, čovjek neuredan poput talijanskog ribara s kojima su Komižani imali dodir kad su pred slabim vremenom dolazili u porat; *Ne hŏl u kafānu di grêdŭ sŏmo batelônti* (A).

batibāla, -e f – 1. štap od pletena pruca sa kružnim završetkom za otprašivanje madraca; *Îmon jelnŭ štarînsku batibālu jŏš ol pokŭjne nŏne* (A); 2. kružni završetak štapa za odprašivanje madraca kojim se udara po madracu ili posteljini; *pŭkla mi je batibāla kal šon tŭkla štramāce* (A); v. *bakêta*. (A)

batibālo, -a m – zvekir; *Na vrŏta ol palôcih deperāli šu batibālo kojŏn bi še klāpolo na vrŏta nekā ol nŭtra otvŏre; Na vrŏta ol dvŭrā Lŭlinih jedŏn je štarînski batibālo* (A).

batibŭj, -ŭja m – konfuzija, svađa; *Sînuć je u kafŭ (kavana) bîl vêliki batibŭj* (A).

batîć, -a m, dem. – mali bat, bat zvona; *Îspŏl mi je batîć iz žvŏncîca ol tovāra pok věj ne žvonî* (A).

batićât, -ŏn impf. – landarati na vjetru (jedro); *jîdra batićāju* (Dean 71); *Natêgnîškŏtu da ti jîdro ne batićô* (A).

batidŭr, -ŭrâ m – radnik koji tuče mlatom klin (dlijeto s plosnatim ili ostrim završetkom pri ručnom kopanju rupa za miniranje kamena; *Ŭn je bîl batidŭr kâl še je kopŏl konŏl za vŏdu i kanalîžāciju u Komîžu. Jedŏn je dŏržŏl trāpanj, a drŭgi je mācun tŭkal po trāpnju. Kal batidŭr ŭdre po trāpnju, ovî ca daržî, mālo okrêne trāpanj i ondâ jŏpet hrŭšt i tâko dŏkle ne îskopāju rāpu za mînu* (A).

batihêla, -e f – fig. muško spolovilo, veće od prosječnog; *Glêdoj ca mu vîši batihêla* (A).

batihŭr, -ŭrâ m – fig. muško spolovilo, veće od prosječnog; *ma kojî batihŭr îmo* (A).

batijên, -o, -u, pred. -a, -o – odbiven, oduzet od čega, oduzet na račun čega; *Ŭn je mēni batîl ol plŏće za onŏ ca šŏn mu bîl dŭžan. Mŭj dŭg je batijên* (A).

batikŭl, -a m – vrsta račića (*Scyllarus arctus*); *Îmeju gîr bîl je jedŏn batikŭl* (A).

batikŭlo, -a m – jastučić koji su žene znale držati iznad stražnjice pod naboranom suknjom ili haljinom da bi naglasile obline; *Mojâ nŏna je, kal je bîla dŭvnjâ, dŏržâla batikŭlo îspol vêšte nekâ njuj še îstîcu gužîce* (A).

batikûlovica, -e – ženska osoba s izrazitom stražnjicom; *Ma glěj ti kojō je onō batikûlovica* (A).

batikûr, a m – lupanje srca od uzbuđenja; *Nemûj mi ništa govorīt jērbo će me ćapāt batikûr* (A).

batimēnat, -ēnta m – 1. udaranje, kucanje; *Cūjen jō nīki batimēnat na vrōta* (A); 2. debata, rasprava; *Na sūdū je bīl žaštōki batimēnat. A žnōs ti kākī je Lūka, da je ūn vėlīki prōvdovac* (A).

batīna, -e f – glavić penisa; *Kāl smo bīli dicā, bīli smo jedonpūt privārili jelnēga dā će mu narēšt vėlīki mīs (spolovilo) āko na batīnu butō mlīcica (mliječi) ol šmōkve. Pōk mu je tū bīlo raštēklo da ga je vajālo vodīt u likōrā* (A); batīna Lāletova – mizerna količina ili veličina; *A ūjoli smo batīnu Lāletovu* (A) – uloviti vrlo malo ili ništa.

batipōn, -a f – isprašivač odijela, klofer; *Vajō batipānon dobrō ištērēšt švū rōbu ol švēca i butāt je mālō na sūnce* (A).

batištērij, -a m – 1. krstionica, kapela u kojoj se krsti; *Ĵli su u batištērij za karštīt mōlu* (A); 2. knjiga rođenih; *Glēdol son u kurōta, u njegūv batištērij, kāl je pokōjan prānono rōjen* (A).

batištāda, -ōde, m – predvodnik koji ide ispred povorke i njome upravlja ili dirigira ako povorka izvodi kakvu glazbu ili koordinirane pokrete; *Ūn je bīl batištāda u batarēlu* (A); v. *batarēla*.

batīt, -īn impf. - tući, udarati; batīt mōre; *Nī mu lakā, za prihrōnīt famīju mōra po švākemu vrīmenu batīt mōre* (A); (o jedru) mlatarati na vjetru; *Napūni (pritegni) škōtu da ti jīdro ne batī* (A) – da ne mlatarata.

batīt, -īn – 1. izraz u igri karata; *Batīt je kārīka* (A); 2. pri nekoj isplati odbiti dužan novac; *Batīli su mi stū dīnarih ol plōće na racūn dūga* (A).

batīvāt, -ījēn impf. – 1. izraz u igri kartama; *Ūn batījē, a onī ne olgovōrāju* (A); 2. odbijati novac akonto duga; *Nemūjte vī mēni ništa batīvāt ol plōće, jō ću švīj dūg plōtīt kakō smo se dogovorīli* (A).

batīvōnje, -o n – 1. u igri kartama; *Izgubīt će ūn partīdu, ništa nī ol njegōvega batīvōnjo* (A); 2. odbijanje novca akonto duga; *Kāl son īsal īškodīt pīneže, batīli su mi u fābriku, batīli su mi u žādrugu i ol tēga batīvōnjo nī oštālo ništa tāko dā ću se vajāt ōpet žadūžīt* (A).

bāto, indecl. – igra talijanskim kartama; *Ucēri smo u Hūm (kavana u Komiži) igrāli bāto* (A).

batōć – bat od avana; *Ispeštōj lūk batōćon u martōr* (A) – zgniječi češnjak tučkom u avanu.

batōl, -ōlā m – posječeno deblo; *Na Švēcu se švē brōlo za brōde. Ža madīrē se brōlo batōlē ol cetīri do pēt mētrīh dajinē* (E2 3,1,1); *Kāl se osegō batōl, ōlma ga vajō obīlīt jēr se pol kōrun žamēću carvīci i ōpašno je da pomodrī. Povūcē vlāgu unūtra i pomodrī, ošōbito āko batōl ležī nā zemju. Kakō mu je kōra ogūljena tāko klīžī kāl ga se potēže, a dīgōd kurī kakō po lojū pōštu metrīh. Dī je dalekō i grūbo za potēžāt, bīlo bi se īspakālo ōlma dī bi se bīlo brōlo. Ūzme se jedōn kavalēt za štāvit jelnū glōvu, a na drugu glōvu dvī furkōde i ondā se pilō i primīšćo se. Jedōn piladūr je gōri, drugi dōli i tāko pilāju. Āli*

obicno se je batōlē transportīrālo brōdon u Komīžu pōk bi se tāmō ispakālo. I kād šte ga vī ispakāli, ondā bi se švē tu ōpet stāvilo impījo u hlōdū na prōpuh nekā se bōje šūši i nī bīlo štrōha dā će ispūcot. Būr se ōbicio ne mōci ū more, nī potrība, jedīno kal nīmoš vrīmena cēkot dā se ošūši, kāl ti je prīša, ondā se butō pomocīt petnāšte dōn. Cešmīnu se ne gūli. Njū vajō pomocīt da ne ispūco. Njū se mōci i po nīkoliko mišēcīh i ondā se pilō (E2 3,1,2); Bīlo bi se šegālo batōlē. Ondā bi se te dāške butālo šūšīt i privoltōvālo bi se švāki dōn. Ako je uberēn kal nī šōka, ondā nī pūno vrīmena potrība da šūši, āli kal je ōn ucinīl pār mišēcīh, bīl je vēj dōbar (E2 4,2).

Batōl, -ōlā m, top. – lokalitet kod uvale Žūrotovica na južnoj obali otoka Švēca; Ĺsal je vīdit na Batōl.

batōška, -e f – svađa, verbalni ili fizički sukob; Šīnuć je u njīh bīla tvōrdo batōška (A) – velika svađa.

batovīna, -e f, fit. – vrsta ribe široke glave s usnama prema gore, koja živi u pjeskovitim plićacima (Uranoscopus scaber); Ĺspominjen se kāl šmo bīli mōli, bīl bi kōgod utēkal iz škūle za pūc na rīvu lovīt na batovīne. Ū tu vrīme bīlo je u rīvu batovīnih kōko te je vōja, mōgal si ih za cās ūjōt po dvo-trī kīla, a dānaš ih nī. Bīt će da šu ih unīstili ōtrovi ol kanalizācije (A).

batūda, -e f – 1. udarac; Kal bi ūn bīl zamōhal onūn cipātnjun šikīrun, bīla bi bīja pūcola kako rīpa. Tū je bīla batūda! (A); batūda motōra - specifičan zvuk pojedinog motora: A Komīžoni poznājedu batūde ol švīh komīških motōrih. Pōk šu bīli poznāli da je tū Nādalota motūr pašōl (R 9,60). 2. jaka besjeda (replika); Ma da šī cūl kakō mu je ūn žeštōkō olgovorīl. Ma kojā je tū bīla batūda; 3. mjesto gdje se macavarījima (drveni mlat) tuče ruj (smrča za mašćenje mreža): Batūda je rotōnda ol štīnē na kojūj se macavarījima tūcē rūj ili kōrka; Rujōta se je tūkla Ĺšpol crīkve Gūspē ol Košārice. Jōš se tāmō na špjāju nahōdi batūda u ōbliku jelnērotōnde. Tū je batūda od liših štīn povēzonih šanturīnun. Danāš je špjāja narēšla tāko da se vēj ne vīdi, āli kal mōre žīmi ražgōrne žōlō, ondā se vīdi. Na tū batūdu dōnilo bi se brīme ili dvō rūja i ondā bi pēt jūdīh iš macavarījima otī rūj dobrō ištūkli (E1-84); 4. oslonac koji omogućuje kontraudarac (čekićem, mlatom); Dōržīmi batūdu da žabījen brōkvu (A); 5. opasan događaj: Kakō šon pōšli ovē batūde oštōl živ (VF 96,14); 6. vrhunac pjeva ptice: Ĺmon jelnēga gardelīna, a kal dō batūdu, ma tū je cūdo. Nī tākega rečāma u Komīžu (A); 7. velik ulov: Bīlo je tākih batūdih kāl bi se bīlo ūjolo ōlma po pedēšet do šēzdešet barīlih šardēl (E1 94).

Batūda, -e f, top. – lokalitet u uvali Mežupōrat na istočnoj obali otoka Biševa; Tōti u Mežupōrat, ca žovemō Batūda, tōti se je pōpri macavarījima tūklo rūj za mōštīt mrīže (A).

Batūda, -e f, top. – lokalitet na Mōluj Palagrūži (Mōlo – mala), mjesto gdje se tukao ruj (smrča za mašćenje mreža), sjeverna obala Male Palagruže; Tōti je bokūn rōvnega pōk bi špurtēnjaca ucinīla barāku, a žovē se Batūda po tēmū ca je tōti bīla batūda za tūc rūj.

Batūda, -e f, top. – lokalitet nasred žala ispred crkve Gūspē Košārice, okrugla površina od velikih kamenih ploča (danas pokrivena žalom) gdje se nekada tukao rūj (smrča) za mašćenje mreža. Vēj nīkur i nē žno dī je Pol Gūspū (naziv za plažu) Batūda. Tū je ōlma Ĺšpol crīkve, drēto Ĺšpol oltōrā švētega Antūnija nā kraj mōra, āli je većinūn pokrijenā jarīnun (žalom).

Batûda, -e f, top. – lokalitet na sjeveroistočnoj periferiji Komiže gdje su danas sagrađene nove kuće; *Otû bardîćô* (brežuljak) *žově še Batûda jer je tōti vĕli imbât ol vîtra, za u švĕ kal pûše jûgo* (A).

Batûda, -e f, top. – lokalitet na zapadnoj obali otoka Biševa, u blizini uvale *Nevāja*; *Tōti šmo bĭli šurgāli pol Batûdu* (A).

bātula, -e f – brbljarija; *Ne badōj tî ca nĭ govōre, tû šu šômo bātule* (A).

batûr, -ûrâ – torba; *Švĕti Gargûr berĕ omĕndule u batûr* (prov.) – sveti Grgur je u doba cvatnje bajama, u vrijeme kad su moguće i niske temperature i snažne zimske bure te može propasti cvijeće, a time i plod.

batûra, -e f – 1. batina zadebljana na kraju kojim se tuče; *Ĭmo jelnû batûru ũ brud za tûc rĭbu, marĭne, ũgore, pâuke, gōlube*; 2. fig. muško spolovilo; *Govorĭl je pokōjan Jânko da ĩmo batûru tvōrdu tâko da mōre iš nĭŭn orĭhe tûc*.

batûrica, -e f – manja batina; *Ĭmon jelnû batûricu ol cešmĭne kojû deperōn ũ brud za ubĭvât rĭbu kal grĕn na parangōlĕ* (A).

baukât, -ûkon impf. - rugati se kome da je lud, govoreći *bû, bû*; *Vĭdi ih kâki šu, a ne žnâju drûgu nĕgo baukât i švâkomu še rûgât* (A).

băvit še, -in impf. – 1. raditi profesionalno ili pasionirano kakav posao; băvit še celĭma - pĉelarstvom; *Pokōjan likōr Karûža še je băvil celĭma* (A); băvit še verdûrun – *Rĕkal je Bûgarin da kû šĕ hōće verdûrun băvit da mōra imât vĕliku šârce* (A) - jer nije lako podnijeti kada zbog zime ili suše propadne usjev, ali treba biti uporan i ne se bojati; băvit še mōron – ribolovom; *Ŭn še nĭcin ne băvi nĕgo šômo mōron*; băvit še ložjĕn; 2. zanimati se za što; băvit še iš kĭn: *Băvi še tĭ ša šōbon, a molōj mĕne na mĭrû* (A); băvit še lĭbrĭma – biti učen: *Nĭžō nje motĭka, ũn še băvi lĭbrĭma* (A); *Ŭn je vĕli covĭk, ũn še lĭbrĭma băvi* (A).

bavižât, -ôn impf. – 1. (o vjetru) pirkati, ĉarlijati, lagano puhati; *A nĭžlâ ol vĭtra, ovō bokûn maištralĭć bavižō, âli ovō ĉe pûc za sŭncen* (A) - prestat ĉe puhati kad zađe sunce; 2. iĉi lijevo-desno nošen povjetarcem; *Brûd bavižō vâmo-nâmo ušĭdren nâšri vâle*; fig. trĉkarati lijevo-desno; *Ovĭ nâš mōli je pûno žĭv. Cĭlu jŭtro bavižō vâmo-nâmo* (A).

bavižĕla, -e f - povjetarac; *Dûšlo je bokûn bavižĕle ol majištrolâ* (A).

bavižōnje, -o m – 1. pirkanje, ĉarljanje povjetarca; *Ovû bavižōnje ĉe šamrĭt na šĕbi kal sŭnce ĭde ũ more. Noĉâš je ôpet bonâca* (A); 2. plutati bez cilja; *Šumjĭvo mi je bavižōnje vĕga brōda. Da mu nĭ pŭkla šurgadĭna?* (A)

băvjenje, -o n – bavljenje ĉime; *Băvjenje lĭbrĭma njĕga ne žanĭmo* (A).

bavûl, -ŭla m – veliki transportni sanduk; *Ondâ šmo še jedōn dōn ukarcâli šâ dvo bavûla* (VF 65,34); *švĕ štvōri bŭta u jedōn vĕliki bavûl* (VF 101,10).

bâža, -e f – štih kod kartanja talijanskim kartama; *Mĭ šmo ĉapâli bâžu* (A).

bĕc, bĕcâ – novĉić pola vrijednosti venet. solda: *Bĕc po bĕc, pŭn tobōlâc pinĕž* (prov.); *Ĭmo bĕcĭh kakō valŭcjo na žōlō ol Palagrŭže* (A).

Bĕc, Bĕcâ m, oiko. – Beč; *Prĭ râta pŭno še je šōdĭlo u Komĭžu bĭža i Komĭško je žâdruga šlâla na vagŭnĕ bĭža u Bĕc* (A); uzreĉica: *Švĕ u redŭ kakō u Bĕcŭ*.

Becânin, -ânina m – Bečanin; *Ža vrĭme Âustrije bĭl je u Komĭžu jedōn pešikultûra ca je kontrolĭrōl kōko še rĭbe ũjme. Bĭl je Bĕcânin* (A).

bĕci, pl. tant. -ih m- novac: *Ni bĕcih* (A).

bedevija, -e m – 1. kobila; 2. fig. rasna, žena bujnih oblina; *Ješ' mu tî v'đil ženŭ? Kojŭ je nŭ bedevija!* (A)

befel, -ela m – 1. naredba, komanda, stilski obilježena riječ - bespogovorna zapovijed; *Dŏbil ŝon befel ol ženê da še vecerâš ranije vrŏtin dŏma* (A); 2. dokaz: *Ni n'kakvega befela na ōšnovu cêga voš ōšudjŭ, nêgo jednoštâvno dâ šte ōšudjeni* (R 3,82); *da mŏgu nŏc befel kakŏ êu te brŏnŭt* (R 3,83); 3. poruka: *Rêc êu onêmu štražaru da dŏ befel da govŏrin ša šêfon* (R 3,83).

begemŭšen, -o, -u, pred. -a, -o – mažen, razmažen; *Ŭn je jedŭnâc pŏk šu švŭ kolo njêga. Ŭn je i pŭton i begemŭšen* (A).

begemŭšit, -in impf. – maziti, tetošiti, pretjerano se brinuti o nekome; *Otŭ dŭtê švâk begemŭši* (A).

begenât, -ŏn impf. – uljepšavati, dotjerivati: *Nêcemo mŭ kŭcu pŭno begenât* (A); *Dŏj še tŭ njŭma begenât, lŭpu rŏbu nošŭt, lušât* (A).

Bejŏta, -e m, antrop. – osobni nadimak prema porodičnom nadimku *Bejŏtini*; *Andrija Bejŏta bŭl je švičŏr i imŏl je palagružŏnšku falkŭšu* (A); *Pjêro Bejŏta hodŭl je iš nâmi u škŭlu* (A).

Bejŏtini, pl. tant. -ih m. antrop. – porodični nadimak: *Bejŏtini imâju ložjê u Potŏku nâ Bišovo* (A).

bêk, -a m – donja usna škara za rezanje vinograda: *Tŭ nŭšŭ dŏbre nŏžice ol rŭza. Hŏce še da lâma pašŏjê bêka kâl še ištŭšne. Âko lâma ne pašŏjê bêka, šlâbo še rŭze prŭce* (A).

bêka, -e f – kradljivica; *Ma žnŏš ti kojŏ je onâ bŭla bêka. Cŭn še tŭ okrêneš, a onâ ti câgod ukrŏdê* (A).

bekafga, -e f – ptičica koja se javlja u jematvi; *Otâc je nošŭl pŭšku i kâl je na šmŏkvi v'đil jelnŭ bekafgu, upŭtŭl me je dŏkle še jŭmon lŭbŭt i iz kojêga mŭšta ŭmon pŭcot* (C-NK 313).

bekarija, -e f – mesarnica; *Kâl šu dŭšli iz mora, a Jânko ŭsal na bekariju u Bêgotâ dâ êe kŭpŭt mêša za iškŭhot jŭhu. I pŭto ŭn Bêgotâ da mu dŏ kŭs voljêga mêša za jŭhu, a Bêgŏ mu mêce na balŏncu. Glêdo Jânko otŭ mêšo i govŏri ŭn Begotŭ: „Ma mêni še parŭt da je vŏ mêšo ol onêga volâ ca je u Betlêmu dŭhŏol nâvar Isŭša!* (A) – hiperboličan opis za meso od stare životinje.

bekêcot, -en impf. – glasati se blejanjem; *Tovâri revŭ, kožê bekêcu* (A).

bêkica, -e f – fig. koza, pored stil. neutralnog *kožâ*; *Krepâla njânjica, krepâla bêkica!* – uzrečica u značenju – nevolja je snašla i jednog i drugog.

bekîna, -e f, dem. od *bêka* – kradljivica: *Volŭla je krâšt pŏk šu je prŏžvoli Bepîna bekîna* (A).

bêknŭt, *bêknen* pf. – oglasiti se barem toliko da se čuje glas govornikov; *Ma nŭ ni bêknŭl. Ni šlŏva, kakŏ da je mŭtov* (A).

bêknut, -en impf. – fig. zaklati; *ca ti šê parŭt, da mŭ bêknemo onêga kožŭlŭca?* (A).

bekŏda, -e f – 1. nagli trzaj ribolovca pri lovu tunjom; *dât bakŏdu* – naglo trznuti tunju kad riba povuče: *Ažvêlto jŏ omotŏj kolo šŭke i pŏl nogu ovŭ drugu tŭnju i agvânta. Dŏj bekŏdu i tŭra. Žnŏš, tŭron jŏ, tŭron, a glêdaju me nâmo nâši. Onŭ šu dalekŏ bŭt êe dvŭ ŭže*

röbe, onāmo löve na kōnjce. Ma sāl jō nīmon kāl njīma nōnke ucinīt mōt. Tīra, tīra, ě, bōrba, tīra. Tūkalo mi je i namolōvāt vėće pūtih. Ōto ti je, bōrba, kīrnja īšpol košēna Bābu (VF 70,23); 2. nagli trzaj ribe prilikom ribolova tunjom: Štojīn jō atēnto, znōs, tāko... Nīku dōba, razumīs, nīkur je dōl bekōdu, a jō son, bōrba, ōlma son jō kulpīl dā je tu kīrnja (VF 70,23).

bekōr, -ōrā m – mesar; *Prī šu komīški bekōrī narucīvāli žīve volē, toliće i brōve i ondā šu ih klāli u macēl kojī je bīl pol Meštražānetovu kūcu, dī je jaštožēra (A).*

bekūc, -a m – žižak acetilenske lampe; *Švićōrī šu jimāli skrīnju u kojū je štōl rōg ili špūž. Ū tu je skrīnju dōržōl redīne, karbūru, bekūc, jōglu ol ferōlā, kjūcē ol ferōlā, fregāžer, bōcu ol ferōlā, pūmpu za pumpāt āriju nekā ferōl bōje gorī (E1 123).*

bēla, -e f – ljepotica; *Ma glēdoj tī kojō bēla! (A)*

bēla, -e f – u kartaškoj igri trešete; *Tri bēle cinē jedōn pūnat (A).*

belavīšta, -e f – lijep pogled, lijep izgled; *Ma kojō belavīšta iz ovēga tvūga pērgula! Vīdi še cīlo Vāla Komīško (A).*

belēca, -e f – ljepota, ljepost; *Belēca ga je, bōrba, vīdit (VF 70,5).*

belecāt, -ōn – uljepšavati; *Imōl je dūc pōp za blagošlovīt kūcu pōk šu še onē dvī takāle rēdīt, cīštīt, belecāt.*

belecāt še, -ōn impf. – uljepšavati se, uređivati se; *Ma ca šē je onā u zōlnju vrīme pōcela belecāt! (A).*

belecōn, -o, -u, pred. -a, -o – dotjeran, uređen; *Onā je u guvērnu, onā je ūvik urēdjena, belecōna (A).*

belecōnje, -o m – uređivanje, dotjerivanje; *Kakō ti vēj ne dodīje tū belecōnje? (A)*

Bēlica, -e m, antrop. – osobni nadimak, prema obiteljskom nadimku Bēlicini; *Līno Bēlica bīl je pūno dōbri kantadūr (A).*

Bēlicini, pl. tant. -ih m, antrop. – obiteljski nadimak; *Bēlicini šu žīvīli ōlma īšpol Lāža, kakō še grēpul Potōka (A).*

belīna, -e f – bijela kučka; *Imōl je jelnū līpu belinū za u kācu (A).*

beljamīn, -a m – mezimac, najmlađi među djecom; *Ūn je bīl beljamīn i njēga je māti nōjveće volīla ol švēdicē (A).*

Beljamīna, -e f, antrop. – žensko ime Benjamina; *Kāl son jō dūšal u pokūjnega Šōrgota na dvanajēštu, a pokūjno teta Beljamīna, kakō da je sāl vīdin, govōri onā mēni: Šīnko, pāmetan būdi, Amērika ti je, šīnko, zemjā švēto i proklēto, sāl kakō je vāžmeš (GH).*

Belmīho, -ota m, antrop. – osobni nadimak od Mihovil, prema porodičnom nadimku Belmīhotovi; *Pokōjan Belmīho bīl je ožēnjen u Ščūlinih (A).*

Belmīhotovi, pl. tant. -ih m, antrop. – porodični nadimak; *Belmīhotovi imāju kūcu u Lūčīcu (A).*

Belōmo, -ota m, antrop. – osobni nadimak; *Belōmo īmo kūcu na Trūpū (A).*

Belōmotovi, pl.tant. -ih m, antrop. – porodični nadimak; *Kupīl je kūcu u Belōmotovih (A).*

Belōndre, -eta m, antrop. – osobni nadimak; *Ōndre Belōndre bīl je švićōr i imōl je palagružōnšku gajētu (A).*

Beltône, -ta m, antrop. – osobni nadimak; *Tū mi je bīl rēkal pokōjan Beltône* (A).

Beltōnetovi, pl. tant. -ih m, antrop. – obiteljski nadimak; *Onā je bīla udōtā u Beltōnetovih* (A).

beltūrdo, -ota m – budala; *Prōvi je beltūrdo* (A).

Beltūrdo, -ota m, antrop. – osoba koja personificira glupost; *Beltūrdo še je šlābemu vrīmenu vešelīl, jer pōšli šlābega grē līpu* (prov.) – koji put glupan izriče spoznaju koja iznenadi svojom lucidnošću.

belvedēr, -ērā m – 1. vidikovac; *Tōti je jedōn līpi belvedēr ōkle še mōre vīdit cīlu mīšto* (A); 2. istaknuto mjesto, izloženo pogledima; *Ca šī štōl tōti na belvedēr, nekā te švāk mōre vīdit* (A).

bēn, adv. – 1. dobro, potvrđan odgovor: *Hōćeš dūć is nōn? Bēn!* (A); 2. poštapalica u pripovijedanju kojom se obično uvodi digresija ili se radnja vraća unatrag ma bēn – ipak, unatoč očekivanju: *Ma bēn, Bonācini šu Jēreta adočāli* (VF 48,9); bēn fāte – uzrečica kojom se pohvaljuje neki čin: *Bēn fāte, i bōje dā šī ga ištūkal po gužīci nekā mu ne dūjde na pamet ōpet cinīt šempjarije* (A).

bēn, eufem. od *jeben* – samo u psovci *bēnt ti!*, *bēn mu!* *bēn njin!* – jeben ti! itd.; *Bēn mu mlīkō māterino, ca mī ga je oprāvil!* (A).

bēn ti / bēm ti / bēnti, eufem. od ‘jebem ti’ – ublažena psovka: *Bēnti Tūparta, kad še tī ne ūfoš, dōj ti mēni* (VF 58, 2).

benarivāto, excl. – dobro došao; *Benarivāto! Dobrō non dūšli!* (A)

bēnda, -e f - 1. flor, crna traka prišivena na sakou ili majici obično na lijevom gornjem džepu kao znak korote zbog umrlog člana obitelji; *Jō šon bīl u bīlu mornōršku rōbu ša cōrnun bēndun* (R-6,109); 2. *bēnda ol tarcalūnā* - traka na jedru radi ojačanja na mjestu gdje se postavljaju konopčići (*matafūnī*) za skraćivanje jedra; *Vajō na jīdro šasīt bēndu ža matafūnē* (A).

benefīcij, -a m – iznimno pravo na nešto, povlastica; *ūn īmo dirīta na otī pūt, tū je špeciōlno njegūv benefīcij* (A).

Bēpa, -e f, antrop. – Žensko ime od Josipa; *Bēpa živī u mūmu šušīstvu u Šelō* (A).

Bēpa, -e m, antrop. – muško ime od Bēpo, Josip; *A bīl je štāvil pokūjnega Bēpu ža švidokā* (A).

Bēpi, -ita m, antrop. – muško ime od Bēpo, Josip; *Bēpi je nōsal dvōdešet kvintōlih grōžjo na švojē ložjē u Propōd* (A).

Bēpica, -e m, antrop. – nadimak za mušku osobu od Bēpo, Josip; *Hodīl šon dvonāšte līt is pokūjnīn Bēpicun nā more* (A).

Bepīna, -e f, antrop. – osobno ime od Bēpa, Josipa; *Ženā mu je bīla pokūjno teta Bepīna* (A).

Bēpo, -ota m, antrop. – osobno ime od Josip; *Bēpo Cikinōr īmo kūcu u Prīsmēj* (A).

berikīn, -a m - vragolan, mangup, šaljivdžija; *Bīl je nāko berikīn, a dobrō je plīvol* (R4, 95).

berikināt, -ōn impf. – činiti nepodopštine, ponašati se kao mangup; *A ūn je pōcel berikināt na velīko* (A).

berikinôda, -e f – nepodopština, manguparija; *Ma dôšta mi je vėj tîh tvojîh berikinôdih!* (A)

berikinônje, -o n – manguparenje; *Dôšta mi je tvojêga berikinônjo!* (A).

berikinûž, -o, -u, pred. -a, -o – sklon šali, zafrkanciji; *Jô ga žnôn kakô jelnêga pûno berikinûžega mladîca* (A).

berîta, -ef, 6 pl. -ih / berit - kapa; *Vîdin jelnêga covîka is berîtun* (R 5, 106); *U onô dôba nîkur nî hodîl bēž berîte. Švâk je imôl berîtu, a ženške mahrâme. A bîl je jedôn ca nîtîl nošît berîtu pôk su ga zvoli Lûka bēž Berîte. Tâko su ga bîli prôžvoli* (A); *Kâl je mâlô ponarêšal, kupîli su mu parvî klobûk – parvû špancêru, jêr je do tâd nošîl sômo berîte i klobûkê ol šlâme* (C-NK 312).

berîtica, -e f, G pl. -ih / beritic, dem. - kapica; *Prefîm su i muškô dicâ nošîla berîtice* (A).

beritîn, -a m, dem. – kapica; *A nošîla je jedôn lîpi žûti beritîn* (A).

berlinâ, -e f – stup srama; *Butâli su ga na berlînu* (A).

Bêrto, -ota m – skraćeno ime od Alberto; *Bêrto je butôl vôrše ol jâstogih* (A).

bešîda, -e f, G pl. -ih / bešîd – riječ; *Ūn je žnôl koju gôder bešîdu taljônški* (A); *Žâjelno smo ôbadvo çapâli jedôn puntizêl iz prôve iz kuvêrte i žahîtili ga ū more, brēž izgovorît bešîdu* (C-NK 314).

bešîdit, -in impf. – pripovijedati, držati govor; *Lîpo je bešîdil, a jôs lîpje kantôl* (A).

Bêška, -e f – Bečanka; *Bîla je jelnâ Bêška lônî u nôš* (A).

bêški, -o, -u – bečki; *Ma glêdoj tî kakô je ūn fîn. Tû je bêško škûla* (A).

bêšpametan, -o, -u; pred. -a, -o – nerazuman; *Câ tu govôriš, kakô da si bêšpametan* (A).

bêšpametno, adv. – nerazumno; *Ūn govôri bêšpametno* (A).

bêštija, -e f – 1. životinja, bilo koja uključujući i kukce i nametnike biljaka; *Jêšî bēštije butôl u pâšu?* (A) – misli se na tovarnu stoku, koze ili ovce; *Nîke bēštije su napâle pomedôre, vajât će ih cîn gôder polît* (A) – prskati kojim zaštitnim sredstvom; 2. fig. divlja osoba; *Ma kojâ si tî bēštija!* (A)

bêštijât, -ôn impf. – ponašati se divljački, bezobzirno; *Ma kômu su dôli ū ruke ovî brûd. Ma vîdi ca jê ucinîl ol njêga. A govôrîl son jô da ovô nî brûd za bēštijât* (A).

bêštijôm, -âma m – životinje, životinjstvo; kaže se za domaće životinje, ali i za sićušne životinje u čovjekovoj okolini; *Bîlo je tôtî švâkega bēštijâma, i špûzih i šmangôricih, i mrôvih, i gûšcericah* (A); *Iz Parizâ u džûnglu, iz kûće u têndu, îspri jûdîh mēju bēštijôm, dvôdešet gôdišć, a žen životâ* (R 11,70).

bêštijônški, -o, -u, pred. -o, -u – bestijalan, životinjski; *Otî njegûv živôt, ma tû je bēštijônški živôt* (A); *Tû je jedôn divjî, prôpju bēštijônški covîk* (A).

bêštijônški, adv. – životinjski; *Istûkal ga je tarkîjun prôpju bēštijônški* (A).

bêštijûn, -ûni augm. – životinja, zvijer; *Ma tu nî bēštija, tû je prôpju bēštijûn, tû je žvîr!* (A); *Lîpo se urêdî i pûj meju švît kakô covîk, ne būdi bēštijûn* (A).

beštîma, -e f – psovka; *ma švê beštîmô, nî da nêbo pâde dôli ol beštîmih* (VF 9,3).

beštîmadûr, -ûrâ m – psovač; *otâ dvô beštîmadûrâ* (VF 9,5).

beštîmât, -ôn impf. – psovati; *A ôn beštîmô na šulca bôge da mu plôti fjurîn* (VF 53, 13).

beštîmônje, -ônjo n – psovanje; *Beštîmônje Bôga vêliki je grîh* (A).

Bêta, -e f – skraćeno ime od Elizabeta; *Bîla je u Komîžu jelnâ Bêta obo kojûj su bîli izventâli šataru* (A) – satirična pjesma u rimovanom stihu.

betêg, -êga m – bolest, tjelesna mana; *Îmo ûn grûbi betêg* (A) – teška bolest.

betêžan, -o, -u, pred. -a, -o – bolestan; *Ûn je pûno betêžan* (A).

Betlêm / *betlêm*, -êma m, oiko. – **1.** Betlehem, rodno mjesto Isusa Krista u Izraelu; *Isûš še je rodîl u Betlêmu* (A); **2.** spilja ispod božićnog drvca s figurama Svete porodice i pastirima; *A ještê napravili betlêm îšpol borîča?* (A).

Betlêm, -êma m, top. – spilja na sjevernoj obali otoka Sveca; *Butôl son vôrše po Betlêmu* (A) – u moru kod Betlema.

Betlêm, -êma m, top. – spilja na sjeveroistočnoj obali otočića Jabuke; *Na Jâbuku šmo lovîli na ûgore pol Betlêm* (A).

bêtula, e f – krčma; *Pûpini su dôrzâli jelnû bêtulu dîbi še îšlo žaigrât na kôrte i popîrî žmûl vînâ* (A).

betûn, -ûnâ m – beton; *Tôti je bîla jelnâ kûćica za tovâra, ugrôdjena ol betûnâ* (A).

betunât, -ôn pf. – izbetonirati; *Švê su štrôde u Komîžu betunâli* (A).

betunôvât, -ôjên impf. – betonirati; *A jêšû pôceli betunôvât štrôdu?* (A)

betunôvônje, -o n – betoniranje; *Ma îš ovîn betunôvônjen švê su upropâstili* (A).

bêveri, pl. tant. -ih m – razna pića; *Drôgi su njêmu bêveri*; ucinîť bēvere – opskrbiti se vodom i vinom, napuniti brodsko suđe pićem; *Pri nêgo pôrtimo pûl škoja, vajô napravîť bēvere* (A).

bêverica, -e f – alkoholno piće, vino i rakija; *Nî njêmu môrškâ bêverica* (A) – voli popiti preko mjere.

beverîn, -a m – ljubavni napitak; *Âko hôteš nîkoga žalûdîť, vajô mu napravîť beberîn* (A).

beverûn, -ûnâ m – cementno mlijeko, cementni prah otopljen u vodi za prelijevanje betonirane površine; *Napravîť cemo beberûn pôk cemo polîť žîde* (A).

bevônda, -e f – **1.** vino pomiješano s vodom obično u omjeru pola i pola; *žaložîli po jelnû šlônû rîbu i bokûn krûha, žmûl bevônde* (C-PB 315); **2.** piće koje se ujesen poslije jematve pravilo dodavanjem vode dropu (komini od grožđa) tako da bi se ta voda vrenjem na komini pretvarala u vino male gradacije i to se pilo u vrijeme dok se čeka da pravo vino ne postane pitko, ali i radi uštede; *U pritûr še na drôfulîje vodâi, kal žakûho, ondâ še ucinîť bevônda i tû še pîje do parvêga vînâ ako kûća po jemâtvi oštâne bêž vînâ* (A).

bêžime, -ena m – prezime; *Žaborâvil son mu bêžime* (A).

bežmêk, -a m, fit. – **1.** vrsta raka (*Uranoscopus scaber*); *Ûjol je u popûvnice dvô bežmêka* (A); **2.** fig. mangup; vragolan, šaljivdžija; *Nê žnoš tî kojî je ûn bežmêk* (A).

bežvīrac, -īrca m – bezvjernik, ateist; *Tū će ti biť rēkal kojī bežvīrac* (A); *Govōriš kakō da šī prōvi bežvīrac* (A).

Bežvīrcovi, pl. tant. -ih, antrop. – obiteljski nadimak; *Tōti šu Bežvīrcovi prī imāli ložjē* (A).

bībit, -a m – čašica žestokog pića; *Pōpili šmo nōš dvō dešetāk bībitih* (A).

bīc, -a m – (obično o djetetu) onaj koji je nemiran, koji se ne da ukrotiti, koji se u koga dira; *Ovī mūj mōli prōvi je bīc* (A); *Ma kojī je vō tantacijūn, ma kojī je vō bīc!* (A)

biciklēta, -e f – bicikl; *Otāc mi je bīl kŭpīl jelnŭ līpu biciklētu* (A).

Biciklēta, -e f – osobni nadimak; *Pokōjan Ōrbo je bīl pantominŭzi covīk. Bīl je bēž jelnēga ōka i nōšl je cōrnu lēntu na mīšto tēga ōka kako gŭšar. A lavurōl je u fābriku i, kāl je bīla ūra ol marēnde, īsal bi dōma za cāgod izīšt. I grē ūn pŭl doma, prīši za ca prī dŭc dōma, a nōnde na Lōž, na rōškrīžje, ujedonput je nō nje naletīla Biciklēta. Bīla je vāko jelnā tankovito ženica i ūvik je prīšila. Udrīla onā ū nje i govōri mu: Ū, šlipāne, cā ne vīdiš! A Ōrbo nŭj: A Biciklēta, Biciklēta, cā ne trŭbiš!* (A)

bičerīn, -a m – 1. čašica za žestoko piće; *A popīt cemo dvō bičerīna* (A); 2. čašćenje povodom kakva događaja; pŭc / dŭc na bičerīn: *Onē kojī šu mālō u dājaj svōjti, ōli šu prījateji famīje, njīh še pōšli pīra žovē na bičerīn. Pōslŭzi ih še šlalkīn ōl pira, likēron i kafŭn* (A).

bīdan, bīlno, bīlno, pred. -a, -u – 1. jadan (osim moralno); *I, bīlni, provāli vēliku žīmu tōti* (VF 9,8); 2. siromašan, napušten i sl. bīdan mōj: *Ko šē je nodījol da će ōn tō, bīdan mōj, cŭt, ovī oficīr ca mē je prījōvīl dā šon njēmu molōl vītar* (VF 85,3).

bidŭn, -ŭnā m – sud za vodu, obično limena kanta; *Donešī mi jedōn bidŭn vodē za žagōšīt jōpno* (A).

bīga, -e f – svežanj u krug smotana, na pola rascijepljena, jasenova pruca za obruče od barila; *Dōnil mi je dvī bīge za ōbruce ol barīlih* (A).

bīgrum, -a m – veliki podvig, uspjeh; *Āko ūspījemo, biť će tū prōvi bīgrum* (A).

bigŭnac, -ŭnca m – drvena posuda za mjerenje vina, zapremine od 130 – 150 l, a baždiran je oznakama za svakih pet i deset litara. Koristi se u konobama prilikom preuzimanja vina od strane kupca; *Napŭnil je pŭn bigŭnac vīnā* (A).

bigurēla, -e f – vrsta boda u šivanju jedara; trake (*fīrše*) jedrenine prišivaju se tako da se njigovi krajevi omotaju oko tanjeg užeta, koji ojačava jedro, a onda se namotaj opšiva špagom duž cijelog šava jedra; *Šasīl mi je jīdro po štarīnšku na bigurēlu; Jīdro za mōlu falkŭšu šasīl je Pētar Malandrīn na bigurēlu* (A).

bīja – 1. cjepanica, komad drveta; *bŭta dvī bīje ū ogonj; Onī šu štōli kako dvī bīje borovīne i nīšŭ še mōgli maknīt* (R 5,98); *a tē bīje dŭge šu otprilīke mētar i ošandēsēt. I tū pīžō, nīke bīje pīžaju i štŭ kilīh i vēče* (R 11,69); 2. drvo: *Mēštra Mīke kalafōte / ūcīnte bōrku kako žnōte / šōmo ucīnte alavīja / neka štojīšōldo bīja / nekā še ukarcō štōri Žakarīja* – zapisano prema kazivanju Ranka Marinkovića 1982.; *Mišnīce šu mu bīle tvōrde kīda bīja ol cēsīmīne* (G 11); 3. duguljasti komad drveta, motka, batina: *otŭ lātu cēmō butāt na kōmad bīje* (VF 38,6).

bijāc, bījca m – pokrivač od neprerađene vune: *Tāmo vēj šmotōjē pojāce, bījce, primīšco jakēte* (VF 6); *vajō amorāt bījce, vajō švŭ rōbu amorāt nekā še udŭše ūšēnci* (VF 6); fig.

širomāški bijāc – topao vjetar, jugo: *Govorili su štōri rībōri da je jūgo širomāški bijāc* (VF 13,11); fig. **nō še potēžāt bijāc** – djelovati u svoju korist, biti pristran: *Vīdin jō da svāk nō še potēže bijāc* (A).

bijānko, -ota m – čovjek plave kose; *Brāt mu je mōrašt, āli ūn je prōvi bijānko* (A).

Bijānko, -ota m, antrop. – osobni nadimak; *U Banciču je bilo tōko švīta. Bīl je tōti Škūlor, Tōne Guděj, Mēškula, pokōjan Bijānko...* (A).

Bijānkotovi, pl. tant. -ih m, antrop. – obiteljski nadimak; *Tōti je u mejōšū ložjē Bijānkotovih* (A).

Bijāško, -ota m, antrop. – osobni nadimak; *Požnāvōl sōn štōrega Bijāškota* (A).

Bijāškotovi, pl. tant. -ih m, antrop. – obiteljski nadimak; *Onā je bīla ol Bijāškotovih* (A) – bila je rodom od obitelji *Bijāškotovi*.

bijica, -e f, dem. – trešćica, komadić drva; *Būta dvī bījice u spāher nekā še bokūn ražgorī ogōnj* (A).

Bijōnda, -e m, antrop. – osobni nadimak; *Bijōnda je bīl mēštar ol škūle nā Bišovo* (A).

Bijōndini, pl. tant. -ih m, antrop. – obiteljski nadimak; *Bijōndini su iz Mōle Bōnde* (A).

Bijōž, -ōzā m, antrop. – ime sveca, sveti Blaž; *Kandalōra zīmā fōra, a za njūn je švēti Bijōž ki govōri da je lōž* (prov.) – kulminacija zime je na Gospu Kandaloru na dan 2. veljače, ali zna se dogoditi da po hladnoći nadmaši Dan sv. Blaža koji slijedi.

Bijōže, -eta, antrop. – osobni nadimak; *Bijōže Vītaljić Bjažič imol je palagružōnšku gajētū i rībol je Palagrūžu* (A).

Bijōžetovi, pl. tant. -ih m, antrop. – obiteljski nadimak; *Bijōže Vītaljić Bijōžetov bīl je švičōr i imōl je palagružōnšku gajētū* (A); *Ivūša Vītaljić Bijōžetov bīl je švičōr i imōl je palagružōnšku gajētū* (A).

bīl, bīlo, bīlu, pred. -ā, -ō – **1.** bijele boje; *Nī ga sūnce vīdilo, bīl je kako snīg* (A); **2.** plava ili zelena boja (za oči): *Cōrne ōci Bōgu drōge, bīle ōci māški drōge* (A); **3.** žuta boja (za kosu): *Vīnka Bīlo*; **4.** žućkasta boja (za grožđe); *bīlu grōžje: Drāžu mi je bīlu grōžje* (A).

bīlāc, bīlca, m – plavokos čovjek; *Otāc mu je cōran, a ūn je bīlāc na māter* (A).

bīlānac, -ōnca, m – obračun, bilanca; *U Žādrugu su naprāvili bīlānac*.

Bīle Štīne, pl. tant. Bīlih Štīn f, top. – lokalitet na obali zapadno od gradske plaže *Pol Gūspū* u *Komīškoj Vāli*; *Pūc cemo še žākūpāt na Bīle Štīne* (A).

bīli, -ega m – plavokos čovjek; *Rēkal mi je tū onī jedōn bīli* (A).

Bīli, -ega m, antrop. – osobni nadimak; *Bīli je bīl kapitōn na Želēnu Pūntu, a bīl je pūno pantominūži covīk* (A).

bīlica, -e f – **1.** vrsta drveta smokve; *Mīu Brōjkovice imomo dvī vēlike bīlice*; **2.** plod smokve vrste *bīlica*; *Pojīl sōn dobōta pūn pijāt bīlicih* (A).

bīlig, -īga m – trag, biljeg: *A ca cē ti da sōn jō dōl žākletvu kal nī bīliga* (VF 85,6).

bīlika, -e f – bjelika na drvu (osobito hrastovu) blizu kore, koji centimetar debeo sloj sklon truljenju te ga pri graditeljskoj upotrebi drva valja izbjegavati; *Ižaberī kūš borovīne di nī bīlike, jērbo kāl je bīlika pok lēšto čapō bīšu* (A).

bililo, -a n – 1. nedefinirana bijela pojava; *Ujedônput ũškuro ucinĩlo mi se je da vĩdin nĩku bililo kakô se mĩce* (A); 2. bjelilo; *Dôj mi onũ bililo za poštoľe* (A).

bilinâ, -ê f – bjelina; *Tôti je nĩko bilinâ na lnô môra* (A).

bĩľĩt, bĩlin impf. – 1. krečiti; *Bĩľidu kũhinju* (A); 2. guliti koru drveta; *Jôću sĩć borovĩnu, a tĩ ćeš bĩľĩt, jěrbo tukô drĩvo ôľma bĩľĩt dâ se ne izľězũ côrvi ĩšpol kôre* (A).

bĩľĩt se, -ĩn impf. – bijeljati se; *vĩdi nĩku štĩnu dĩ se bokũn bĩľĩ ôľi skurĩ* (VF 22,9).

bĩľĩzna, -e f, zoo. – riba iz porodice lica (*Lichia* spp); *Nâ gľovu ol mũľâ ũjol son dvĩ bĩľĩzne* (A).

biljâka, -e f – bjelilo za bijele cipele; *Is biljâkun son biljakâla poštoľe* (A).

biljakât, -ôn impf. – mazati bijelom kremom cipele; *Dôj mi onĩ tũb biljâke nekâ biljakôn poštoľe za na mĩšu* (A).

biljakôn, -o, -u, pred. -a, -o – obijeljen, namazan bjelilom; *Poštoľe su ti biljakône* (A).

bĩľjen, -o, -u, pred. -a, -u – 1. bjeljen bojom; *Kâmare su bĩľjene dvô pũtâ ôľkal šmo kũću ugrôdĩľi*; 2. (o drvu) guljene kore; *Bĩľjene tãkje vễe durãju jěrbo ĩšpol kôre se pojôve carvĩči pok ľěšto tãkje izôgnju* (A).

bĩľjenje, -o n – 1. krečenje; *Cĩľu son kũću obĩľľ. Umorĩľ son se i štũľ son bĩľjenje* (A) – dosadilo mi je krečenje kuće 2. guljenje kore s drveta; *kãľ se uberě borovĩna za brũd, nôjvãznije je kôru obĩľľĩt jěrbo bễž bĩľjenje darvô je šujěto da ćapô côrve koji dũjdu pol kôru* (A) – ako se ne oguli kora drvo je izloženo opasnosti da se pod korom zametnu crvi.

bĩľjět, -a m – putna karta, ulaznica, priznanica; *U škaľetu daržĩn bĩľjěte ol Žãdruge ca šôn prôdol vĩnô* (A); *Tĩ kũpĩ bĩľjěte ol vapôra* (A).

bĩľjôrd, -a m – biljard; *Remôndić je naucĩľ Komĩžone igrãt bĩľjôrd* (A).

bĩľjôrda, -e f – milijarda; *Ma nemũj mi nĩšta govorĩt obo njěmu, bĩľjôrdũ pũtih son mu rěkal, ali njěmu je žalũdũ govorĩt* (A).

bĩľjôvka, -e f – bjelina na dnu mora, najčešće pješćana površina okružena tamnom morskom travom; *Ĭšpol nôs se je nôšľa bĩľjôvka, dvô pãša ĩšpol brôda* (R 5,95).

Bĩľjôvka, -e f, top. – lokalitet na južnoj obali *Věľe Palagrũže*, pľićak blizu obale i uvalica s malim žalom; *Vãľica ĩs žôľcen. Dvi-trĩ gajěte su se tôte navukovãľe. Ĭ, bĩt će tãko kôľo dvôdešet mětřĩh tũ žôľce. ũ more je milũra. Prĩko njě se môre proljě. Plĩľko je da bi se brũd môgal našukãt kal je školôda* (OP-T 16); *Štôri Grũjě se navucĩvôľ u Bĩľjôvku. Dvo-trĩ brôda su se môgľa tôte navũć, ãľi šômo u krišnjôkũ kãľ su bonãce* (OP-T 16); *Kãľ je parvĩ pũt grôdjena ľantěrna, izbašãľi su jedôn hũk, jelnũ glavĩću na vôrhu Palagrũže kojô je bĩľa višokã kako kũća od ľantěrne – jelnũ ôšan metrĩh. I otĩ matarjôľ su hitvãľi na bôndũ ol ôštra. Tũ je štvorĩľo žôľô. Môre ga je šamlĩľo i žově se žôľô Bĩľjôvka prěma milũri ol tĩľ štĩnjok iz vorhã Palagrũže ca se ĩšto Bĩľjôvka žově* (OP-T 16).

bĩľjũhan, -ũhno, -ũhnu, pred. -ũhna, -ũhno – bljedolik; *ũn je ũvik bĩľ boleźľjũ, bĩľjũhan u obrãžu* (A).

Bĩľka, -e m, antrop. – osobni nadimak prema obiteljskom *Bĩľkini*; *Tône Bĩľka imôľ je ľožjě u Pôľhum* (A).

bılkašt, -o, -u, pred. -a, -o – bjelkast; *Bıl je pöcel štđt, vlöši šu mu pomālo pöceli bıt bılkašti* (A).

bılkašto, adv. – bjelkasto; *bokûn šı tû prëvec pituröl bılkašto* (A).

Bılkina Špıla, -e, top. – lokalitet na sjevernoj obali otoka Sveca; *Šurgāli šmo se pol Bılkinu špılu* (A) – usidrili smo brod blizu Bılkine Spile.

Bılkini, pl. tant. -ih, antrop. – porodični nadimak; *Bılkini stojê u Šelö pövar Lāža* (A).

bılo, -a n – 1. puls: *Šlābo mu tūcê bılo* (A); 2. bat zvona: *Bılo te ubılo* (A) - kletva.

bılojüzina, -e f - jugo koje ne razvije snagu, a zna potrajati danima; *Ili jügo, recımo, nı švāku jügo zločüdno. İmo jüg kojā šu naši štöri žvöli bılojüzine. Tā jüzina je ügodna. Žvöli šmo je tāko jer je bıla ügodna za rıbora i za rıbu. Tū je nōjboju vrıme za lōv rıbe* (E1); *Prıko nōči pāde rošā na šıke blızü mōra i kāl šu mōle marête, bılojüzine, mōre ispıro šlālkust vodê i rıba se približjê krāju radi pāše* (E1).

bılönce, -a n – bjelance jajeta; *Ža naprāvit šavajōrdu* (umućeno jaje) *vajō odvojıt bılönce ol žumōnca i bılönce übit* (izmutiti u pjenu) *nāpuše ol žumōnca* (A) - odvojeno od žumanjca.

Bılönka, -e f, antrop. – osobni nadimak prema porodičnom *Bılönkini*; *Štöri Bılönka ušödıl je šest mötik ložjō* (A).

Bılönkini, pl. tant. -ih, antrop. – porodični nadimak; *Onı stojıdū šāl u Bılönkinu kücu* (A).

bılu, -ega n – bijelo vino: *Utoci dvō-lıtra bılega* (A); *Ucinıli šmo dvōdešet tölitrih bılega* (A).

bımbılın, -a m, dem. od *bımbō* – eufemistički naziv za dječji muški ud; *Vıdı kojêga bımbılına İmo* (A).

bımbō, -ota m – muški spolni organ (u dječjem jeziku); *Ölma dā šı se obūkāl dā ti māška ne İzı bımbota!* (A)

Bımbō; -ota m, antrop. – muški nadimak; *Bıl je jedōn Bımbō i kako möli bıl je pūno dēškul, arjōv, a otāc dā će ga pošlāt u müce* (na jedrenjak za maloga od palube) *da ucinı pāmet. I Bımbō finıl u müce u Mlêlke. Pöšli nıkega vrımena dohödi otāc u Mlêlke i İšce ün po brodıma hōce dı nōc Bımbota. Ožıre se ün po brodıma i, bōrami, na jelnêmu brödu na vōrh jōrbula vıdı ün Bımbota. A ca jê Bımbō kakō ti je na vōrh jōrbula? A Bımbō će öcu: A Mıšu, Mıšu, ca šı mı ga okrojıl, bılo bi böje da šı me švāki dōn hanžıjun tūkal nêgo dā šı me ovōde pošlöl pāmet naucıt* (A); *Nêce Bımbō vıdit rāja / privārıl je armerāja / obrıl mu je trıšta krūn / da bi ünje udrıl grūm* – stihovi jedne zaboravljene *šatare* – satirične pjesme o *Bımbotu* koji je ukrao admiralu novac.

bına, -e f – štruca kruha; *vröco se i Šıme i nōši bınu krūha* (VF 68,7); *šıkli brıtvun fête ol bıne ol kılā* (G 11); bina pečena u domaćoj peći ili u javnoj pekari bila je obično teška 2 kg; *Düjdeš na ložjê - oglölnıš, a pıl bıne krūha za cılı dōn* (R 8,50).

bıra – 1. kvasac za kruh: *Bıru nısmö küpovolı, nêgo šmo je cinıli. Åko šı omıšıl krūh, ondā oštāviš jelnū balötu İškišnütega tıšta nekā stojı dökle drügi pūt ne omıšiš. I tū se pök İzjüti i İš tın se pök žamıši kvōš. Butō se tı kvōš u mălo tēple vodê i mălo mūkê i polmıši se tıšto. Tū se večer polmıši kvōš i oštāvi se do üjutro, a üjutro se omıši tıšto İš tın u kopānju.*

Dĩgod bi se bĩlo žaborãvilo polmĩšĩt pĩk je vajãlo žajĩt polmĩšenega kvĩša u šusĩda (Katica Pepetova); **2.** pivo; *Popĩt ċemo dvĩ bire* (A).

Bĩrbo, -ota m, antrop. – nadimak prema porodiĉnom nadimku *Bĩrbotovi*; *Pokĩjan stĩri Bĩrbo imĩl je jelnĩga hlãpoštega mĩlã* (A) - mula koja se lijenila, koja je sporo hodala.

Bĩrbotovi, pl. tant. -ih, antrop. – porodiĉni nadimak; *Bĩrbotovi imãju kũću u Šelĩ* (A).

biribĩrãt, ĩron impf. – ponašati se raspušteno, bez kontrole, mangupski; *A nĩċĩš tĩ vĩj mĩni biribĩrat kako dĩšle!* (A)

bĩša, -e f – crvotoĉina, šupljikavo drvo izgrĩženo crvima; *Kãl se uberĩ borovĩna ža grĩdĩt brĩd, vajĩ olma obĩlĩt drĩvo, ogĩlĩt mu kĩru da se ċĩrvi ne žavãrũu pol kĩru, da ne ċapĩ bĩšu* (A).

bĩšan, -o, -u, pred. bišnã, bišno – **1.** bijesan; *kucĩn je bišan, vajĩ ga ubĩt da kĩga ne žagrĩžĩ*; **2.** fig. ljĩtit, pĩn srdĩže; *Nĩšĩn ga nĩkal vĩdĩl nãko bišnega* (A).

bĩšavit, -in impf. – postajati crvotoĉnim; *Vĩdin jĩ da šu grĩde pĩċele bĩšavit* (A).

bĩšavjenje, -o m – propadanje drva uslijed crvotoĉnosti; *kal pĩċme bĩšavjenje drĩva, gotĩvo je, ni ċĩga vĩj špĩšĩt* (A).

bĩšavušt, -osti n – crvotoĉnost; *bĩšovušt nĩ ċĩ izlĩċĩt, jĩrbo kal drĩvo ċapĩ bĩšovušt vej ne mĩreš ol njĩga nĩšta, nĩgo ga butãt nã ogonj* (A).

Bĩškup, -a f, top. – lokalitet, kamen na obali iznad mora koji sliĉi na biskupsku mitru s unutrašnje strane *Komĩške Vãle* na *Pĩnti ol Knjĩžerata*; *Bĩl je ċbicoj kãl bi se pašĩvãlo brĩdon pol Bĩškupa, da se kojĩmu mlĩdemu recĩ da ċãgod dodĩ ol dĩli ĩž broda, i kãl bi se otĩ prĩgal ža ċapãt kojũ stvĩr, ondã bi mu se bĩlo rĩklo dã se je poklonĩl Bĩškupu* (A).

Bĩškup, -a f, top. – lokalitet, kamen na obali iznad mora koji sliĉi na biskupsku mitru u blizini uvale *Trešjãvac* na južnoj obali otoka Biševa; *Ol Komĩže do Bĩškupa nã Bišovo rĩvno je pĩt mĩj* (A).

bĩšnĩlo, -a m – **1.** bjesnoća; *Kucĩna je ċapãlo bĩšnĩlo* (A); **2.** srdĩba, ljutnja; *Ol tĩga njegĩvega bĩšnĩla vĩj se ne mĩre žĩvĩt* (A). *Is švĩma se je isvãdil, švãkoga napãdo* (A).

bĩšnĩt, -bĩšnin impf. – bjesniti, jako se ljutiti; *Nĩšta nĩ žno nego šĩmo bĩšnĩt* (A).

bĩšno, adv. – ljutito, srdito; *A ũn njĩmu olgovĩro bĩšno* (A).

bĩšnoċã, -ĩ f – **1.** bjesnoća; *Bišnoċã je perĩkula i vajĩ se ċũvãt bĩšnega kucĩna dã te ne žagrĩžĩ* (A); **2.** ljutnja, srdĩba; *Ma tã njgĩva bĩšnoċã vĩj se tĩrpĩt ne mĩre* (A).

bĩšov, -o, -u, pred. -a, -o – crvotoĉan; *vĩliko bĩšovo vrĩta ol intrĩjita* (VF 47,11).

Bĩšovjor, -a m, etn. – žitelj otoka Biševa ili podrijetlom s tog otoka; *Bĩšovjori šu mĩgli nĩċ i dĩ štu vagũnih plĩvca* (A).

Bĩšovjorka, -e f, etn. - žiteljka otoka Biševa ili žena podrijetlom s tog otoka; *Jelnã Bĩšovjorka prĩdola mi je dĩšet kvinĩtlih plĩvca* (A).

bĩšovjorski, -o, -u – koji je s otoka Biševa, koji pripada Biševu; *Nĩ bĩjega plĩvca nĩgo ca jĩ bĩšovjorski plĩvãc* (A).

Bišovo, -a n – otok jugozapadno od komĩške uvale; *Bĩšovo je ĩzgledãlo dalekĩ. Jedvã se je na njĩmu rašpĩznãvĩlo ca je bĩšãk, a ca jĩ ložjĩ* (G 13); *Bĩšovo je omĩcolo ĩža Pĩnte*

ol Štūpišćo (G 17); toponimi: *Pārnokoža, Katrîdica, Špîla ol Pārnekože, Tocîlo, Fumôr, Žûrovica, Ugnjîšće ol Žûrovice, Kûžji Intrîzi, Bûk ol Kûžjih Intrîgih, Debêlâc ol Kûžjih Intrîgih, Macagarbûn, Pûnta ol Žôtêge, Žôtêga, Debêli Puntîn, Pûnta ol Parvê, Šarbunôra, Anêl, Šmôkva, Prôcip, Škrâna, Pôrât, Môli Pôrât, Pol Kobîlu, Špîla ol Pûrta, Borcîca Prêza, Kôkot, Žôkrîžic, Pol Bôštrû, Nevâja, Plôca ol Nevâje, Rôžônj, Pol Štinîce, Špîla ol Špîce, Batûda, Špîca, Šîka ol Špîce, Pol Bîlu, Šîka ol Potôka, Potôk, Filinô, Bônda ol Žôtêge, Bônda ol Parvê, Dubinîca, Bunôr, Šîka ol Filinâ, Plôca, Petrôra, Špâren Dolâc, Pol Kûču, Lênga, Pûnta ol Lênge, Šušnjô Râpa, Lebrâ, Bocîci, Vêli Bûk, Prôcip, Môlo Gâtula, Gâtula, Pol Šôldota, Côrno Plôca, Ugnjîšće ol Côrne Plôce, Côrno Špîla, Turnîc, Šcîpâlô, Špîla ol Šcîpâla, Marinjôvica, Môli Žôdîv ol Marinjôvice, Dolâc ol Trešjôvca, Trešjâvac, Kâmik ol Trešjôvca, Valûcje ol Trešjôvca, Ugnjîšće ol Trešjôvca, Bâba, Pol Šmrîcê, Medvîdina, Valûce, Bûk ol Medvîdine, Bîškup, Carnjêni Bûk, Bûk ol Bîškupa, Škrînja Môlo, Škrînja Vêlo, Dubôki Dolâc, Prôcipi, Špilêž, Côrni Bûk, Môlo Parûžovica, Vêlo Parûžovica, Špîla u Vêlu Parûžovicu, Priškôk, Špîla ol Parûžovice, Šaladînac Vêli, Šaladînac Môli, Pûnta ol Balûnâ, Puhêra, Ôbruc, Balûn Vêli, Balûn Môli, Grôd ol Balûnâ, Špîla ol Balûnâ, Na Žôdîv, Ždrîlô ol Tôtca, Tôtac, Vlôkâ, Batûda, Pol Kûče, Mežupôrât, Kavâla, Bônda Râpe, Petrôra ol Mežupûrta, Bûk, Kobîla, Môli Žôdîv, Žardîn Vêli, Špîla ol Žardîna, Žardîn Môli, Di Cambarlîn Gôri Grê, Râpa, Gârlica, Škrabîjice, Plôca, Pol Kôkotovo, Proštâc, Špîla ol Proštacâ, Žôdîv ol Proštacâ, Študêni Bûk, Lebrâ, Ždrîlô ol Pārnekože, Pārnokoža, Lîbri, Kûnj (Dopunjeno toponimijom što ju je zapisao Božo Tušek 1968. prema kazivanju Pavla Martinisa koji je živio na Biševu od 1907. – 1985.); oiko.: *Vêlo Gorâ, Pôje, Potôk, Nevâja, Šarbunôra, Pôrât, Mežupôrât.**

bištrônka, -e f – mlat za razbijanje kamena s ostrim krajevima; *Čapôl je ũ ruke bištrônku i u jelnô popûlnê ũn je ištûkal šîku* (stijenu) *ca nôn je šmêtâla u dvûrû* (A).

bît, ješôn / sôn impf. - 1. biti (o čovjeku): *bît cînciri mînciri* – probirljiv; *bît cvîl* – tankoćutan; *bît kojejôson* – hvalisav; *bît supêrb* – ohol; *bît invidijûž* – zavidan; *bît kurajûž* – hrabar; *bît interešûž* – škrt; *bît bravuruž* – bravurozan; *bît malicijuž* – zloban; *bît vicijuž* – sklon igri; *bît gulûž* – sklon dobrom zalogaju; *bît špaventûž* – plašljiv; *bît kurajûž* – hrabar; *bît abencijuž* – ambiciozan; *bît kurjûž* – radoznao; *bît na švârda* – smušen, lud; *bît kakomudrôgo* – u svakom pogledu loš; *bît na švojû rûku* – osobenjak, svojeglav; *bît alavîja* – dobar, na pravom putu; *bît na prôvu* – lud; *bît covîk* – moralan, odgovoran; *bît ženâ* – imati najbolja moralna i radna svojstva žene; *bît ol jêštra* – raspoložen; *bît ol rajûni / rajunûž* – pametan; *bît ol rîci* – dosljedan; *bît štûf švûga mêša* – debela osoba; *bît ni šîmo ni tâmo* – nedefiniran, nepredvidljiv; *bît prâtik* – vješt; *bît malprâtik* – nevješt; *bît inventûž* – inventivan; svojstva predmetnog svijeta: *bît flatûš* – koji izaziva prolijev; *bît škadênt* (o zemlji) – mršav, oskudan; *bît na dežmêžu* – koji nije pun; *bît pastûž* – koji se daje dobro miješati; 2. imati (prema engl. sintaksi): *Kal sôn bîl devetnašte i pul gôdišć* (R 2,73); *Kajîc je bîl cetîri mêtra* (R 1,73).

bît še, -bîjen impf. – tući se, biti se; *Kvârat mîje îspri nôš vîdimo jelnô jâto kâlebi, kojî še bîju za nîšto ca plîvo* (C-VB 317).

bîta, -e f – drveni stupić na sredini ili sa strane prednjeg dijela pramčanog ili krmenog škafa za vezivanje krmenih ili pramčanih barbita – užadi kojom se brod vezuje za obalu ili sidri; *Vêžî za bîtu!*

bīž, a m – grašak; *Prīje užāla cīlo Komīško Vāla bīt ušōdjena bīžon. Šōdīlo se je na vaguně bīža i po ložjū, ižmeju lūžjer bīž dūjde u Komīžu rāno kal jōš ložā nīpūno žēnula. A otī bīž ešportirālo se je nōjveće u Bēc. Bīl je škūp bīž prīrāta i švē se je mōglo prodāt prīko Žādruge kojō ga je olkupīvāla (A); Ušōdīli smo dvī motīke bīža (A) - motika je mjera za površinu zemlje od 435 m2.*

bīžāt, -īn impf., imper. 2.1 pl. bīšte – bježati; *Bīšte, bīšte – vīce onā – u Šelō se švē trešē (VF 95, 5).*

bīžigāt, -ōn impf. – juriti amo-tamo, kretati se cik-cak: *U Komīžu, ōl štu švićōrih, nē žnon jē ih i pedešēt žnālo poznāt šardēlu po īskri. I lokōrda se poznāje. Njēžina je īskra vēcō, a īskra mincūnāje slīcna īskri šardēle, āli je mālo šitnījo. Lokōrda nīmo krīž. Onā jīmo žnāk na žmajū. Otī se žnāk rašīpje, kūda da īmo rēp. īskra šardēle i mincūnā stojī na mīsto, a īskra lokōrde se rašīpje. Tū je žātu ca lokōrda bīžigō vāmo-nāmo (E1 91)*

bīžigōnje, -o n – kretanje cik-cak, lijevo-desno; *īskra ol lokōrde mōre se po noćī poznāt ū more po bīžigōnju īskre (A) – po fosforescenciji koja se pojavljuje u cik-cak pokretu.*

bīžjok, -oka, m – vrsta kekisa; *Ispomīnjen se kal bi otāc dūšal iz kafē (kavana) i kāl bi nōn dīci dōnil u žepū bumbōnih ili bīžjaka. Bīl bi igrōl na kōrte, āli nē ža pīneže, nēgo ža bīžjak ili bumbōne i kāl bi dōbil ondā bi nōn tū dōnil dā noš ražvešēlī (A).*

bīžnona, -e f – prabaka; *Jō son mu poznāvol pokūjnu bīžnonu (A).*

bīžnono, -ota, m – pradjed; *Dīnkotov bīžnono bīl je Antūnij Šuhotēv iz Kumprīša, a drūgi bīžnono bīl mu je Jōžo Pēpetov ca sū ga žvōli Bīt ēe Rōbe, Dūc ēe Rōbe (A).*

bīžōnje, -o n – bježanje; *I pō rātu, nīnder pocēlkon pedešētih gōdišć, pōcelo je bīžōnje pul Itōlije, švī mlōdi su utēcāli u mōlina brodīcima po noćī za dūc do Itōlije (A).*

Bīžotovi, pl. tant. -ih m – porodični nadimak; *Onā je bīla ol Bīžotovih – podrijetlom od porodice Bīžotovi (A).*

bīžovica, -e f, G pl. -ih / bīžovic – mahuna graška puna zrna; *Kakō dicā volīli smo pūc u bīžovice (u krađu graška), pōk bišmo se bīli najīli tīh bīžovic, a bīle su slōlke kako cūkar (A).*

bīžulīn, -a m – komad konopa za podvezivanje mreža ili konopa; *Polvēžī tū mrīžu bīžulīnon (A).*

bjankarīja, -e f – rublje, krevetne plahte; *da bi bīlo dobrō važēšt u magazīn cāgod bjankarīje (VF 65,33).*

Bjažīć, -a m, antrop. – osobni nadimak prema porodičnom nadimku Bjažīćovi; *Bjažīć je bīl švićōr (A); Bjažīć je bīl ūjol vagūn šardēl na Trešjāvac (A).*

Bjažīćovi, pl. tant. -ih, antrop. – porodični nadimak; *Bjažīćovi su imāli palagružōnšku gajētu i rīboli su Palagružū (A).*

Bjažīćovo Žōlō, Bjažīćovega Žōlā, m, top. – lokalitet, žalo u predjelu Mōlo Bōnda u Komiži; *Navūkli smo brūd na Bjažīćovo Žōlō (A).*

bjōnd, -o, -u, pred. -o, -u – plavokos; *Jedōn līpi bjōndi mladīć (A); Bīla je māloprī ovōde jelnā bjōndo dīvnjā (A).*

bjōnda, -e f – plavokosa ženska osoba; *Bīle su jūtruš ovōde dvī dīvnjē, jelnā bjōnda i jelnā mōrica* (A).

bjōndašt, -o, -u, pred. -a, -o – prilično, ne posve plavokos; *Onā je prōvo bjōnda, a i māti i otāc su njuj bjōndašti* (A).

bjondīn, -a m, dem. od *bjōndo* – plavokosa muška osoba; *Da njīn vīdiš šīna, jedōn šēšni bjondīn rīcaštih vlōs* (A).

bjondīna, -e f, dem. od *bjōnda* – plavokosa ženska osoba; *Ĭmo dvī cerē, dvī līpe bjondīne* (A).

bjōndo, -ota m – plavokosa muška osoba; *Bīl je vōde mālopri jedōn višōki bjōndo* (A).

bjōnk, -o, -u, pred. -a, -o – bijel; *Špalmējī še ĩspri sōmega krāja žakīdāju dā te je strōh da te ū more ne olnešū, i kāl je cīlo Vāla Komīško kōrta bjōnka* (VP 21,4).

bjūškāt, bjūskon, impf. – 1. nekontrolirano polijevati, prskati nekom tekućinom, pljuskati; *Ne bjūskoj tūn vodūn, švē šī mi ĩsmocīl* (A); 2. fig. neodmjereno govoriti, razmetati se uveličavajućim izjavama, pretjerivati u procjenama; *pūštī ti njēga cā un govōri. Ūn sōmo bjūško, sōmo še fōli, a bīlo bi dobrō da je i ū pul od onēga ca ūn govōri* (A).

bjūtov, -o -u, pred. -a, -o – bljutav, neukusan, neslan; *Dodōj mālo šōli, ovī ti je brujēt bjūtov* (A).

bjūtovo, adv. – bljutavo, bez soli; *Ovī brujēt šī napravīl bjūtovo, hōće še dvō žārna šōli vēće* (A).

bjūvōtak, -vōlka m, G pl. -vōlkih / vōtok – ispljuvak; *Kakō ga nī srōm, ohrēkal je i bjūvōtak pjūnul nā šril pūtā* (A).

bjūvōtina, e f, G pl. -ih / bjūvōtin – 1. ispljuvak; *Nīkur je pjūnul i mēni je vajālo ĩštārt tū bjūvōtinu*; 2. fig. ružna riječ; *Dōšta mi je njgōvih bjūvōtin* (A).

blāgošlūv, -ovi m – 1. blagoslov, posvećenje; *Blāgošlūv kūc pocīmje šūtra ūjutro*; 2. posvećena stvar; *Ovā je šīrnica blāgošlōvjena. Šāl čemo švī ĩžīst po mālo blāgošlōvi. Da nīštē mārvi li šīrnicu, dā von še mārvice prošīpju jērbo tū je blāgošlūv* (A); 3. figur. iron. *bīt blāgošlūv* – *Kojī njuj je šāl blāgošlūv?* (A) – Što njoj je sad?

blāgošlovīt, -ōvin pf. – blagosloviti; *Na Vodokāršće še blāgošlīvjo kūće* (A); *Na Švētega Bijōzā vajō gārlo blāgošlovīt* (A); *Pīneži nīmaju blāgošlōva* (A); *Švēti Mīke blāgošlōvī nāše brōde* (A); fig. udariti koga; *Ca gā je blāgošlovīl prīko lēbor*; 2. fig. napraviti komu dijete; *Parī mi še da je ūn njū blāgošlovīl* (A).

blagovāt, -ūjen impf. – blagovati, jesti; *Šāl čemo līpo pocīnut i kako jūdi blagovāt ca nōn je Bōg dōl* (A); *Pūc čemo na Cīštī Rōt, nāmo dī še nazīro pūnta ol Šīkīre, olvārē na žubāce. Šūtra su Švī švēti, pomōgli noš, da jīmomo cō blagovāt* (VF 23).

Blāgovišt, -i n – Blagovijest, Navještenje, Nuncijata (lat. *Annuntiatio*) katolička je svetkovina u spomen na događaj, kada je, prema kršćanskoj doktrini arhandeo Gabrijel navijestio Blaženoj Djevici Mariji da će začeti Isusa po Duhu Svetom, a slavi se 25. ožujka; *Na dvoštīpet mōrca je Blāgovišt ili Gūspā Nuncijōta kal grēdū švē žvīri vōnka i lažēće i plažēće* (prov.) – vrijeme kada, prema poslovice oživljuje priroda, kada se bude kukci, gušterice i zmije.

blagovōnje, -o m – blagovanje, jelo kao posvećeni čin; *Ovū blagovōnje žafōlīmo Bōgu kojī non je ovē dārove štolā podōrīl!* (A).

blāk, blāka m – crna borova smola ili prirodna mineralna gusta tekućina paklina za premazivanje vanjske oplata broda; *Ů tu vrīme švī šu brōdi ol vōnka bīli blākon piturōni* (A).

blakāt, -ōn pf. – dati premaz blaka, mineralne smole ili crnog naftnog derivata koji se upotrebljavao za zaštitno premazivanje oplata s vanjske strane broda; *Vajō nōjpri izgorīt štōri blāk, a ondā čemo nānovo dāt jelnū rūku blāka* (A) – jedan premaz vrelom gustom crnom tekućinom.

Blakāuš, -a m top. – lokalitet iznad Komiže, a podno klanca Sv. Mihovil na putu od Komiže prema Visu gdje se nalazi velika komunska cisterna za vodu iz koje se u vrijeme suše snabdijevalo lokalno stanovništvo; *Beṭlēm iz Okjūcine bīl je ucinīl nīkoliko vėlīkih guštīrniḥ neka īmo obilāto vodē kal ucinī šūša. Šōmo ucinīl je ūn tū is plānon da prōdojē otū vōdu kal ucinī šūša i kal šušīdi oštānu bež vodē. Ů tu vrīme kal līti ucinī šūša hōlo se je na žīvu barīlima donīt vodē iz Blakāuša. Āli tū je dūgi pūt, nī se mōglo ucinīt na žīvu vēče ōl dvo pūtā nā don za donīt pō dvo barīla vodē. I ondā bi ūn bīl njīma prodōvōl vōdu na tāki nōcīn dā bi se pogodīl dā mu onī žā vodu lavurāju na ložjē. Bīlo je lāgje pūc u Beṭlēma lavurāt na žurnōtu nēgo hodīt na žīvu iz Blakāuša gonīt vōdu* (A).

blākōn, -o, -u, pred. -a, -o – namazan blākom (v. blāk); *Ů tu vrīme švā šu zōlā bīla isporkōna u blāk jēr šu švī brōdi bīli blākōni ol vōnka* (A).

blakōvāt, -ōjēn impf. – mazati blākom (v. blāk); *Ĵvrilili šu nā ogonj kotlēnku blāka i sāl šu pōceli blakōvāt* (A); *Blakōvālo se je škūplon, tū je jelnū daržālo kojēmu je na vōrhū vēzon rēp ol njancīča, i tū se mōci u vrīli pakōl i māže brūd, jērbo nā vrlo bōje upījē drīvo* (A).

blakōvōnje, -o n – mazanje blakom; *Ů tu vrīme kal nī bīlo pitūre, blakōvōnje je bīla šveto štvōr za brūd. Da nī bīlo blakōvōnjo drīvo bi propālo lēšto, a blāk cūvo drīvo i brūd vēče durō* (A).

blazīnja, -e f – jastuk; *da će onā dōržāt blazīnju na tarbūh* (61, 3).

blazīnjica, -e f – 1. jastučić; *Pōcela onānošīt īšpol vēšte mōlu blazīnjicu pok šve vēču i vēču* (61, 4); 2. podloga, ležaj, za veslo uz škaram za koji se zapinje štrōp od vesla pri veslanju; *Pūkla mi je blazīnjica. Vajāt će je promīnīt da ne dēre vešlō* (A).

blebēcot, -en impf. – blebetati, brbljati; *Nīmo pametnījega pošlā nēgo pō vaš dōn blebēce* (A).

blēdan / blēlan, blēlno, blēlnu, pred. blēlna, blēlno – koji nema u dovoljnoj mjeri neku komponentu, kojemu što nedostaje; *ovī je baštūn blēdan, vajāt će dodāt jōš jedōn mašūr cimēnta* (A) – kup pomiješanog cementa, šljunka i pijeska koji je siromašan cementom; *naprāvi mi jelnū blēlnu bevōndu, dvī trećinē vodē i jelnū vīnā* (A).

blejāt, -īn, impf. – blejati; *Kožā blejī, bīt će glōlna* (A); *Kal kožā blejī, žālogoj gubī* (prov.) – bolje manje govoriti, a više jesti.

blejōnje, -o n – blejanje; *Dodījolo mi je vēj blejōnje njegōvih kūz* (A).

blēkā, -ē m / f – onaj koji nije govorljiv, koji se ne zna riječima braniti, koji je nevješt u govorenju; *Ma ca čē ūn bīdan! Onī ga napādaju, a ūn stojī kūcao. Nē žno njīn ūn olgovorīt, ūn je blēkā* (A).

blēkašt, -o, -u, pred. -a, -o – koji se ne zna izraziti riječima, priglup; *Ůn je bokūn blēkašt, tihe pāmeti* (A).

blēlan, v. *blēdan*.

blēlno, adv. – blago, nejako, nedostatno u bitnom sastojku: *naprāvit blēlno: Dodōj jōš mālō vīnā, ovū šī bevōndu naprāvil pūno blēlno* (A).

blīd, blīdo, blīdu, pred. blīdā, blīdo – blijed; *Ca jē vi mōli blīd* (A); *Tū ti je pūno blīdo pok še lēšto isporkō* (A).

blīdīlo, -a n – blijedilo; *Nīnu zdrōv, glēdoj tū njegōvu blīdīlo u obrāzu!*; *Na īštoku je vēc pōcelo probīvāt blīdīlo. Bōrzo će zorā* (A).

blīdīt, blīdin impf. – 1. izbljediti, činiti što blijedim; *Nemūjte tu rōbu pūno blīdīt* (A); 2. postajati blijedim; *Ujedōnput je pōcel blīdīt i jōson še prištrāsila da ne pāde u afōnt* (A).

blidočā, -ē f – bljedoća; *Vīdi še da je bōlestan, vīdi mu tū blidočū obrāžih* (A).

bliščāvica, -e f – bljeskanje pred očima, zaslijepljenost svjetlom; *Ujedōnput mi še je švēc zamūtīlo, vėlīko bliščāvica prid ocīmā* (A).

bliščāvina, -e f – odbлесак svjetla o neku površinu; *Vīdi pō moru bliščāvine* (A); *Žaslipīla me je bliščāvina ol āuta* (A).

bliščēnje, -o n – blještanje; *Ža Bōlnji dōn tāko šu nakītili būr balōtima, švēcīmā, zlōtnin kurdēlima, švē šu ilumināli, švē je blīščīlo. Ma, cērce mojā, tākega blīščēnjo jōš nīšōn vīdila* (A).

blīščīt, -īn impf. – blještati; *Urēdīla je kūcu dā njun švē blīščī ol cīstočē* (A).

blīščīt še, -īn impf. – zaslijepljivati bljeskom; *Šūnce iz lnā, pet-šēst drētih trōkih ca šū še blīščīli švē do skorūpā i kurīli za nāmī* (G 13).

Bliščōvac, -ōvca m, top. – lokalitet nekadašnjih vinograda iznad uvale *Vēli Dūl* kod sela *Okjūcina* na sjevernoj obali otoka *Visa*; *Mūj nōno, ca šū ga žvōli Šūhi Antūnij, imōl je ložje u Bliščōvac* (A); *Žarēsal je pūt do Blīščōvca* (B).

blītva, -e f – blitva (Beta vulgaris); *Posījola son dvī grēbje blītve u vārtal* (A).

Blītvicini, pl. tant. -ih, antrop. – porodični nadimak; *Blītvicini stojē u Potōk* (A).

blīžū, adv. – 1. blizu, na maloj udaljenosti prostornoj ili vremenskoj: *perkē da je blīžū finimēnat od gvēre* (VF 65,23); *Brūd je šāl blīžū* (A); 2. praep. kod, uz, tik do: *jūšto blīžū crīkve* (VF 88,4); 3. blisko; *Mī nīšmō pūno blīžū za govorīt obo tīma štvōrimā* (R 8,49).

blōgo, -a m – blago, dragocjenosti; *Ne bī tu naprāvil ni za švū blōgo ovēga švīta* (A).

blōtīt, blōtin impf. – tresti plodove motkom sa stabla; *Cīlu jūturo je po štablīmā i šošcun blōti rogōčē* (A).

bložēn, -ēno, -ēnu, pred. -ā, -ō – 1. blažen; *Bložēn bil cās i hīp kāl son te vīdil!* (A); 2. dobar, izvrstan, nezamjenjiv; *Bložēn bīl ovī šegāc. Is njīn za cās prišegōn i dēbju grōnu ol māšline* (A); *Bložēn bīl bucōl i ovī mūj šīčic* (VF 41,5); 3. upotrebljava se radi ublažavanja da bi se izbjegla ružna riječ: *Ma dī je otī blōžēni Dīnko finīl. Brujēt će oštīnut, a njēga jōš nī* (A).

bložēnštvo / u, -a n, G pl. -ih / blaženštov – blaženstvo; *Prema mēni ne hōlte! Āko voš je ošan, ošan je švētih bložēnštov* – zazivanje božje moći protiv zlih duhova u *škonžūrama* (zaziv protiv zlih duhova).

bludīt še, blūdin impf. – maziti se, umiljavati se; *Onā še māteri i ōcu blūdi, onā je prōvo blūjkica* (ona koja je razmažena) (A).

bludjēnje, -o n – umiljavanje, maženje; *Dōšta mi je vēj tvūga bludjēnjo* (A).

blūf – onomatopejski izraz sa značenjem - nasumce, odoka, slučajno: **pūc na blūf** – poći bez sigurnosti da će se postići cilj: *Ně žnon ni šōm dī bi butōl vōrše. Butāt ćemo na blūf pok āko co trēfi, dobro trēfi*, (A); *Īsal je nā more, a da nīnōnke vīdil ni kākū će vrīme. Īsal je na blūf i dobōta je pogīmul jērbo ga je čapāla nevēra* (A); **čapāt na blūf** – uhvatiti slučajno: *Čapōl ga je slūcajno, na blūf* (A); **hītīt kōrtu na blūf** – u igri kartama hazardno bacanje karte; *Ūn igrō na blūf pok āko slūcajno trēfi, mōre dobīt i ša slablījīn kōrtima* (A).

blūfnut, -en – 1. tresnuti pri padu; *Ti bōga ca jē onū dītē blūfnulo obo tlēh* (A); 2. fig. kazati bedastoću; *Jesī ga cul ca je mālopri blūfnul?* (A).

blūjkica, e f – osoba koja se umiljava, mazi; *Onā je māmina blūjkica* (A).

blūjkit še, -in impf. – maziti se, umiljavati se; *Kāl je bīl mōli, pūno še je volīl māteri blūjkit* (A).

blūšć, blūšćā m – vrsta šparoge s dugačkim stabljikama; *Ūbrol šon blūšćā za vecēru pok ću naprāvīt iš žumōnjcima ūtvordo* (A).

bōbāk, bōpka m – vrsta male sipe (*Sepia rondeletti*) – *kūpīl šon kīl bōpkih za jēšku. Īmon jedōn parangālīc na bīlu rību pok butōn na jelnū ūdicu kūs šardēle, a švāku drūgu kūs bōpka* (A).

bobīca, e f – 1. bobovo zrno; *U vē bobōve mōšnje vēle šu bobīce* (A); 2. fig. *Ni bobīce bēž grīžice* (prov.) – nema bobova zrna, a da nema nametnika grīzicu, a u fig. značenju – nema osobe koju nešto ne tišti; 3. fig. novac: *Īsal bi jō nā more kal bi bīla dōbro bobīca* (A).

bobīna, e f – cijevka, cjevčica u motoru; *Žapacāla mi je bobīna* (A) – začepila se.

bobōvi, -o, -u – bobov, od boba; **bobōvo mōšnja**: *Nīsōn nīkal vīdil ovāko dūgaških bobōvih mōšonj* (A); **bobōvu žārno** – zrno boba: *Poletīlo mi je kako kōkoši bōbovu žārno* (prov.) – uspio sam zahvaljujući sreći kao što kokoši slučajno dopadne krupno zrno boba.

bobōvina, -e f – suha stabljika boba koja služi za prehranu stoke; *Ošūšīl šon nīšto bobōvine pōk ćemo tū imbalāt u bāle za žīmu, neka žīvu īmo cō žerāt kal būdu dažjī* (A) – da stoka ima što jesti kad su kiše.

bobōvo mōšnja, -e f – mahuna boba; *Uberī mālo bobōvih mōšnjih za vecēru* (A).

bōca, -e f, G pl. -ih / buc – 1. boca; *Napūnil šon dvī bōce lučīke u kvašīmu za žīmu* (A); 2. staklena kugla koja se upotrebljava kao podvodna plutača (*rejīdūr*) koja se veže za užu (*kalūmu*) kojim je ribarski alat (mreža, parangal ili vrša) spušten na dno, a zbog toga da višak užeta ne bi ležao na dnu i tako zapeo za greben; *Jō deperōn jelnū bōcu u mrīžu za rejīdūr ol parangōlā* (A); 3. staklo ferala petromaksa; *Pūkla je bōca ol ferōlā i vajālo je prīšijāt* (prestati svijetliti na plavu ribu) (A); 4. konop koji se veže od sike do sike u uvali gdje nije moguće iskrcati družinu trate da s obale poteže opasanu *trātu*; tada se *trāta* poteže s leuta, a leut se poteže po *bōci* lijevo i desno prema zahtjevu ravnomjernog povlačenja lijevo i desne strane mreže (*parvēi zōtēge*): *Kāl še je potēžālo na Trešjāvac, vajālo je čapāt bōce* (A).

bocât, -o, -u, pred. -a, -o – bočat; **bocâto vodâ**: *Nâ Bišovo u Pörat je bunôr ša bocâtun vodûn* (A); *U Šupurînu, îžmeju Përne i Barjôške bližû mōra jedôn je naturôlni bunôr i unûtra je na skorûp bocâto vodâ, a šôto je mōre* (A).

bocêl, -êla m – kolotur, žabica, s paralelnim koturima; upotrebljava se na brodu za škôte (uže za upravljanje jedrom) i mōnte (za podizanje jedra) – *ûnjuli bocêl* – kolotur s jednim koturom; *dûpli bocêl* – kolotur s dva paralelno postavljena kotura; *Jidro šmo dvîžoli priko bocêla*; *Cinîli smo i gajêtica iš jîdron ol detâja ili trêvun – bocêli ol botûnih, katôlde ol botûnih* (E2 2,2)

bocêta, -e f – žarulja; *Ižgorîla mi je bocêta u kûhinju, vajât će je promîniť* (A).

Bôci, pl. tant. Bokîh / Bokû m, top. – lokalitet na zapadnoj obali otoka Visa s nekoliko uvala; *Përna, Barjôško, Zôkâmice; Ŭ Boke je nōjboji źeromôd na škojû, nōjveće izmêće špîrita po kvintôlû lîšćo; kakô ložjê ũ Boke* – kaže se za nešto što je loše, jer su vinogradi u tom kraju, zbog krševite zemlje, davali malo ploda; *A jê, dôbar je kako ložjê ũ Boke!*

bôcica, -e f, G pl. -ih / bôcic – bočica; *Vâzel son i jelnû bôcicu ũlja za źacinîť rîbu i šalôtu* (A).

bocîć -a m – uvalica; *Armîžali šmo še. I jedôn bocîć je ol širôka. Čapâli šmo cîme, a ne mōre še nînder nō nju navârc barbîta na krôj jêr šu štfîne lîše* (E2 7,2).

Bocîć ol Manjarême, -a m, top. – uvalica na punti *Knjêzerot* koja zatvara *Komîšku Vâlu*; *Užôl je pûc lovîť u onî Bocîć ol Manjarême* (A).

Bocîć ol Muštaćina, -a m, top. – uvalica, na istočnoj obali otočića *Brusnîk*; *Armîžali šmo še u Bocîć ol Muštaćina* (A).

Bocîć, -a m, top. – uvalica na zapadnoj obali otočića *Jâbuka*, jedino donekle prikladno mjesto gdje se na Jabuci sidri brod; *Armîžali šmo še tôte u Bocîć ol Jâbuke, na bôndu ol pulênta* (A).

Bocîći, -a m, top. – lokalitet na zapadnoj obali Biševa između *Lênge* i *Gâtule*; *Butâli šmo vôrše po Bocîćima îžmeju Lênge i Gâtule* (A).

bôcman, -a m – osoba nižeg komandnog kadra u AU mornarici u čiju dužnost spada održavanje čistoće na brodu, nadzor nad brodskim poslovima i obučavanje posade u pomorskim vještinama; *Ŭn je bîl bôcman na Radêškega* (A) – na brodu AU mornarice.

bocûn, -ûnâ m – staklenka za držanje vina na stolu; *Butôj bucûn vîna i vârc vodê na štolû* (A).

bocunić, -a m – staklenka obično od pla litra za vino; *Kâl son bîl mōli, imâli šmo kožû i, kâl bi mâtî pomûžla, nošîl son u bocunić teta Îni mlîkô ol kožê* (A).

bôcât, bôcon impf. – onomatopejski izraz za razmetanje riječima, govorenje bez pokrića; *Ŭčo bôco, čâcina mûka plôco*.

boćôrda, -e f - zubatka, vrsta klesarskog nazubljenog čekića; *Imâli šmo jelnû boćôrdû za klešât štfîne kâl šmo grôdîl žîde* (A).

bôd, -a – oštra punta, oštra hrid koja strši u moru; *Tôti je bokûn bocîća* (uvalica) *i jedôn bôd* (u moru isturena hrid) *dî še mōre vêžât brûd* (A).

Bôd / Bôdâk, -a / Bôlka m top. - poluotočić u *Komîškuj Vâli* koji razdvaja uvalu *Mlîn* i *Jûrkovicu* i zatvara istezalište brodova *Vlôkû*; *Na Bodâk šu pöpri ženê hôle prât ũ mōre*

küline (A); i jös je imôl za düc Tônko Côrko i pokôjan Mômo, âli ih je bîlo štrôh jërbo šmo se karcâli nâ Bod. Pokôjan Göles je lovîl na usâte. Ün je bîl štražâr u fâbriku i ün nâ Bod lõvi na usâte kâl šmo se mî karcâli, a gôri, ako žnôs, di je bîla štôro jandarmerîja - kazêrma, u Lucîcu, onônde je bîl štražâr vojniški, a mî šmo se karcâli tōcno na konôl, îšpol küće Cvâjtaka (R 2); otâc je pokôjan napravîl dîci – brâci – brodiće od lâte – kalânkote da îdu nâ Bod kakô po ôbicoju, kakô šu se komîsko dicâ vicijâla is tîma brodićima od lâte, da îdu nâ Bod potêžât brodiće (R 2). Pokôjan Bôriš, kâl šmo se karcâli za utêc nâ Bod i kâl šmo pûstîli cîme, ovêga mi žlâmena âko ti lâžen, tûcê ôšan ûrih na Komûnu. Jô govôrîn: “Bôrišu, navîj alerûj jer tûcê ôšan ûrih, nêcemo ih vêj nîkal cût.” (R 2).

bôdâk, bôlka m – hrid; Tôti je jedôn bôdâk kakô se mōre žaklonîl ol marête kâl je jûgo (A).

bôdanj, -a m; v. *badônj*.

bôdnjić, -a m, dem. – mali badanj, posuda za držanje mošta prilikom fermentacije; A jîmon jedôn bôdnjić ôl tri tōlitra (A).

bodôtina, -e f – otekline na tijelu na mjestu uboda; *Ubûl šon se na ježînu pøk šon se popișôl na bodôtinu nekâ mi pašô* (A) – obîčaj je da se ubod od morskog ježa liječi močenjem u mokraču.

Bôg / bôg, -a m – **1.** Bog / bog; *Gošpodîn Bôg je i vișôko i bâšo* (VF 23); *molîl Bôga: vej ne mōre molîl Bôga iz ôfîcija* (A); *šovât Bôga: Ku šûje Bôga, finîl će u pakôl* (A); **psovke:** *jebên ti bôga*; eufemizmi *bênti bôga, bênti necû bôga, âšti bôga, pâšti bôga: Pâšti bôga, šal tōti će bîl škôndala* (A); *ên ti bôga: A vêce je vajâlo krîlô ol koșûje nêgo ni Žlâta ni šûma. Ên ti bôga!* (VF 44); *ti bôga: Ti bôga, švâk plâce, škrîce* (VF 94); **kletve:** *Bôg ubîje: Bôg te ûbil îž neba!* (A); eufemizam: *Bôg te ne ubîl îž neba* (VF 33,4); **pozdravi:** *bôg pomôgal; fâljen / foljen bôg: Fâljen bôg, jûdi, ještê se umorîli?* (VF 36); *bôg!* – pozdrav pri sastanku i pri rastanku; *Vâžel je Lôlo prôcak, vâžel je šâbju, izlâmenol se je. Bôg! Bôg! – Nî tôte bîlo otêžônjo* (VF 22); **uzvici:** *bôga ti! / bôga mi! / bôga von!* i eufemistički *bôgnja ti!* itd.; **zaziv boga u pomoć:** *neka Bôg râja napojî; neka Bôg dô; Bôg mu dôl pokûj vîcnji; neka Bôg pomôže; neka Bôg nadôri is šedan dôrih Dûha Prișvêtega; neka Bôg provîdi; neka Bôg bûde na pomoćî; frazemi: Bôg dô: Ca je onâ Domîna ôpet trûhla? – A ca će, širomâšica, kâl njuj je Bôg dôl* (VF 59,2); *Bôg požovê: Bôg ga je šêbi požvol* (A) – eufemizam za smrt; *Bôg pomôže – Ješi vîdila kakô je Otâc Nebêški i Dûh Švêti, kakô šu noš nadôrîli ûljen. Ê, Dûh Švêti. Na trôjštîvû Bôg pomôže* (VF 92); *Bôg šacûvo: da kletû da te Bôg šacûvo* (VF 80); *Bôg žapovîdo: onî šu se švîkolici promînil i urêdîli neka bûde švê kako Bôg žapovîdo da ne bî likôr câgod žamîril* (VF 47); *Bôgu dûšu grîšîl: nemujmo Bôgu dûšu grîšîl* (VF 33, 19); *bôg žnô: na vêliko vrôta ol intrôjita upișîvôl je nîke, bôg bi ga žnôl kojê, latînske bešide* (VF 47); *bôgu dûšu. bôg je nêce: Šal kakô čemo? Kârga, kârga, nî ti mênî nî jo têbi. Gôri hûka, dôž, jûdi – bôgu dûšu, bôg je nêce* (VF 44); *bîl î bogu* – biti mnogo: *Tîh žêcîh je bîlo î bogu* (R 11,70); *bôgu dûšu grîšîl: nemujmo bôgu dûšu grîšîl* (VF 33,11); *Bôgu se priporûcîl: molîli i Bôgu se priporûcîvâli* (VF 94), *pûc prîbogu* – pričestiti se: *švî grêmô prîbogu* (VF 32, 19); *dô boga: Ma slâb je dô boga; û boga dôma: Ma kû žno dî je to? Tû je nînder û boga dôma; žâ boga: Žâ boga Isûkaršta, câ je vo vecerâš?* (VF 99); *pôboga: Ma kâki mêštar, kâko vrôta, pôboga! Dî von je recêta?* (VF 47); *Pôboga, ca je sâl? Kû mê vô žovê?* (VF 79); *u îme Bôga: Áca, u jîme Bôga!* (VF 100) – uzvik pri gonjenju tovarne stoke; *bôga mi: bôga mi kî me je stvorîl, pêl dôlorih mi je dôl* (VF 84); *I, bôga mi,*

onā je prištāla (VF 65, 33); **ni bõže tẽbe**: *Nĩ u vũ kũcu ni bõže tẽbe* – nema ničega; **bõgi** – psovke boga: *Jõ nõ nje bõge, žnõš: Kũrbĩn sĩne* (VF 84); *a Vĩsko põcel beštĩmāt nõ nje bõge, Isũkarĩste, đĩvĩce Marĩje* (VF 21); **poslovice**: *Kõga Bõg mĩluje, onẽga i kõro; Prĩće mĩti zapũštĩt svõje rojẽnje, nõgo Bõg sivojẽ stvorẽnje; Ne mõže se krĩž nošĩt i Bõga molĩt; Vražjõ ĩmo krāje i konfĩne, Bõžjo je bẽz došpĩlka; Glõš pũkã - glõš Bõga; Ošlobodĩ me Bõže naštrãpone kõže; U Bõga šu pũne rũke; Ca je õl Boga i po jubãvi nĩkur ne šmĩ dešvõvãt; Nĩti se je Bõga izmolĩlo, nĩti se je mõre izlovĩlo; Kõkus pĩvo, kõkot olgovõro: tẽško kũci di nĩ gošpodõrã, di mlãji ne šlũšo štarĩjega, a štarĩji Bõga vẽlikega; Krũnicu molĩla, ali Bõga ne izmolĩla.*

bogãstvo, -a n – bogatstvo; *Bogãstvo će pokrĩt rogãstvo* (prov.) – novcem će nadoknaditi ružnoću; *Nĩ švẽ u bogãstvu* (A).

bogãt, -o, -u, pred. -a, -o – bogat; *...i do mãlo švẽ bi se žacõrnĩlo ol ušõt, špõrih, pĩcĩh i carnjũlih. U onõ vrĩme švãko je vãla po škojĩma bĩla bogãta ol tẽ mãnjušĩ* (C-VB 317)

bogatõš, -õšã m – bogataš; *Postõl je vẽliki bogatõš* (A).

bogatõški, -o, -u – bogataški; *Tũ se vĩdi õlma da je tũ jelnã bogatõško kũca* (A).

bogdanũša, -e f – 1. vrsta loze, bogdanuša; *Ušõdĩl je dvĩ motĩke bogdanũše* (A); 2. sorta bijelog vina; *bogdanũša je dobrã kal se pomĩše is bugãvun* (A).

bogdõn, -õnã m – mužjak rakovice (Maja squinado); *kãl šmo lovĩli na jãšoge põk bi se bĩlo ũjolo onĩh vẽlih muškĩh dež ũjih ca šmõ ih mĩ žvõli bogdõnĩ. Kãl biš ga bĩl ũjol, a ca ćẽš is njĩn, nĩšĩ ga mõgal prodãt, a da ti ne đũjde õpet u võršu, bĩl biš ga razbĩl obo škãfi tumbõl ũ more* (E2).

bõgnja ti, excl. – izraz kojim se izbjegava spominjanje boga; *Ca šẽ je võ dogõdilo, bõgnja ti?* (A)

bogõnãc, -õnca m, G pl. bogõncih / bogãnoc – ozeblina na nogama; *Dũšli šu mi ol žĩmẽ bogõnci nã noge* (A).

bogõvãt, -õjẽn impf. – psovati boga; *A ũn se jĩdi, beštĩmõ, bogõjẽ, nĩ da nẽbo pãde nã žemju ol beštĩmih* (A).

bogõvõnje, -o n – psovanje boga; *Dõšta je vẽj tẽga bogõvõnjo!* (A).

bõgžnoše, adv. – bogzna, bog će znati; *Bõgžnoše kãl će onĩ dũc* (A).

bõj, excl. od *õboj*, u izrazu *boj mẽni* – jao meni! *Boj mẽni, ovõ je polũdĩl* (VF 48,5).

Bõk, -a m, top. – uvalica na zapadnoj strani otočića Jãbuka; *Tõti bi se u Bokũ iskarcãlo fõlke nekã je lãgie lavurãt* (E2 7,4).

bõka, indecl. – usta; u izrazu *papa in bõka* – dati kome razloga za ogovaranje ili očitovanje zluradosti; *Rẽkal šon ti đã te ne võle i đã njĩn ne dõjẽš pãpa in bõka* (A).

Bõka, -e f, top. – uvalica, kod uvale Trõvna na Sjevernoj obali Visa; *Tõti je jelnã vãlica blĩžũ Trõvne ol Okjũcine kojõ se žovẽ Bõka* (A).

bũk, -bõka m – uvalica; *Tõti je bokũn bõka di se mõre armĩžãt brũd* (A).

bõka di õra, bõka di õre – bijela dubinska riba (Corvina nigra); *Kãl se je põcelo šardẽle lovĩt na Šĩku ol Trešjõvca i na Tãru, tãl šĩ mõgal prĩko nõci na tũnju ũjõt vẽlikih bõka di õrih kõko te je võja* (A).

bokět, -a m – buket; *na vôrĥ jôrbula šmo mu vëžâli bokět jër mu je bîlo ĩme Antûnij pøk mu je tî dôn bîla kâršnica* (VF 8,9); *Dĩnko, oblĳj te fôlke da ne dũjdemo pøšroni u Komĩžu na Švëtega Antûnija, bokět na jôrbul, a pøšroni fôlki, da ne bũdemo za prikũr ôl švita* (VF 8).

Bokëž, -a m – Bokelj; *U Bjëlu u Bũku ol Kotôra Komĩžoni šu imâli fãbriku ol šardël i Bokëži šu ũ nju lavurâli* (A).

Bòki – top., v. Bòci.

bokôl, -ôlã m – bokal; *Donëš na štol ũ jedôn bokôl vodë* (A).

bokoštĩtnica, -e f – zaštitni pas broda koji štiti bokove od udarca; *Naprãvili šmo bokoštĩtnicu* (A).

bòkul, -a m – zavijutak kose, kovrča; *Naprãvila je frizũru na bòkule; ĩmo vlôše na lĩpe, naturôlne bòkule* (A).

bokũn, -ũnã m – 1. komad čega; *Kapitôn me je pokrĩl ša bokũn štôrega flôka* (C-VB 321); 2. komad, zalogaj; *Molôl šon bokũn nabodën na perũn* (C-NK 312); *Drôgi šu njëmu lĩpi bokũni* (A); bõji bokũn – bolji dio nekog jela ili bolje jelo: *Kãl šu u kũhinju, ũvik je bõji bokũn za čapât* (R 5,104).

bokũn, adv. – 1. malo, nešto malo: *vãželi bokũn špĩže za bokũn ĩžĩšt. Širomãštvo, nevôja* (VF 19,7); *Nõjpri šmo še bokũn žaložĩli* – nešto smo prezalogajili (G 8); *Bĩlo je bokũn mĩšeca* (VF 4,88); *Dũgi pũt pøk biš bĩl ĩškĩdol i onô bokũn poštôlih ca šĩ imôl* (R-10,64); *Kãl noš je vĩdila, otvorĩla je bokũn škũre* (G 22); *U nedĩju bi švãk bĩl kũpĩl bokũn mëša* (VF 69,1); *dã bi onĩ jĩd teta Kãti bokũn kũda pašôl* (VF 49,5); *Poglëdon bokũn bõje i vĩdin* (VF 96,5); *dũšle šu u Nãpe bokũn ĩžĩšt* (VF 80,5); *Dobãvite mi bokũn cigarjëre ovãko* (VF 81,2); *Åko šu bokũn cãgod ĩžvarjôl, ôlma u gvôžjo* (VF 85,1); *Dã mi je danãš, kãd šon bokũn škulônĩji* (VF 65,37); *Škũlor je šël na otũ valĩžu dã še bokũn olmôri* (VF 78,9); 2. neznatno, bilo što, bilo koji: *dĩ ěe, kũl ěe, nôšla bokũn šũda* (VF 67,6); 3. do neke mjere, ponešto: *Šĩme je imôl gũc pøk bidu me butãli pol prôvu i žamotãli me u bokũn flôciãa. Vãko, bokũn škãfa je imôl otĩgũc i uvũkli bi me šôto* (VF 51); *I ãla, ĩšli šu onĩna Grëben. Tãmo je bokũn indežërto* (VF 76,2); *a ovĩnãš gošpodôr bĩl je bokũn dëbel nã uši* (VF 35); 4. kratko vrijeme: *Cëkoj neka bokũn plãcen pøk čëš mi ôpet butãt kãpjice ũ joci* (VF 99,7).

bokuncĩć, adv., dem. – malo, neznatno; *bĩla je bokuncĩć probĩjenã* (VF 50); *Ë, ma vĩdin - trĩ škôja: dvô na dëšnu bõndu, jedôn bokuncĩć na lĩvu bõndu* (R 2,75); *Bokuncĩć po bokuncĩć, ĩškũpila Mãre kordũncĩć* (prov.) – malo po malo iskupi se velik niz nečega.

bokuncĩn, -a m, dem. – komadićak; *Ma dõj mi šômo da kũšon, šômo jedôn bokuncĩn* (A).

bokunĩć, -a m, dem. – komadićak; *Dõj mi šômo bokunĩć* (A).

bokunjãca, -e f – 1. mala gira; *Ŭjoli šmo dešãtak kilĩh bokunjãcih* (A); 2. fig. mali predmet, fragment čega: *Nemũj nošĩt te bokunjãce* (male cjepanice) (A).

bôlĩt, bôlin impf. – mlatiti motkom plodove na stablu prilikom branja (rogači); *Pöceli šu bôlĩt rogôcë* (A).

bôlnji, -o -u – badnji; Bôlnji dôn: *Teta Kãte, na dobrô von Bôlnji dôn* (VF 49,6); Bôlnju vëcer: *Na bôlnju vëcer šmo hodĩli kolëndot* (A).

bôlnjok, -a m – badnjak; glava kuće palio je oveći panj na Badnje večer; zapaljen badnjak posipao se orasima, bajamima i vinom u ceremoniji posvete, a pepeo spaljenoga badnjaka nosilo se po vinogradima i posipalo u očekivanju plodne godine; *Nôno pokôjjan bîl bi ùvik na komîn uzêgal bôlnjok na Bôlnju večer* (A).

bomboncîn, -a m, dem. – bombončić; *Dôj mu jedôn bomboncîn* (A); *Ma lîp ti je ovî brodič kakô bomboncîn* (A).

bomê, part. – bogme: - *A ješî ti, Trêci, zêdan?* - *Bomê, jêšôn* (VF 53,8); *a, bomê, bîli bi dîgod i žašvîrâli* (VF 28,1).

bomprêš, -a m – kosnik, kosa motka na provi barke koja drži pramčano jedro flok; udomaćeniji je naziv *baštûn*; *Ta falkûša imâla je vêliki bomprêš na kojî se je móglo štâvit i trî flôka do potribe* (A).

bôn bokôni, indecl. – bonkulović, gurman: *Ôn je bîl bôn bokôni* (A).

bôna, indecl. – samo u izrazu *lônga bôna* – način veslanja s protegnutim zaveslajima; *Vôga nâpri lônga bôna!* (A).

bonâca, -e f – 1. vrijeme bez vjetra, utiha; *Vrîme je atôrzijo kal je bonâca, a pûše maištralîč, pok mâištrotarmuntôna, pok juzîn* (E2 15,1); *Äko je mîšec žapôl i bonâca je, a u pulêntu se je ucinîl pôs od ôblokih, ondâ se recê dâ će ôbloke potêgnît levônt i dâ će vârc vîtra kako iz vrîče* (VP 4); *Ovâ jûgâ bi mógla bît repašôlî - po nêvû pûhât, a po noći bonâca pok ôpet jûgo* (VP 8,4); *Jûgo je od levônta do ôštra, pok kal îde u garbîn, pok pulentâc, pok kal je môli vîtar, bonâca, tû je nêstabilu vrîme* (VP 21, 5); **frazemi**: **bonâca kôlma**: *Bîla je bonâca kôlma, môre kakô ûli* (G 9); **bonâca kakô ûlje**: *Na trečôkû je bîlo vrîme îz jutra bonâca kako ûlje* (VP 8 6); *Ûjutro se rašvanîlo - šêšt ûrih, bonâca kako ûlje, ma tû je bîlo kakô vî štûl* (R 2,75); **bonâca kakô u pîšku** – kao u pički; **bonâca kakô calkô**; **bonâca pakêja**: *Nî bîlo nîkakvega çûha (...) Bonâca pakêja* (R 5,103); **bonâca je vêliko**: *Vêlike šû kaldûre, bonâce, a nôči îš môlin burînon* (VP 8.8.); **bonâca pâde**: *Kâl bi dûšal vêliki dôz, dôz bi ubîl onû šîlu ol vîtra pôk bi pâla bonâca îli bi se promînl vîtar* (VP 4.); *Kakô je vîtar îšal pri šûncon, pâla je bonâca i tâko je oštâlo na dûlnju vrîme* (VP 8,1); *kakô je súnce dvîzolo, îšal je vîtar švê do pulênta i pâla je bonâca i pôcel je pulênt dvîzot* (VP 7,3); *cîli dôn pûše i prošejûn je na Vêli pêtâk po noći i pâde bonâca kôlma pok ôpet zapûše jûgo* (VP 8,3); *Dôn prî tûnda bîla je pâla bonâca* (VP 21,6); *Pôcela zôrâ. Ôpet pâla bonâca* (R 8,52); *Danâs pûše jûgo, šûtra pâde bonâca i ôlma olgovôri drûgi, šûprotni vîtar. Kontreštâju se vîtri* (VP 29,7); *Dôn prî mînê bîlo je jôku jûgo pôk je pâla bonâca i ôto ti nevêre iz tarmuntône* (VP 5,8); *Tâko je na kvôrtû ošvanîl garbîn i razbîla je rîva pôk je pâla bonâca i vîtar îšal nôse na jûgo* (VP 6,11); 2. zavjetrina: *vajô pûč kolo škôja u Mežupôrat u bonâcu* (VP 4,3); **môrtvo bonâca**: *I ondâ kolo ûre popûlnôca pâla môrtvo bonâca. Nî bîlo nîkakvega çûha* (R 5,103).

Bonâca, -e m, antrop. – osobni nadimak; *Tône Mârdešîč Bonâca bîl je šviçôr i imôl je palagružônšku gajêtu* (A).

bonacât, -ôn impf. – (o atmosferskom vremenu i moru) smirivati se, tihnuti; *Ondâ je ujedônput fermôl vîtar i pôcelo je bonacât* (A).

bonacije, adv., comp. (superl. nojbonacije), nema oblik za pozitiv – *Kâl šmo muntâli Pîntu ol Štûpišco, dûšli šmo u Vâlu dî je bîlo bokûn bonacije* (A).

Bonâcini, pl. tant. -ih m, antrop. – porodični nadimak; *Ma bôn, Bonâcini šû Jêreta adoçâli* (VF 48,9); *Dogovorîli šû se dâ će u šutûn pûč u Bonâcinih kûpîr krûha* (VF 48); *Nî*

Jêre uspîl nônke prošlovîť kâl šu Bonâcini navôlîli nōnje metlâmi. Ê, dâga onî metlâmi po njêmu (VF 48); kâl šu pašale dvî šetemône, ovâ dvô še jôpet oparcôjû za pûc u provîštu u Bonâcinih (VF 48).

bonacôvât, -ôjên impf. – (o atmosferskom vremenu i moru) postajati mirnim, tihnuti; *Kâl je pól vîtar, pôcelo je bonacôvât (A).*

bônda, -e f – 1. strana: *E ma vîdin - trî škôja: dvô na dëšnu bôndu, jedôn bokuncîc na lîvu bôndu (R 2,75); Žôlô je izgledâlo kîda prištâva, gôri rôvno, a is bônde ôl mora vëliko skalîna ca šû je dvîgle žîmske bôte (G 17); Bîlo ih je pûno iz bônde ol puntîna (G 18); Âla jô šal na jelnû, šal na drûgu bôndu (VF 77); Vödimo mîburba Tônetâ jedôn iz jelnê, drûgi iz drûge bônde (VF 3,9); Âli jô šon bîl môli i okrenîl šon še na drûgu bôndu i ôpet žâšpol (VF 24,3); Tîćes ga, Trëci, çapât is jelnê bônde (VF 53,11); bônda ol vîtra* - strana odakle vjetar puše: *a ûn nêpašât bôndun ol vîtra, nêgo bôndun ol jîdra (R 8,52); vârc na bôndu* – izdvojiti; *pûc na bôndu* – poći sa strane, izdvojiti se: *I likôr je îšal na bôndu is Jûreton (VF 64); bônda ol ošôja* - prisojna strana, ona koja je u hladu: *kâl še je glêdolo priko kvartîrâ ol bônde ol ošôja pól brud (G 12); 2. padina brda: top. Bônda ol Vôrê, Bônda ol Pokâjonjo; A dî je vâš Antôn? Vîdil šon ga ol romônje nâmo u Bôndu ol Pokâjonjo (VF 66); kâl bi otvorîl bôndu ol Dragodîda (VF 63,4); 3. dio naselja: Vëlo Bônda, Môlo Bônda; 4. bok broda: žîvo bônda* – oplata broda do palube; *môrtvo bônda* – oplata broda iznad palube; *bônda ol švîcê* – lijeva strana svjeçarice (budući da je na lijevu stranu okrenut feral); *bônda ôl mroka* – desna strana svjeçarice: *A na bôndu ôl mroka izletîlo je pet-šëšt šardêl; Tâta je izvâdil îšpol bôndih dvî polûge is kojîma je bîl güc pošukalcôn (G 8); Podvîgal je bôndu ca šêje bîla našlonîla na žôlô, a jô šon mâlo pomôgal dôrzât ekvilîbrij iz drûge bônde (G 8); Priko vešlâ šu butâlî jîdro i vëžâlî lantîne za bôndu da ga popûlnêne bî ôlnil maištrôl (G 10); Güc je bîl armižôn i pôcelo ga je vôjât iz bônde na bôndu (G 17); bok (broda); Švî šmo bîli ublîdîli i racunâlî šmo kakô čemo, ako pôcme mitralîjîrât, priko bônde û more i îšpol güca (R 5,104); dvîgli šu še priko pajêta na kuvêrtu iz bônde dî ih Šcûlini nîšû mógli vîdit (R 5,98); 5. rub broda – Tûmba tê îšpeštône šardêle priko bônde (A); Dômeta je obligâlo kalât gâçe priko bônde* – napraviti veliku nuždu preko boka broda u more (VF 8,9).

bônda î pul, -e, f – izraz za brod koji nije potpuno simetričan; *Ma tâ je batâna bîla bônda î pul (A).*

Bônda ol Lëbor, -e f, top. – lokalitet u blizini Okjucine; *Pašâlî šmo Bôndu ol Lëbor (A).*

Bônda ol Parvê, -e f, top. – lokalitet na zapadnoj obali Biševa, uvala Potôk, mjesto odakle se potezala trata; *Ûjol šon ûgora na kordûr Bônde ol Parvê u Potôk (A).*

Bônda ol Pokâjonjo, -e f, top. – vinogradarski lokalitet u središnjem dijelu otoka Visa; *Ušôdîl je ložjê u Bôndu ol Pokâjonjo (A).*

Bônda ol Vôrê, -e f, top. – lokalitet na predjelu Baršcôn desno od puta Vis - Komiža koji ide preko Koštirne; lokalitet se zove po nalazu kvarcnog pijeska; *U Bôndu ol Vôrê tôte je špîlih dîšû jûdi vâdîli vôrû (kvarcni pijesak), a u jelnû tâku špîlu bîli šu nôšli kôštûre ol jûdîh kojê će bîť nakargâla vôrâ i tâko šu tôte oštâlî nakargônî (A).*

Bônda ol Žôtêge, -e top. – lokalitet na zapadnoj obali otoka Biševa, u uvali Potôk, mjesto odakle se potezala trata; *Ovô še zovê Bônda ol Žôtêge jêr bi tôte levût, kal opašîjê trātu, îškarcôl družînu ol žôtêge kojô bi ondâ žâjelno is družîmun ol parvê potêžâla trātu (A).*

Bōnda Rāpe, -e f – lokalitet u uvali *Mežupōrat*, na sjeveroistočnoj obali otoka Biševa; *Blīžŭ Bōnde Rāpe u Mežupōrat* (A).

Bōndrā, -ē. – osobni nadimak; *Jelnēga šu žvōli Bōndrā, a špomŭnje še u dogōdjoju kal šu ubīli Jōzota Pulēntu kojŭ je bīl u kumpanjŭ ca je bižola pul Itōlije* (A).

bonegrācija, -e f – **1.** nosač prozorske zavjese; *Kūpīla šon nōve bonegrācije pōk će mi jih šŭtra mŭž žavidāt na žīdŭ pōvar poništre* (A); **2.** prozorske zavjese; *Vītar mi je iškōdol bonegrācije* (A).

bōnēt, -ā m – kapa sa šiltom; *Nošŭl je ŭvik jedōn bīli bōnēt ca mŭ ga je mlōdo bīla dārovolā za kāršnicu* (A).

Bonīnovo, -a m, top. – predjel kod sela *Pošpīlje*; *dotorkāli šu dicā, mojŭ prŭjateji, švī žapŭhoni: aŭvēlto, na Bonīnovo je pāla na māšlinu gārlica* (C-NK 313).

bonkūlović, -a m – sladokusac; *Drōgā je njēmu lŭpo špīza. Prōvi je bonkūlović* (A).

Bonōmo, -ota m – osobni nadimak; *Bonōmo je bīl nōjboji u Komīžu za nerāt. Nī mu bīlo rōvnega u nerōnju* (A).

Bonōmotovi, pl. tant. -ih, antrop. – obiteljski nadimnak; *Bonōmotovi šāl živēu Austrāliju u Adelaide* (A).

Bōnōvo, -a n – dolac između brda *Bācvice* i *Pārdošovice*; *U Bonōvo imāju imōnje Tajabōškotovi* (A); *Kāl še je bīlo užēglo Bōnōvo, govorŭl je štōri Tajabōško: Švŭ Bōnōvo jedōn plōmik* (A).

Bōntā, -ē m – osobni nadimak; *Njēga šu žvōli Bōntā jer je bīl ol Bōntinŭh* (A).

Bōntinŭ, pl. tant. -ih, antrop. – obiteljski nadimak – *Bīla je famŭja kojŭ šu žvōli Bōntinŭ* (A).

borāvit, -in impf. – odmarati se drijemajući u polusnu; *Vīdi ga kakō borāvi, nŭti je būdan, nŭti špŭ* (A).

bōrba / bārba / būrba, -e m – **1.** stric i ujak; *Mīho je njēmu bōrba* (A); **2.** stariji čovjek iz puka; *Sōmo vŭ, bōrba, štōjte na mīšto!* (VF 7); **3.** retoričko oslovljavanje sugovornika; *Dŭnkve, bōrba, tŭ je bīlo ovāko* (VF 23); *Ōlma šon jō, bōrba, kulpŭl dā šu tŭ dŭšle dŭše blāga. Dŭše blāga, a cā vi mŭšlite* (VF 23); *Alā, bōrba, da šon jō mlāji, potēžil bi še do u Komīžu pok bi dōl tēmu Radivōji dvŭpo njākari* (VF 66,4); *i tāko šmo jih, bōrba, iškōdŭlŭ* (VF 23); u sintagmi s vlastitim imenom ima oblik *būrba*: *A cihōva je nō lumbrēla, burba ŭve?* (VF 37); *Ė, tŭ, burba Pōvle, ma tŭ nē žnoš tē škēce* (VF 38); *A būrba Šīme je tād bīl i mlōd i glōdan* (VF 48); *Bīl je Pjēro, ca jē būrba Perŭnkota šŭn* (R 1,67).

Bōrbara, -e f – osobno ime Barbara; *Rēkla mi je tŭ Bōrbara Bŭrbotova* (A).

bōrbeni, -ega m – borbeni čamac, vojni brod; *Šāl će ti dŭć avijōni, šāl će ti dŭć bōrbeni, šāl će ti dŭć švāk* (R 2,76).

Borčića Prēza, -e f, top. – lokalitet u uvali Porat na Biševu, mjesto za vezivanje broda; *Mī šmo levŭton pol Borčića Prēžu u Pōrat nā Bišovo* (A).

bōrdo, indecl. – samo u izrazu *lārga la bōrdo!* – udalji se od obale; *Tōti je plŭlko, šikōm, nŭ drŭge, nēgo lārga la bōrdo!* (A).

bordŭra, -e f – ukrasni rubni bod, porub odjeće; *A ta šŭknja ŭmo lŭpu bordŭru* (A).

borič, a m, dem. – **1.** mali bor; *Tōti je bīl pōžar, a šāl je narēšlo pŭno mlōdih borīčih* (A); **2.** božićno drveće; *Naprāvili šu borīč u tinēlu i bellēm ŭšpol njēga* (A).

Borić, -a m, top. – lokalitet na južnoj obali otoka Švëca; *Butāli smo mrže po Boriću* (A) – u moru podno lokaliteta *Borić*.

bôrka, -e f – 1. barka; *Plijen jo tako, žnôš, i govorin sonšöbon*: «Nêcete šëga pûtâ utêc, nočâš cete vî u bôrku (VF 12); *dûsal je lanterništa bôrkun na nôš* (R 3,82). 2. tip manjeg ribarskog broda sličan gajeti s malom palubom na krmu i provi; otvoren brod s četiri banka i četiri vesla; u lovu tratom služio je za komunikaciju između leuta i svjećarice, za praćenje kretanja ribe, a prilikom pasanja tratom *borka* je stajala na sredini mrežnog luka i iz nje se regulirao uron mreže pomoću užeta koje se zove *šiglor*; posadu borke čine tri *drûga* i *barkêr*; *Tê nôci odlučil se Gargurina pûc bôrkun na vešlâ iz Bišova pul Pûnte ol Štupišćo* (VF 75,3); *Vônka na šiglôr u bôrku, štôri jedôn barkêr* (VF 10); *Žavârgli na šest ûž. Istêgli. Āla na gvadânju. Navîj i prišipji. Napûni ôbe lôje i bôrku* (VF 12).

Borövcânin, -ânina m – muška osoba iz *Borovîkâ*; *Borövcâni su požanjoli dvô vagûnâ zeromâda* (A) – ružmarin.

Borövcônka, -e f – ženska osoba iz *Borovîkâ*; *Dûšle su u Komîžu dvî Borövcônke prodövat šîr na pažôr* (A).

borovîna, -e f – borovo drvo, borovina; *Kal je šûhâ tâ borovîna, i kal se û nju zabîje brökva, i kâl ti se je brökva imberlâla*, (iskrivila) *nî vej tîh rûk kojê će je izvâdit. Vâžno je da je bûr iz zemjê kojô nî tûštâ* (E2 3,1,1); *Prî se je i pôše cinîlo ol borovîne is Švëca. Āli kûpovolô se je i na Kôrculu. Nôjveće se je na Kôrculu kûpovolô za madîrê. Bilo bi se dovêžlo iz Kôrcule pûne gajête lenjâma za madîrê* (E2 3,1,2); *Kâl son jô grôdîl brôde, nôn bi bîli Leštîcovi na Švëcu ûbroli kômade za kôrbe i za kuvertêle, a za madîrê je dohodîla borovîna iz Kôrcule. Pôk bišmo bîli pilâli u Komîžu. Iz žâpadne bônde Švëca nî bîl dôbar bûr. Za kôntrapôše je dôbar, āli za madîrê se je vaţîmâla kôrculônsko borovîna* (E2 4,1); *Pjônî su se cinîli ol hraštövine îli ol mûrve, a cāpuli ol borovîne* (E2 4,1); *Kâl se pošêcê bûr ôlma se gûli kôra da ne dūjdu carvîci pol kôru. Kâl se borovîna prošûsi, vajôje pilât. Kâl se pilâlo batolê, tēzje je bîlo dûlnjemu piladûrû. Gûrnji piladûr je vodîl. Ūn je prâtîl šînju. Dûlnji je potêžôl i po njêmu je pâdola šegadûra* (E2 4,2); *Žnâlo se je ujôt i po nîkoliko kvintôlih tîh murlûcih. Bîli bi isplîvoli na škorûp kakô borovîna* (E2 3,1,1).

borovîški, -o, -u – koji je iz Borovika; *Borovîške žêmje bîle su švê oblavurône i pôl ložûn* (A).

borûhva, -e f, G pl. -ih / borûhov – češer, borov plod; *Kâl je bîl požar, glêdol son kakô letê ol ûgnja borûhve. Isplodîro i letî kako mêtak* (A).

bôrzo, adv. – skoro, ubrzo; *Ā, kal je bîlo bôrzo jûtro, jelnû ûru prî lneva, pôcelo je garmît* (E2); *i pôcelo je sūnce bôrzo na mâter, bôrzo je sūnce pocîmulo* (VF 18,7) – sunce je bilo na zapadu; *Kojî će bît tako jûnaškega šârca dâ se ne bûde štrâšit jer šâl je bôrzo šutûn? – Kakô je bôrzo šutûn, onî racunâju dâ bi onêga kojî bi îšal pul Komîže mōgla cāpât noćîna* (VF 22); *a mrôk je bôrzo vônka, bôrzo vajô pôrtit* (VF-8); *Njêmu je bîlo bôrzo za pûc u vöjšku i ûn je tîl utêc prî vöjške* (R 9,58).

bošôhan, -ôhno, -ôhnu, pred. -ôhna, -ôhno – bos, stilski obilježen oblik pored neutralnog *bûs*; u izrazu: *bûs bošôhan* – potpuno bos (prema modelu u standardnom hrvatskom jeziku: gol golcat): *Žimâ, a ûn bēž papûc, bûs bošôhan* (A).

Bošônâc, -ônca m, G pl. -ih / Bosônoc – Bosanac; *Onâ se je bîla odôla za jelnêga Bošônca* (A).

Bošônka, -e f – Bosanka; *Ženâ mu je Bošônka* (A).

bošōnški, -o, -u – bosanski; *Lîpo sêdi na katrîdu kakō karšćânin, nemûj šîdîť po bošōnški prikrîženima nogāmi* (A).

bōštrā, -ê f – kameni kristal (vrst kamena, alabaster); *Tû štînu, ca šê caklî, mîžovemō bōštrā* (A).

bōštrā, -e f, sing. tant. – cvijeće rogača; *Šêga godišco rogōcî šu rāno butāli bōštrū, vêc u ôsmi mîsec švê je obōštrîlo* (A); *Ol vêlike šûše olupālo je pûno bōštrê na rogōcê* (A).

Bōštrā, -e f, top. – lokalitet kod punte Ōkuc koja zatvara Pōrat ol Okjucine na sjevernoj obali otoka Visa; *Tōti je onā štînā kako caklō kojū mîžovemō bōštrā* (A).

boštrēnje, -o m – cvjetanje rogača; *Šê gödine rāno je pōcelo boštrēnje. Švî šu rogōcî obōštrîli vêc sredinûn agūšta* (A).

bōštrît, bōštrin impf. – (o rogaču) cvjetati; *Rogōcî šu pōceli bōštrît* (A).

bôt, bōta m – udarac; čapāt bōtih – biti izudaran: *A čapāt čes bōtih kal mi dūjdeš ū ruke* (A); ogrîšt bōtih – Ogrîžal je ūn cāgod bōtih iš onûn arjāvun māterun ca gā je za švāku šitnicu hrēštāla (A).

bōta, -e f – 1. udarac; *Udrîl je mācun i štînā je pūkla ū dvo kûsa. Ma kojō je tû bîla bōta!* (A); 2. val; *Bōte šu se prodūžile* (G 20); *a kojō bōta bi šlîpnula pûl karmê i žabîlîla pol bōndu* (G 21); *I iš tîn strōhon je kōgod ol rîborih žîvîl i na tēmu pūstemu škōju nāšri mōra u noćima kāl se je cîli škūj trēsāl ol kûlpih mōra i kāl šu bōte i vîtri urlikāli kako švê hūdobe ovêga i onêga švîta* (E2 8,1); *Prîl vecer dūšli šmo pol Lāstovo i iz dajinê šmo vîdili priko cîlega škōja jelnū bîlu fāšu. Tû šu bîle bōte kojê šu se odbijāle ol škōja kakō je mōre bûcālo* (C-VB 318); 3. moment: *Oštōl je na bōtu mōrtōv* (A); 4. kontrasila, kad se podupre sa suprotne strane nešto po čemu valja tući; *Doržî mi bōtu* (A); v. *botafërma*.

bōta, -e f – unutrašnjost broda; *Glōvno da šu rîbe u bōtu* (A); *Ūn mēni dōli iz bōte pomālo* (VF 17, 4); *Nōjpri bi se bîlo napūnilo lōje, ondā bi se bîlo napūnilo bōrku, a āko je vêce rîbe, ondā bi se bîlo mečālo u levût u bōtu* (E1 125); *Lōja je mājno ol levûta, āli mōre bîti dugā i do 7-8 metrîh. Onā îmo vêliki škāf na prōvu švê do trāštana. Na karmû îmo mōli škāf, a u bōtu îmo dvō bōnka* (A).

botafërma, -e f – čvrsta podloga za udarac čekićem ili mlatom; *Nemûj tûc tākō jërbo čes îslomîť vrōta. Čêkoj da ti jō iz drūge bōnde daržîn botafërmu* (A).

botêr, -êrā m – bačvar; *U Komîžu je pōpri bîlo pûno botêrih ca šû cinîli barîle i bācve. Dohodîle šu gotōve dūge i bîge ôbrucih i ondā bi bōtêrî šlōgāli barîle. Na mijōrê barîlih je okurivālo komîškin fābrikima i rîborima.*

bōtica, -e f dem. – valić; *ma bōtice nîšû ni kurîle pul krāja* (G 16).

botôm, -āma m, sing. tant. m – drveno suđe za vino; *Pōpri u jemātvu težōcî bi dōnili bācve na rîvu, pūstega tēga botāma bi bîlo nîž krōj rîve i ondā bi nalîvāli mōre u tē bācve i mežarulîne. U onō vrîme nî bîlo drūgega za dōržāt vînō nêgo botôm.*

botûn, -ûnā m – 1. dugme; *mēne otāc čapōl za jakêtu i švê mi botûnê rašpōrōl kakō son ucinîl onî škûs* (R 3,81); *Jō i Jōvo îšli tāmō i pritîšnuli šmo botûn na vrōta* (R 1,68); 2. vrh biljarske palice: *botûn ol korāma*; 3. fig. bradavica dojke; *Ma glêj kojê botûnê îmo onā šinjorîna* (A); pipak; *botûn ol hobōtnice*; 4. vrsta upletka na konopu, upletak kojim završava konop; kraj konopa je *pjumbadûra botûn*; *Na krōj konopā vajō napravîť pjumbadûru botûn dā se ne rašfilōjê* – da se fiksiraju niti od kojih je konop upleten; vrsta upletka; *Jelnā vōršt pjumbadûre žovê se pjumbadûra botûn* (A).

botunadûra, -e f – niz dugmeta za zakopčavanje odjeće; *Mëni je dražje da jakëta ìmo düplu botunadûru* (A).

botuncîn, -a m, dem. – dugmetić; *Šašij mi na košiju ovî botuncîn* (A).

botunîć, -a m, dem. – dugmetić; *Ma tû je bîlo mālahnô kako jedôn botunîć* (A).

botunôda, -e f – niz dugmeta na odjevnom predmetu; *Mëni je dražje kal jakëta ìmo ünjulu botunôdu* (A).

bôva, -e f – 1. povjetarac: *dûlnjo bôva* – lagani vjetar iz smjerova od N do NW; 2. fig. raspoloženje – *Parî da je Frône šëga jutra dôbre bôve*.

bôva, -e f – plutača; *Vëžali smo še za bôvu kako vapôr i cëkomo kapitôna ol pûrta* – vezali smo brod za bôvu (R 5, 95).

bôvica, -e f – sasvim lagan povjetarac; *dûlnjo bôvica* – povjetarac iz smjerova od N do NW, stabilno vrijeme; *bôvica rajô*: vjetrić pirka; *šëgvënto bôvica*: vjetrić koji konstantno pirka; *bôvica refinô*: *Refinâla je dûlnjo bôvica ša kaligon i kalôdun* (VP 10,4); *bôvica zatëgne*: *Na kvôrtû je zatëgla dûlnjo bôvica, ondâ je oplakâlo, pâla je bonâca* (VP 10,10); *dûlnjo bôvica*: *minâ je ošvanîla iš dûlnjun bôvicun* (VP 2,11); *Potëglo je u ôštar iš mōlin, šigûrin dûlnjin bôvicima da mōreš lëc našrid mōra bëž pensîrâ do kvôrta po tûndû* (VP 20,9).

bôvra, -e f – temperament, raspoloženje, volja – *Nî še za cûdit, ün je tâke bôvre* (A); *Parî mi še da je ün jûtruš šlâbe bôvre* (A).

Božîć, -a m – Božić, rođendan Isusa Krista; **poslovice**: *Oj Božîću brâte / dobrô mi je nâ te / i trî dôna pôte / ma nê kako nôte*; *Ol Božîća do Užôm jedvâ dôma dogûžon* (jedva vezati kraj s krajem); *Božîći u nedlju - bëta šîme u gomîlu* – kad je Božić u nedjelju, rodna je godina; *Božîći su popišôvci, a poklâdi poiğrôvci* – za Božić često kiši; *Do Božîća želje, po Božîću lëdje*; *Do Božîća želje i korënje, po Božîću lëdje i cemërje*; *Švëto Kôte krištijôn do Božîća mîsec dôñ*; *Ol Božîća do mlôdega lîta dôñ krešî koliko kôkot mōre prîko kûcnega prâga priškocîr*; *Do Božîća i sîto i lîto*; *Ol Švëte Lucîje do Božîća dvonâšte je dôñ. Kâki šu dôni ol Švëte Lucîje do Božîća, tâki će bët i mîseci u godîšcu*.

bôžîći, pl. tant. -ih – božićni i novogodišnji blagdani: *Tû cëmo pôk naprâvit po božîćima*; *Božîći šu popišôvci, a poklâdi poiğrôvci* (prov.) – dani Božića su često kišoviti, a u pokladne dane se pleše.

božîćnji, -o, -u – božićni; *Dôn božîćnji*: *Na dobrô ti Dôn božîćnji!*

bôžnoše, adv. – bogzna; *a trînoge nîšû bôžnoše cō* (VF 50, 5).

brâbornjok, -a m – kuglica izmeta stoke sitna zuba; *Jelnâ balôtica kako brâbornjok ol kozê* (A).

brâc, brâca m – 1. konop na brodu kojim se učvršćuje prednja strana latinskoga jedra za kontrapas sa zavjetrinske strane broda; *Môla davônt, čâpa brâc!* (A); 2. kat: *Pûj važmî košiju na gûrnji brâc* (A); 3. strana; *A kal pašôš zôlnje kûće, ondâ voltôj na lîvi brâc* (A).

bracëra, -e f – jedrenjak od 18 do 40 tona s jednim jarbolom i latinskim jedrom: *Kovaciçovi šu imâli bracëru. Bîli šu targûvci i navigâli iš otûn bracërun* (VF 22,1); *oputîli še onî iz Komiže iš otûn bracërun* (VF 22); *Obo tûj bracëri pûno še je prôvjâlo, jër je po kâriku bîla rovnâ trabâkulu, a bîla ja omatôna kakô bracëra, na jedôn jôrbul ša trëvun*.

Otác je bracêru izgrōdīl žājedno ša nīkoliko prijatěj, a ně žnon je bīl i kojī kalafōt is njīma. Na švāki nōcīn bracêra je bīla nīšto ēsterega. Otác bi ža nīkoliko vijājih vāžel šōbon po jelněga švūga dōbrega prijateja, a ūž tu je imōl ūvik jelněga plōčenega mornōrā. Tāko šu navigāli u Mlělke, Pūlju, Albaniju švē do Gārške (C-VB 315); U onō vrīme u Komiži je bīlo bārž 300 rīborskih brōdih, dvō trabākula i dvī bracēre (C-VB 316).

brācul, -a m – drveno koljenasto ojačanje palubnog nosača (*baštūnā*) i jarbolnog neskidivog banka (*trāstana*) na tradicionalnom otvorenom ribarskom brodu; dva su *brācula*, s lijeve i desne strane broda po jedan; *Nōšal šon jedōn līpi būr ža ubrāt brācule. Gronā je līpo žavijenā i debelā tāko da bi mōgla izōč oba brācula* (A).

bracūlēt, -a m – narukvica; *Ža rukovōnje ću njuj poklonīt jedōn līpi žlōtni bracūlēt* (A).

bradovnica, -e f, G pl. -ih / bradovnic – 1. bradavica; *Ĺšpol mājice nažirāju njuj še bradovnice* (A); 2. roznata izraslina obično na rukama; *Ĺmo nīkoliko bradovnic nā ruke* (A); *Cūl šon da je na bradovnicu dobrō butāt mlīcica* (mliječ) *ol šmōkve pok da olupāde* (A).

brāga, -e f – pojas za potpasivanje tereta prilikom premiještanja dizalicom ili uopće za potpasivanje nečega što se vuče, diže ili spušta; *Ni nīšta līpje nego lancāt* (opasati mrežom) *vēliki škūl* (school – jato ribe) *tūnih, pok kal še obiši mrīža, kal škripje brāga debēlo kakō ovā rūkā, kal tūne letē u tānge* (GH). – tune upadaju u bazene na brodu za skladištenje ribe.

bragāše, pl. tant. -ih f. - hlače; *Kako dica nošīli šmo krōlke bragāše* (A).

bragatūra, -e f – petlja u koju se spajaju dva kraća užeta (*dēstre*) vezana za krajeve mreže trate; za tu petlju vezuje se *kūlnjo ūža*; opis mreže trate: *Na krāju mrīže bīl je jedōn vēliki šcōp ol cešmīne višōk dō dvo pāša i vēžon ža prītanj ol ōlova i prītānj ol putā. Ūn je šlūžīl žā tu da še mrīža ne izbīje i ne uvīje kāl še potēže. Ūž tī šcōp bīl je i mōžak. Tū je konōp kojī vežījē prītanj ol ōlova is prītñjon ol putā. Ol gūrñjega i dūlnjega krāja tēga šcōpā hōle šu dvī dēstre kojē šu še špōjāle u jelnū pēkju kojō še žovē bragatūra. Nōnju še je vežīvāla kūlnjo ūža, a na intajadūri kūlnje ūže i ūže ōda dvi bīl je vēžon barīlac ol barūže kojī je dōržōl ūže na škorūp da ne potēnu jer bi ondā mōgle žarāškāt pol šiku* (E1).

bragēr, -a m – konop koji je preko kolotura povezan sa *škōtun*; kakō je *bragēr* držao donju *lantīnu* na krmenom kraju i na udaljenost od 1/3 duljine donje lantīne od njenog krmenog kraja, sila kojom je *škōta* držala donju *lantīnu* bila je ravnomjerno raspoređena pod udarom vjetra tako da je *bragēr* sprječavao lomljenje *lantīne*; *Vajālo je butāt bragēr na trēči dīl lantīne ol karmē da še ne šlōmi lantīna* (A).

bragēta, -e f – zadnji madir koji se stavlja na drvenoj barci (negdje u sredini boka broda); *Sūtra mēčemo bragētu pok vajō kūpīt njōnca ža prošlāvit* (A).

bragōc, -a m – bragoc, tip ribarskog brod s dva jarbola koja su nagnuta prema provi, a prvi je manji od zadnjega. Brod je potpuno zatvoren s većim grotlom u sredini i dvije *purtēle* na krmi i provi. Krma je polukružna. Kormilo je izrazito duboko te ima ulogu kobilice. Obično je dug oko 13 m. Takvim su brodom Čozoti, Talijani iz Chioggie, dolazili ribariti u dalmatinske vode u 19. st. i početkom 20. st; *Ucinīlo je bīlo šlābu vrīme i u pojōdu je bīlo dūšlo dešētāk čožōtskih bragōcih* (A).

bragōte, pl. tant. -ih f – djelomičan pod iznad neke prostorije, obično u potkrovlju; *ūn je dōržōl švē švojē štvōri na bragōte* (A).

brākovina, -e f – vrsta stolnog bijelog grožđa; *Ušōdīl je bīl ža žobāt pet-šēšt lūž brākovine*.

brāma, -e f – žurba: *a jô onûn brāmun pŭf glovûn (...) u kup'înu dôli šôto* (VF 44,5); *Ma kojûn je brāmun izletîl iz kûće!* (A).

bramât, -ôn impf. – žuriti se; *Ma kûl tu bramôš, di tî je priša?* (A); *Ôpet šî falîl, nemûj tâko bramât, pomâlo!* (A).

bramônje, -o n – žurba; *U nîcemu nî dobrô bramônje. Bôje pomâlo, a alavîja něgo u brāmi* (A).

brancîn, -a m – lubin; uobičajeniji je leksem *jubîn*; *Uzô še rēc i brancîn, âli Komîžoni će prî rēc jubîn něgo brancîn* (A).

brandôj, -āja m – širina, prostornost, "luft"; *Jërbo na trî vëraša je za uvûj nõgu, vëliku i mōlu, a kâl šî mu tî dôl jelnû krûnu, ondâ te ûn butô u jonû vëliku kakô jîmoš brandāja izvûj nõgu* (VF 85,10).

brânka, -e f – vratnica gola u nogometu; *Potêgal je dobrô, âli ca će ti kal je falîl brânku* (A).

brankanêl, -a m – štap s tri jake udice na kraju kojem se zakači veća riba prilikom dizanja parangala. *I kâl son jô žutûgu dotêgal do škorûpâ, Pavulîn je ćapôl brankanêl i žagancôl je žutûgu, ma kâl je njû žabolîlo, dôla je fôrte i iskrivîla ûdice ol brankanêla i sijâla u lnô* (A).

brankanela, -e f – 1. kuka kojom se nešto iz mora vadi; *Ôto ti je pâla berîta û more, ćâpa je brankanêlun* (A); 2. pètlja: *Na škuvêtu je bîla brankanêla, kal še krôti jîdro trêva û nju še uvûcê glôvâ ol dûlnje mâce* (A); 3. ganac s više manjih udica na kraju štapa a obično se koristi prilikom lova liganja s kraja na pjuškalo; *Kâl son dotêgal lîgnu u krôj, ćâpa je brankanêlun* (A).

brât, brâta m – brat; *Bôje bîl nõjgoremu mûžu ženâ něgo nõjbojemu brātu šeštrâ* (prov.); *Brât brâta vôdi do jâme, âli ga u jâmu ne hîti* (prov.); *Žajôla Vêla u brâta Môrka trî bîlo dônka za umorît bâbu i njônca* (prov.).

brât, berèn impf. – brati; *Ondâ še brôlo kôrbe, câpule, pjône, kolâte. Cešmînu še je brôlo za šîjolête na kolûmbu* (E2 3,1,1); *Uberî dvî vrîče trôvê za kênju!* (A).

brâtim, -a m – bratim, član bratovštine u crkvi; *Ispomînjen še kâl su brâtimi imâli svojê muntûre kojê bi bîli obûkli kâl je prošešijûn* (A).

brâtimit še, -in impf. i pf. – 1. bratimiti se, obaviti čin bratimljenja; *Komîža še je brâtimila is Šan Pêdron* (A); 2. bratski djelovati, ponašati se; *Onâ dvô še brâtime, kakô da su prôvo brâca* (A).

brâtîmjenje, -o n – bratimljenje; *Kal je bîlo brâtîmjenje îžmeju Komîže i Šan Pêdra, u Komîžu še je ugrôdîla abulânta ol pômôci ca je dûšla iz Šan Pêdra* (A).

brâtînstvu, -a n – bratstvo: *a i kûmi smo, a vêču je kûmštvû něgo brâtînstvu* (VF 92, 8).

Brâtović, -a m, antrop. – osobni nadimak; *Ôndre Kûljîš Brâtović bîl je švićôr i imôl je palagružônšku gajêtu* (A).

bravjî, -o, -u, pred. -o, -u – ovčji; *Kupîla son mâlo bravjêga mêša pok ću iskûhot jûhu* (A).

bravjû, -êga – ovčetina; *Kupîla son jedôn kîl bravjêga* (A).

bravûra, -e f – bravura, bravurozna radnja, manevar; *ma da ši tî vîdil kojû je ûn bravûru ucinîl* (A); *Bravûra je žîvîť bēž lavûra* - uzrečica.

Brēce, -eta m, antrop. – osobni nadimak; *Brēce je bîl pašōne nōci na kordûr lovîť na ũgore* (A).

Brēcetovi, pl. tant. -ih, m antrop. – porodični nadimak iz sela *Okjûcina*; *Brēcetovi šu žîvîli u Okjûcinu* (A).

Brēcetovo, -ega n, top. - lokalitet u selu *Okjûcina* kod kuće *Brēcetovih*; *Vîdil šon ga kal je pašōl nōnde pri Brēcetovo* (A).

brēčît / brîčî t, -în impf. – onomatopeja za zujanje muhe; *Di rîba ne šmardî mûhe ne bricē* (prov.).

brēconje, -o n – vrsta zvonjenja u crkvi kojom se oglašuje smrt ili je znak tuge prigodom crkvenih datuma u Velikom tjednu prije Uskrsa; *Kâl šon izōšal iz kûće, cûjen jō brēconje. Ōlma šon promîšlil da je tu ũmor burba Jâkov jērbo pûno je šlâbo štōl* (A).

brēcot, -on, impf. – zvoniti udarajući batom u jednu stranu zvona; takvom zvonjavom oglašuje se smrt čovjeka: *mēni še parî da brēcaju* (VF 92,12); *Brēco še kal kû ũmre îli na ũru nōci kal še dobroš ošutōni* (A); *Ė, jîdû onî tâko, mâ teta Bûrtuli še švê cinî da cûje di brēcaju* (VF 92).

brêlit, -in impf. – u vokabularu komiških iseljenika u Americi: grabiti ribu iz mreže špurtelom, jamkom, i presipati je u brod; *A kâl šmo nâvili mrîžu, pōceli šmo brêlit, pōceli šmo prišîpot u levût* (A).

Bremôrkov Puntîn, -a m, top. – lokalitet u blizini *Pûnte ol Ōkuca* koja zatvara *Pôrât ol Okjûcine* na sjevernoj obali Visa; *Otî puntîn še žovē po jelnēmu Okjûcinoru kojî je bîl îšal u vōjšku i kâl še je vrōtîl dōma pošli vōjške, bîl še je naucîl švâku mâlo govorîť po šârsku brē, e brē ovō, brē onō i oštōl je za Bremôrkota, jēr mu je îme bîlo Môrko, a otî puntîn je po njēmu dôbil îme Bremôrkov Puntîn* (A).

brevêt, -a m – dozvola za plovidbu: *Dôbil je brevêt za pôrtit iz Pôle pul Komîže* (A); *Ne morēš še ukarcât nâ brud bēž brevêta* (A).

brēž / bēž, adv. – bez; *a klobûk mîrno, brēž milošôrjo, pašōjē nâ dvo pâša – brēž da ga še cō tîce* (C-NK 312).

brîčît, v. brēcît

brîg, -a m, G pl. -ih / brigûv – brijeg; *Njegōvo ložjē je îžmeju onâ dvō brîga* (A).

Brîg, -a m, top. – lokalitet u Komiži, poluotočić od tvrđave *Komûna* do uvale *Lucîca*; prema pisanju Alberta Fortisa u antici je tu bio utvrđen grad Meo ili Meum, a danas su zbijene visoke kamene kuće čiji su temelji ugrađeni u brijeg što se diže iz mora; *Famîja Martîniš, kojû šu žvōli Pōškotovi, pōžnota je po dôbrin rîborima ca šu rîboli Jelâšku. Onî imâju vêlu kûću na cetîri podâ na Brîgû*.

Brîg ol Betlêma, -a m, top. – lokalitet na sjeveroistočnoj obali otočića Jabuke, litica koja se vrlo strmo penje nad jednom plitkom udubinom, spiljom *Betlēm* u razini mora; *Ne mōre še popenîjât po Brîgû ol Betlêma jērbo je tōti pûno perîkulo za pâšť* (A) – jer je jako opasno.

Brîg ol Kâpîca, -a m, top. – lokalitet na *Vêluj Palagrûži*, brijeg s najvišim vrhom *Kâpîcon*, na kojemu je lanterna; *Brîg ol Kâpîca je bîl prî višōk kakō ca je šâl lantêrna. Kâl šu mijōr ôšanštu šedandešet i cetvōrte grōdîli lantêrnu, vajâlo je prî poravnât Brîg ol*

Kāpića i ondā su tū mināli, a štīne su tumbāli dōli ū more i tōti je naštālo mōlu žōlce i bilē še štīne ū more, a tū še žovē Biljōvka prema tīma bīlima štinīma ca su tōte pāle nīž Brig ol Kāpića (A).

brigantīn, -a m – trojarbolni jedrenjak; *Ispomīnjen še kal je bīl dūšal u Komīžu u pojōdu pri slābin vrīmenon jedōn līpi brigantīn iš maltēškun bandīrun (A).*

brigēla, -e m – zafrikant, šaljivčina na tuđ račun, intrigant; *Ne vīrujte mu nīšta, ūn je jedōn brigēla kākega još nī bīlo u Komīžu (A).*

brīgovot še, -ŭjen – brinuti se, imati brige; *Kāl je ūn u mojē rūke nemūj še tī nīšta brīgovot žōnje (A).*

brīka m – jedrenjak s dva jarbola, s križnim jedrima; *Ūn je navigōl na jedōn inglēški brīk.*

brīkola, -e f – neka igra slična biljardu; *Igrāli su na brīkolu (A).*

brīme, -ena n, G pl. -īh / brimēn – breme; *Kāl še berē žeromōd (ružmarin), ondā še deperō jelnū sōgulu na koj ū še slōžu grōne i kāl še iskūpi brīme, ondā še natēgne sōgulun i vēže i brīme še prinešē na gūvno, poklōpi še jelnūn štīnūn da vītar ne olnešē kīte žeromāda i ondā še tōti šūsi dvī setemōne, a kāl še ošūsi ondā še brīme istūcē bacīkun nekā olupāde lišće. Grōne i pālice še iskūpe i hīte, a šūhu lišće še butō u vrīće (A).*

brimēnce, -a n, dem. – malo breme; *Ūbrol je dvō brimēnca planīke za kož ū (A).*

brīnce, -eta m, dem. – malo breme – *Uberī jelnō brīnce jāvora za butāt u smōkve (A).*

brīndiž, -a – **1.** nazdravica; **2.** šaljivi govor u stihovima; duhovit odgovor nekome u rimovanim stihovima; *Pokōjan Herēnda je volīl brīndižāt, a nīkoliko njegōvih brīndižih jōs še i danās spomīnje (A).*

brīndižāt, -ōn impf. – prigodno besjediti u rimovanim stihovima; *Jedonpūt Herēnda grōdi būnjāc, a jedōn tōti pašōjē i ūn znō da će mu Herēnda olgovorīt brīndižon, a ūn će Herēndi: “O, Herēndo, rīlo ol kūnca, za kōga grōdiš otō būnjca? – A Herēnda će njēmu: Tā bešīda me ne tāre, ovō grōdin za tāke tovarē”.*

brīndižōnje, -o n – **1.** nazdravljanje u rimovanim stihovima, **2.** izricanje prigodne doskočice u rimovanim stihovima; v. *brīndižāt.*

brīndižōr, -ōrā m – **1.** nazdravičar; **2.** duhovit pučki stihotvorac koji reagira rimovanim stihovima u prigodnim situacijama; *Pokōjan Herēnda je bīl pōžnoti brīndižōr (A).*

brīškula, -e f – **1.** vrsta igre talijanskim kartama; *Žaigrāli smo brīškulu (A); 2. adut u igri *brīškula: Īmoš brīškulu? Tūmba jāša! (VF 82,10).**

brīškulōnt, -a m – igrač *brīškule*; *Bīl je dōbri brīškulōnt (A); v. brīškula.*

brīšōnje, -ōnjo n – brisanje; *Hōće še njīma još pūno pišōnjo i brīšōnjo za naučit pīšāt (A).*

brīt, brījen, impf. – **1.** brijati; *Pokōjan Māškica je bīl barbīr i užōl je i mōrtve brīt (A); 2. fig. puhati; *Ma ca šēga jūtra brīje būra! (A); 3. fig. skupo naplaćivati; *Ne hōl kupovāt u njēzinu butīgu, onā je brītva, onā brīje (A).***

brīt še, brījen, impf. – brijati se; *Narēšla mi je brōdā, vajāt će mi še obrīt (A).*

brītva, -e f – britva; *brītva ol namecōnjo* – britva za kalemljenje; *ūkrola brītva ol namecōnjo (VF 33,17); brītva brīvātņjo: ovī je nūž oštar kako brītva brīvātņjo (A);* fig. čovjek koji skupo naplaćuje svoj rad; *Ūn ti je brītva, škūpo će te dūc ovī pošōl (A).*

brītvica, -e f, dem. – 1. nožić, britvica; 2. fig. Koji skupo naplaćuje; *Ūn je brītvica* (A) – on skupo naplaćuje svoju uslugu ili rad.

britvulīn, -a m, dem. – džepni nožić; *Kāl se göni žīvu pol pīzon, ūvik vajō imāt britvulīn ša šōbon, jērbo dā se dogōdi da bēštija pāde, vajō ōlma šīc konopē ža bēštiju liberāt ol pīža* (A); *Ne mōre se jīdrit bēž britvulīna u žepū* (A).

britvulīnić, -a m, dem. – sasvim mali džepni nožić; *Ūvik je deperōl bokūn britvulīnića u žepū* (A).

brīva, -e f – brzina: *Brūd je istun brīvun kurīl po škorūpū* (A); *pōcela vodā švūn brīvun tēč* (VF 41,3); *jōd onē brīve* – u onoj brzini (VF 44,5); *Jō žnōn da kāl šmo čapāli vešlā ūžoru da kakō šmo zavēžli dā šmo mī Dīnji ismocīli gāce na prōvu ol brīve* (R 5,14); *I kapitōn ōlma dvīgal mrīžu i pōrtil pūmun brīvun pūl Molfette* (R 9,6); *nā švu brīvu* – u punoj brzini: *pōrtili šu nā švu brīvu!* (A).

brivāt, -ōn impf. – žuriti: *Dī no ūn danās brivō* (A) – Kamo se on žuri?

brivātnji, -o, -u – brijači, koji služi za brijanje; *brītva brivātnjo* – britva za brijanje; *Tī nūž šon naoštrīl da je šāl kako brītva brivātnjo* (A).

brivēnje, -ēnjo n – brijanje; *Nī ūn pūno obadōl ža brivēnje. Bīl bi se obrīl jedōn pūt na šetemōnu, ōbicio u nedīju ūjutro ža pūc na mīšu* (A).

brivōda, -e f – zalet broda; *Tāko šmo mī na švā jīdra i ša vėlīkun brivōdun intrāli u līvo vēčo vrōta i ujedōnput šmo se nōšli u vāli u bonāci, u ripōru ol škojīća* (C-VB 318).

brīža, -e f (od engl. breeze – povjetarac) – površina mora namreškana igrom jata ribe: *kāl bi se bīla dvīgla brīža šardēl* (R 3,82).

brīžica, -e f, dem. – površina mora namreškana igrom jata riba; 2. povjetarac: *pōcela je mōlo brīžica* (R 1,67).

brīžit, -in impf. (engl. breeze – povjetarac) – mreškati površinu mora: *Vīdiš kako brīže vėlīko jāta kakō no na Palgrūžu* (A); *Recē še „vīdi ca nāmo brīže“*. *I tō jēška bīla bi še dvīgla gōri i pōcela brīžit i šalamūnī še ondā kūpe kolo tēga, tōti še vartē* (R 3,82).

brīžūla, -e f – kremenadla; *Kūpī dvō kīla brīžūlih pōk čemo ispēč na gradīkule* (A).

brōc, -āca m – vrsta žičanog instrumenta; *U Lāštovu švī znāju tamburāt i kol bōjega švīta je na žīdū vīšil cīli tamburōški orkeštar, ol bīšernice, brocā i bugarīje do bērde* (C-VB 319).

Brōc, -ōcā n – Brač; *Is Brōcā šu pōpri užāli dūc dvo-trīpūtāna godīšće cobāni kojī šu prodōvāli žīvu, tovāre, mūlē, mažgē, a užāli šu i baratāt žīvu, važēšt stōru bēštiju ža mlōdu* (A); *Nās kurōt je iz Brōcā* (A).

Brōcānin, -a m, pl. Brōcāni, -ih – Bračanin; *Ne grē Vīšānin bēž domijōne u vapōr ni Brōcānin bēž lumbrēle* (prov.); *Kūpīl je mazgū u Brōcānih* (A); *Kāl se je prōdol mūl, kūpīl je nīkega tovāra u Brōcānih*. *Žabolīla ga je nogā. Privārili ga Brōcāni. Āla, iza tēga, kāl šu ga privārili Brōcāni, ondā ga je promīnīl ža kobīlu* (VF 45).

brōća, -e f – ulupina od udarca, ozljeda od udarca; *Pāla mi je tēča ol jēta i oštāla je jelnā brōća kako lūpor* (A); *A ol cēga ti je tā brōća na celō?* (A).

brocāt, -ōn impf. – oštećivati tvrdu površinu udarcem; *Ōpet šī brocāla ovū tēču. Īli ti je pāla po tlehū?* (A).

broćôn, -o, -u, pred. -a, -o – oštećene površine od udarca, ulupljen udarcem; *Kakô je bila stâra i trêšle su njuj se rûke, šûdi su njuj ispâdoli iz rûk po tlehû i švê su njuj têce i pôti bîli broćôni* (A).

broćôvât, -ôjên – oštećivati udarcem krutu površinu (posude); *Avertîj mâlô dâ ti ne pâde têca po tlehû kal perêš šûde, ne smî se šûde broćôvât jêr se pok probîju i ondâ ih mōreš hîtiti* (A).

brôdâ, -e f – 1. brada; *bîl je rešêlûti covîk, znôte, brôdûn onâko, stôri, rešêlûti* (VF 23); *a imôl je brôdû, vêliku, cōrnu brôdû i fumôl je lûlu. Kakô šâl ga vîdin u barâku kakô kârpi mrîže i ražgovôro ša otînjêžon. A i jêž je volîl mûga ôca* (VF 60); 2. fig. star, mudar čovjek; *Prî izgarâju trîšidînovê brôdê nêgo trî marcône bure* (prov.).

brođidba, e f – plovidba; *Lipâ ti je šetnja pored mōra i brođidba blîžû krâja* (prov.).

brođom, -âma m – brodovlje, mnoštvo brodova; *Nîkal nî bîlo vōko brođama u rîvu kako danâš* (A).

brôga, -e f – uže sa tri petlje za dizanje predmeta pomoću broskog vitla; *U štîvu su fakîni brôgun imbragôvâli kârîk, a na vîncê je bîl jedôn kojî bi ondâ virôl i kârîk šuspendîvôl gōre za ga iskarcât na rîvu* (A).

brojênje, -o m – 1. brojenje; *Drôgo je njêmu brojênje sôldih* (A); 2. fig. brbljanje, dosadno govorenje; *Ma švê brojî, brojî, ma nîkal krâja têmu brojênju* (A).

brojît, -în impf. – 1. brojati; 2. brzo govoriti, isto govoriti, ponavljati iste riječi, gundati; *Dûsal je jôpet na vrôta i cûje – teta Kôtâ nîšto gunjelô, nîšto brojî, nakoštrûšena kuda kvôška na jôjîh* (VF 50).

Brôjkovice, pl. tant. -ih f, top. – nekad vinorodni lokalitet na sjeveroistočnom dijelu komiške kotline okružen brdima *Hûm*, *Orlôvica* i *Bâcvica*: *Ušôdîl je u Brôjkovice dvî motîke plôvca* (A).

brôk, brôkâ -m – vrsta morske trave (*Cystoseira* ssp.) koja raste po sikama dokle more zapljuskuje; *znô i stâbilu vrîme ucinît pok žabîlît brôk po kordûrîma* (A); *Kal šôlpe tûcû u brôk u lnô, ondâ se onô izvârêcu, ondâ se onô vîdi kakô lašêîdû. Onô kakô šôlpa cûpo brôk tâko se izvârêce i lašêî. I na dubinû se vîdi* (VF 76, 3).

brôka, -e f – veliki porculanski vrč za vodu; *Izvâdili na lavâbo onî štarînski kajîn i brôku* (VF 101,7).

brokûn, -ûnâ m – veliki čavao duži od desetak cm: *Pribîl je grêde vêlikin brokûnîma* (A).

brokunôda, -e f – 1. niz zabijenih čavala; *Ma kojô je vô brokunôda. Pûstih brûk je îstrâtil za vô bokûn ucvôrštîti* (A); 2. fig. podbadaње, provokacija; *Ješî ti vîdil kojô je vô bila brokunôda!* (A).

brôkva, -e f – čavao: *a onâ obîšila têga Isûkaršta ôbo jelnû brôkvu na žîdû* (VF 67, 6); *švîcâ fumarûša vîši na žîdû obo brôkvu* (VF 82,5); *Madîrê se pribîje na kôrbe štanjônin brôkvima* (A); *U stôru vrîme nî bîlo brôkov, nêgo se je madîrê pribîvâlo pâlicima ol vrîša. Bîl bi kalafôt probîl râpu i unûtra nabîl kavêju ol kalibrîronega i dobro ôšûšenega vrîša îš kôlun - s ljepilom* (A).

brôkvica, -e f, G pl. -ih / brôkvic – čavlić; *Ispomînjen se kal je pokôjan Cimprijôn lavurôl kako poštolôr u švojû butîgu u Môlu Bôndu. Ondâ je imôl onê môle darvêne brôkvice pôk bi ûn tû žabôdôl u poplâte ol poštolih* (A); *Kupî mi rûkovicu brôkvic* (A).

brombulât, -ôn pf. - v. *brûmbulat*.

brôncia, pl. tant. -ih f – škrge; *Cištil je riibu nã kraj môra, a crîvâ i brôncia hitîvôl je kãlebima* (A); *Žagãrli še jô, žarãmeni še is njûn, jakêtu kolo rûkê i u brôncia* (VF 70,23).

brônda, -e f – mornarski krevet, od platna ili jače mreže; *Na tẽmu brîku mornôri šu špôli pol kuvêrtu na brônde, tû šu poštêje ol mrîže ca više i lôšu še kakô še brûd vôje* (A).

brônît, -ônin, impf. – braniti; *Ûn je ùvik švûga unûka brônîl, dôvôl mu je potôlicu* (A).

bronît še, -ônin – braniti se; *Potîroli šmo kãlebe i vîdili da je šîpa friškã i vãrgli je u kajîc. Jedvã šmo še brônîli ol kãlebi, kojî šu tîli dã jin vrôtimo njîhovu šîpu* (C-VB 318)

brônît, -ônim impf. – braniti; *Jô še brônin da tû nî îština, da tû ne møre bîl îština* (A); *Ûn je ùvik švûga unûka brônîl, dôvôl mu je potôlicu – podrška* (A).

bronkîta, -e f – bronhijalna upala (bronchitis). *Kû na lîgne štrûco, bronkîta ga brûco* (prov.) – lignje se love pretežno zimi i noću te se ribar izlaže opasnosti od prehlade i upale grla.

brônje, -o n – branje; *Lakô je oblavurât mãšline, âli brônje je nôjtežje* (A); *Šlãbo je gôdina, šûša, nêće vê gôdine bîl brônjo* (A).

brônjen, -o, -u, pred. -a, -o – branjen; *Ako mãkneš tôpa, kûnj ti vêj nî brônjen* (u šahovskoj igri) (A).

Brôška, -e f – Bračanka; *Švî šu je žvôli Brôška jer je bîla iz Brôcã* (A); *Njẽmu je nôna bîla Brôška iz Sêloc na Brôcû* (A).

brôški, -o, -u – brački; *Ovã kûca je grôjena brôškun štînûn* (A); *Divjî je kako brôško mažgã* (A); *Kûpil son brôškega ûlja* (A).

brôšnjok, -a m – priljepak obrasao morskom travom (*brôk*); *Bîl je ucêri lûpât lûpore na kordûr i, kakô je bîla školôda, nalupôl še je pûstih lûporih, onîh lîpih, vêlih brôšnjokih* (A).

brôv, -a m, - 1. brav, grlo sitne stoke, ovca, ovan; *Cûvôl je brôve* (A); 2. fig. divlja osoba; *Prôvi je brôv. Ne morêš tî njẽmu ništa dokôžât* (A).

brûcnut, -en pf. – 1. ubosti; *Brûcnul ga je šîlon* (A); 2. fig. podbosti nekoga riječju; *Jô ga dîgod brûcnen da mu nî drôgo îstrãtit u društvo, âli žalûdû* (A).

brûconje, -o n – 1. ubadanje; *Ûn ga je brûcol, âli nî pomôglo ni brûconje* (A); 2. podbadanje, zajedljivo prigovaranje; *Dôšta mi je njegôvega brûconjo!* (A).

brûcot, -on impf. – bosti, ne dati mira, iritirati; *Kû na lîgne štrûco, bronkîta ga brûco* (prov.) – pri lovu liganja (zimi) ribar se izlaže hladnoći i vlazi što može izazvati bronhitis.

brûd, broda m – brod; *U onô vrîme u Komîzi je bîlo bãrz 300 rîborških brôdih, dvô trabãkula i dvî bracêre* (C-VB 316); *Mî šmo utêkli brôdon ol pêt metrîh. Žvôl še je brûd Tônko* (R 2,73); *Cîli brûd je pôcel vonjât na varnîž* (G 17); *Tãta je molôl vešlã iz rûk i pûštîl brûd nekã kurî sôm* (G 17); *ondã je šalpôl šîdro i žakocôl ga je na bôndu ôl broda* (G 19); čovjek se identificira s brodom, a ta se identifikacija reflektira u jeziku time što se mnoge radnje s brodom izražavaju povratnim glagolima čime se objekt - brod – poistovećuje s čovjekom: *Šcûlini šu cêkoli ža užêc na Mežupôrat* (zapaliti feral na svjećarici radi lova plave ribe na ribolovnoj poziciji *Mežupôrat*). *Onî šu bîli šûrgoni onôndi* (doslovno to znači

da su ljudi – *Šćulini*, tj. vlasnici brodova i njihova ribolovna družina, bili usidreni). Ali „*Šćulini*“ nisu samo ljudi već i njihovi brodovi pa je stoga i moguće reći: *Šćulini šu bñli šürgoni* (R 5, 98); *A mñ šmo udrñli u lnö* (A) (brod je udario); *ñli mñ žnömö kaku je lnö. Möreš udrñt u šiku* (A) (brod može udariti); *Lñpo šmo še vježali* (brod su vezali) *unutra, vñliko badñja, vñliki pörat, vježali šmo še ža bövu* (R 5,99); brod se identificira s ribolovnom družinom koja njime ribari: *Brñd je rñbol* (R 7,46); **frazemi**: *Váš rñd u jedön brñd* – svi su na okupu, opomena da nije dobro da je sva rodbina u jednom brodu jer brod je izložen opasnosti pa se u slučaju stradanja može dogoditi da strada sav rod; *brñd vñtri* – brod je velikom površinom izložen vjetru te ga vjetar zanosi; *brñd bavižö* – okreće se, nema smjera kretanja, pluta; *brñd še šundrö* – probije se; *brñd se rašüşi* – na suncu se razmaknu madiri pa pušta vodu; *brñd žabufö* – rasušenom brodu vlaga zatvori pukotine pa ne propušta vodu; *brñd še izbandö* – nagne se; *brñd provižö* – ukopan je previše provom; *brñd je apupön* – ukopan je previše krmom; *brñd ñmo derñva* – morska struja ili vjetar otklanjaju bočno brod od njegova smjera kretanja; *brñd trafigö* – ide naprijed-natrag; *brñd šijöjè* – vozi natraške; *brñd šurgö* – brod sidri; *brñd šalpö* – digne sidro; *brñd orcö* – ide na vjetar; *brñd pojö* – ide niz vjetar; *brñd kostöjè* – pristaje uz obalu ili plutajući objekt; *brñd taköjè* – pristaje u nekoj luci; *brñd burdižö* – vozi cik-cak jedreći uz vjetar, *brñd burinö* – vozi na vjetar; *brñd še vöje* – ljulja se; *brñd še navüçè* – izvuče se na obalu; *brñd remurcö* – poteže drugi brod pri kretanju; *brñd še porñne* – gurne se u more; *brñd omñce* – odmiče se, kreće se; *brñd pritñce* – prestiže; *brñd še largö* – udalji se; *brñd kurñ* – kreće se; *brñd putñje*; *brñd še potöpi*; *brñd isplñje* – ispluta, pojavi se na površini vode; *brñd še afugö* – zabode se provom u val; *brñd še fermö* – zaustavi se; *brñd peškö* – brod je uronjen ispod površine do određene dubine; *brñd še karinö* – nagne se brod u moru radi čišćenja boka od morske trave ili popravka; *brñd teçè* – pušta vodu; *brñd cinñ vödu* – pušta vodu; *brñd se konkölö* – razdesi, izgubi formu, popusti njegova struktura; *brñd žaštanjö* – zatvore se pukotine između madira i prestane ulaziti voda; *brñd tñne* – tone; *brñd lovñ*; *brñd je döbri mörnö* – dobro se drži na moru; *brñd omatät* – opremiti jedriljem; *brñd örmot* – opremiti; *brñd ražörmot* – raspremiti; *brñd ruvinät* – oštetiti; *brñd podüşñt* – opteretiti tako da dobro utone; *brñd aricät* – stegnuti konopima pokretne stvari ili dijelove broda; fig. *A dñ će tñ brödi?* – kamo idete?; *Ma onö je küš bröda* – kaže se za puniju mladu ženu; *đüç brñd i brñd* – stati brodom uz drugi brod ili, pri paralelnom kretanju broda s drugim brodom, doći naspram drugog broda: *Düşli šmo brñd i brñd, poždrävili še i vöga pul krāja* (R 5,104); uz pron. tu / to dobiva pej. ili iron. stilsko obilježje: *Tü je bröda bñlo üško, vërgulo* (R 8,52); *brñd butät na polüge* – staviti brod kobilicom na drvene grede radi izvlačenja ili porinuća: *I brñd büta na parvü polügu i vëžñ ga* (R 8,51); *ñli šli še rodñl u brodü?* – kaže se nekome tko ne zatvara vrata za sobom; **poslovice**: *Čüvoj me bröde öñl mora, a jö ču tebè öñl krāja; Kü möre ne provö, ne möre brödon žapovñdät; Kal je möna na karmü, švåk je mökar u brodü; Kü šè üdre u brodü, tēško mu ga i u grebü; Brñd živñ dökle živñ njegüv gošpodör; Dök je drñva ü goru, bñt će brödiñ nā moru.*

brufät, -ön impf. – izbijati, pojavljivati se na površini; *Löni je pituröl brñd, ali öpet mu je izbrufäla rñžina öñl brñk* (A) – pojavila se rđa od čavala ispod premaza boje; *Nñki brunñci šu mu izbrufäli po životü i ca še vëçe cēše, švè mu vëçe brufāju* (A) – po tijelu su mu se pojavili sitni prištići.

brufönje, -o n – izbijanje na površinu čega (tijela, predmeta); *Penšñr mi je ca mñ tu brufönje po životü* (po tijelu) *jös nñ fermälo nñ käl šon pomäžol mäšču kojü mi je likör döñl* (A).

bruĵet, -a m – brodet; *a mornôr je već šprâvil pöfrigu i do mǎlo i bruĵet je bĭl gotŭv. Na jedôn vĕliki pjât vǎrglo bi še 5-6 fĕt krŭha ĭli kolôcǎ i lopĭžu ša bruĵeton bi še izvôrniĭlo na onĭ krŭh. Iz pjâta šmo grǎbili švǎki na švŭj kvadrĕt – tŭ je plĭlki pujĭški mōli pjât* (C-VB 317); *Ucinĭli šmo bruĵet ol šĭpe, ma tǎkega bruĵeta u životŭ vej nĭšôn guštōl* (C-VB 317); **frazemi**: bruĵet po rĭboršku – brodet koji se priprema tako da se sve odjednom stavi u lonac (ulje, kvasina, kapula, pomidora, riba, začini, voda) i kuha kratko na jakoj vatri; bruĵet ol ŭgora – smatra se jednim od najboljih brujeta; bruĵet ol dōbre rĭbe – najbolja kombinacija je kod kvalitetne bijele ribe i rakova (škarpina, pagar, zubatac, jastog, hlap, a i uz dodatak morske mačke koja zgusne juhu); bruĵet ol hānharoštĭ – od raznih vrsta sitne ribe; bruĵet ol carnjŭlih – rijetka, a čuvena poslastica, pravi se od sitnih crneja kojima se ošišaju škarama glave i perajne kosti te se sprema sa šufiganom kapulom na ulju uz dodatak rajčice i kuha se dugo (do sat i pol uz dudatak veće količine kvasine); na kraju se obavezno dodaje nekoliko listova bosiljka; od dugog kuhanja kvasina izgubi svu žestinu i daje ukusan saft, a riblje kosti tako omekšaju da se može riba jesti žlicom; bruĵet ol šardĕl – kao i *bruĵet ol carnjŭlih*, sardelu se dugo kuha u većoj količini kvasine i obavezno se dodaje nekoliko listova bosiljka (*šōšenica*); bruĵet ol gĭr – tipičan zimski brujet koji se spremao od sitnih gira, a juhom bi se prelilo pulentu, kupus, rižu ili tjesteninu; bruĵet ol jǎstoga – spremao se obično za iznimno svečane ručkove ili na otocima gdje su ribari lovili jastoge i boravili više dana te su jeli jastoge koji su im ugibali; bruĵet ol jaglĭc; bruĵet ol šĭpe; bruĵet ol hobōtnice; bruĵet ol lĭgne; bruĵet ol hudobĭne – u ovaj brujet ne dodaje se voda jer riba pusti svoju tekućinu; bruĵet ol košmĕjih – ovaj brujet od obalnih rakova radi se radi preljeva riže, pulente ili tjestenine jer ima malo mesa, a daje slasnu juhu; palagružōnski bruĵet – kuhao se za vrijeme ribolova na sardele na Palagruži, a umjesto kapule koristila se ljutika, bez dodatka rajčica i s puno kvasine uz dugo kuhanje (do sat i pol); ovim se nazivom u novije vrijeme naziva brujet od najbolje ribe i jastoga, budući da današnji ribari koji love jastoge imaju puno više vremena za dokolicu i užitak uz obilje ribe i jastoga koji ne mogu preživjeti transport do Komiže; bakalōr na bruĵet – za razliku od *bakalōrǎ in bjānko* ovaj se brujet kuha s rajčicom; kumpĭrĭ na bruĵet – kad nema ribe, krompir može biti zamjena; špŭžĭ na bruĵet – umjesto ribe stavljaju se puževi; pulĕnta na bruĵet – pulenta prelivena juhom od brujeta; žĕlje na bruĵet; rĭzi na bruĵet; lŭpori na bruĵet – brujet koji se pravi kad nema ribe od priljepaka uz dodatak puževa (*garĭ*).

bruĵetât, -ôn impf. – kuhati i blagovati brujete; *Kal šmo hōli na jǎstoge na Palagružu, bĭlo bi še ŭvik u vōrše ŭjolo i dōbre rĭbe pōk bišmo mĭ bruĵetǎli* (A).

bruĵetić, -a m – skroman brujet, od sitne ribe; *Kŭpĭl šon na peškarĭju nĭšto hānharoštĭ (razne vrste sitne riba) pōk ćemo jō i ženǎ napravĭt za nōš jedôn lĭpi bruĵetić* (A).

bruĵetōda, -e f – obilat i dobar brujet za više osoba; *Dǎ šĭ bĭl ucĕri iš nōn! Kojŭ šmo bruĵetōdu ucĭnĭli u mĕne u konōbu!* (A).

bruĵetōnje, -o m - pripremanje i uživanje u dobrim brujetima; *Kǎl šmo bĭli lōni nĭkoliko dōn na Palagružu, bĭlo je švǎki dōn dōbre rĭbe, vĕj me je bĭlo ištufǎlo* (dosaditi) *bruĵetōnje* (A).

brŭk, a m – kila, bruh; *Operirǎli šu mi brŭk* (A).

brŭla, -e f – niz nečega na nekoj niti; brŭla rĭbe: *Kǎl šon bĭl mōli, bĭl bi ĭšal lovĭt na cōrke* (crvići iz morskog žala) *i bĭl bi ŭjol iz kordŭrǎ* (morska kamenita obala) *švǎkake rĭbe, fĭgih, kōnjcĭh, šparĭčĭh, kojĕga drŭžda, kojĕga frōtra, dōnzŭlih, pinžĭrih i švĕ bi tŭ butōl u*

brūlu, tāko da bi ūdicu ol tūnje provūkāl krož jūšta i brōnca (škrge) i tāko bi ih nanžōl i na škīna nošl pūl doma neka māti iskūho brujēt (A); brūla jāgodih – niz plodova kupine na dugoj stabljici koja završava klasom; Kal son bīl mōli, bīl bi me nōno ōlvel na tovāra u Norpīnu. Nōjveće son volīl kal šu bīle žrīle jāgode. Ondā bi brōl jāgode i nadīvōl ih na brūlu i tē brūle jāgodih bīl bi dōnil dōma (A).

brūla, -e f – vrsta visoke trave čije stablije završavaju klasom; takva se stabljika otkine i na nju se nadijevaju jagode, a klas na kraju ne dopušta da ispadnu; *Tōti je po štarni rēšla brūla* (rasla je trava *brūla* po neobrađenom polju).

brūlica, -e f, dem. – nanizane jagode na niti ili riba na niti tunje (kalem namotane niti s udicom); *Dōnil son dōma dvī brūlice jāgud (A)* (kupina).

brūm – mamaca za ribolov; usitnjena riblja hrana koja služi za primamljivanje ribe mirisom; *Āla, šāl kal šī gotūv, īstari rūke mrīzinun i pasōj jih gnjīlun pōk jih ražentōj mōren i vāzmī pālicu za lovīt i brūm. Nemūj žaborāvīt mātra butāt jērbo matōr rību īsmantō pok čapōjū kako lūde (E1).*

brumāt, -ōn impf. – mamiti ribu mirisom hrane; *Āko se glōve ol šardēl īstūcū u jelnū kako pāštu i mēju dvī rūke ucinī kako balōtu i hīti ū more za brumāt, balōta bi se na lnō rašpāla i žamūtīla ōkolo šēbe i do mālo bi se švē žacōrnīlo ol ušōt, špōrih, pīcih i carnjūlih (C-VB 317).*

brumbulāt, -ōn pf. – 1. isprati toplom vodom i sodom kaustikom bačvu; *Brumbulāli smo švē bācve (A); 2. fig. izazvati prolijev; Ca mē je brumbulālo! – dobio sam prolijev; Ne jīj tū dā te ne brumbulō! (A).*

brumbulōvāt, -ōjēn impf. – 1. prati bačvu toplom vodom s otopinom sode kaustike zbog dezinfekcije; *Onī šu pōceli brumbulōvāt bācvu (A); 2. fig. izazivati šumove u crijevima od plinova, osobito uslijed prolijeva; Čūtin dā mi nī dobrō u štūmak, pōcelo me je brumbulōvāt (A).*

brumbulōvōnje, -o n – 1. ispiranje bačve toplom vodom s otopinom sode kaustike radi dezinfekcije; *Dōšta je vēj tēga brumbulōvōnjo!; 2. šum plinova u crijevima; Cīlu jūtro īmon brumbulōvōnje u crivīma. Vō će mēne prōliv čapāt (A).*

brumōda, -e f – 1. bacanje *brūma* (mamca za ribu) u more; *Naprāvili smo dōbru brumōdu īš juhūn ol īspeštōnih glōv ol šlōnih šardēl (A); 2. fig. povraćanje (na moru); Nī cō, vajālo je pūc prīko bōnde, čapāla ga je brumōda (A) – morao je preko ograde broda povraćati u more.*

brumōnje, -o n – 1. mamljenje ribe mamcem (*brūmom*); *Běž dōbrega brumōnjo, nī rībe na ūdicu (A); 2. fig. povraćanje na moru; Njū šte vāželi ū brud! Žnāt cete kal pōcme brumōnje (A) (povraćanje).*

brūn, -ūnā m – prišt na koži; *Nē žnon ol cēga šu mi ovī brūnī dūšli na celō (A).*

brūnašt, -o, -u, pred. -a, -o – koji ima prišteve po licu; *Kāl je bīl mladīćāk, bīl je pūno brūnašt u obrāžu, ma šāl mu je pašālo (A).*

brunōl, -ōlā m – rupa na ogradi palube broda da može more otjecati, izljevnicā; *Žapacōl je brunōl ol lūstor ol rībe (A); jōglā od brunōlā – igla za oštepljivanje rupe izljevnice na palubnoj ogradi; Vāzmī jōglu ol brunōlā i ocīšti brunōl jērbo je žapacōl pok vodā oštāje na kuvērtu (A).*

bruntulât, -ôn impf. – grintati, prigovarati; *A štôro bruntulô dâ son njun vâzel pîneže* (A); *Ne mōgu dūc jërbo će mi māti i otac bruntulât* (A).

bruntulōnje, -o n – prigovaranje, grintanje; *Dōšta mi je věj njihovega bruntulōnjo!* (A).

brunžîn, -a m – lonac od lijevanog željeza za kuhanje hrane u domaćinstvu ili u brodu: *Iskūhola je na komîn pūn brunžîn fažūla i maništre* (A); *brunžîn na vapôr* – lonac sa poklopcem koji je imao ispušni ventil za paru; *A imāli šmo, kāl son jo bīl mōli, jedōn brunžîn na vapôr i kāl bi še bil kūhol fažūl i maništra, nī un pūno išpuhovōl, jërbo nī bīlo cō cěkot dōkle še tū alavija iskūho. Bīlo bi še i prī dvīglo pōkriv ža žagrābit kacjōlu fažūla* (A); *brunžîn škojōrški* – veći lonac za ribarsku družinu u kojemu su ribari spremali jelo dok su živjeli po pučinskim škojčićima loveći ribu; *Bīl je jedōn brunžîn škojōrški, ca smō ga deperāli na Palagrūžu* (A).

brunžinīč, -a m – limeni lonac s poklopcem kojim su žene ili djeca nosili težacima jelo u polje; *Bīla bi me māti pošlāla da īden ōcu olnīt obīd u brunžinīču. Bīla bi ōcu napūnila brunžinīč spīže, i butāla u kōficu iš bīnun krūha i butīljun razvōljenega vīnā i švē bi tu pokrīla bīlin tovajūlon i pošlāla mēne nekā mu olnešēn ža obīd* (A).

Brūška, -e f – žena iz Brusja; *Ženā mu je bīla Brūška* (A).

bruškîn, -a m – drvena četka za ribanje podova ili trupa broda kad se izvuče iz mora; obično se pravio od veprine (*Bruscus aculeatus*); *Švē tu vajō dobrō bruškînon pašāt i jelnū i drūgu bōndu broda* (A).

bruškināt, -ôn impf. – ribati četkom; *Švē šu škāle išporkāli nogīma ol zemjē. Vajāt će ih dobrō izbruškināt* (A).

bruškinôn, -o, -u, pred. -a, -o – riban, četkan; *Parī mi še da je ovī tapēt bruškinôn* (A).

bruškinōnje, -o n – četkanje, ribanje četkom; *Umorīla son še ol ovēga bruškinōnjo* (A).

bruškīt, -a m – ždrijeb za dobijanje ribolovnih pozicija ili mjesta za rad na Palagruži, Svecu ili Brusnika; *vēli bruškīt* – službeni ždrijeb koji je na početku ribolovne sezone određivao kojim će redom razne ribolovne družine ići iz noći u noć od *pošte* do *pošte* (ribolovne pozicije); *mōli bruškīt* – neslužbeni ždrijeb koji je obuhvaćao neke manje atraktivne ribolovne pozicije oko otoka Visa, Biševa i Sveca: *Na mōli bruškīt nīšū jimāli dirīta fureštē družīne* (A); *bruškīt na pūštu pōštu* – ždrijebanje među družinama koje su došle na ribolovnu poziciju prije početka svijetljenja i to na ribolovnoj poziciji koja nije u *vēlemu bruškītu* ili u slučaju kad onaj koji te noći nije stigao do deset sati noću na ribolovnu poziciju koja mu prema *bruškītu* pripada; pravo ždrijeba na *pustu poštu* imale su samo one družine koje su na nju došle do zalaška sunca; *cīli bruškīt* – kad jedna ribolovna družina ima pravo sama loviti na jednoj ribolovnoj poziciji.

bruškītāt, -ôn impf. – 1. ždrijebati ribolovne pozicije (*pošte*) među ribolovnim družinama (v. *bruškīt*); *Recīmo da šu cetīri mrīže dūsle na Garkē Plōce ža švītīt na šardēle, a mīšta je šōmo ža dvī. I sāl, ove cetīri bruškītāju i kōga iskōci, otī oštāne na pōštu, a kōga ne iskōci, grē dāje i īšce dī je šlōbolno ža švītīt* (A); 2. ždrijebati mjesta za sušenje mreža; *Na Palagrūžu je tīšno, nī dōvoljno mīšta na Žōlō ža šūsīt mrīže kal je vēče brōdih i ondā še bruškītō i kōga ne iskōci na Žōlō, vajō nosīt mrīže ōkolo po brīgīma ža ih šūsīt* (A).

bruškitôn, -o, -u, pred. -a, -o – ždrijeban, određen ždrijebom; *Pôšta je bruškitôna* (A).

bruškitônje, -o n – ždrijebanje za ribolovnu poziciju ili lokalitet na obali potreban u radu ribarske družine; *Švaki dôn u mrôkü kal se grê švit'it, pri nêgo bi brôdi pôrtili pul pôstih u Vălu, bîli bi se rîbóri šastâli rădi bruškitônjo pôstih. Na komadîč kôrte bi se napîšălo kojô je pôšta, ondă se tû kôrtu uvîje dă se ne vîdi i butô u berîtu i švâk vâzme švojê i vîdi kojô ga je pôšta iskocîla* (A).

Brušník, -a m, top. – ime vulkanskog otočića oko 11 milja udaljena od Komiže u pravcu otoka *Švêca*; *Kal šu vêlike žîmske furtûne, vêliku môre prîš'icê Brušník - prîtvôri ga ũ dvo škôja. Prîko šrîdê, tû se žovê Dolăc, dî šu jaštožêre, tôti prôdre môre i podîli Brušník nă dvo dîlă. Na têmu môlemu pûstemu škôjîcu năšri môra prôvel son pûno žîmskih mišêcîh. Švê je bîlo dobrô dôkle je bîlo lipu vrîme, dôkle se je lovîlo jăstoge, âli, kăli bi ucînîlo šlăbu vrîme po pet-šêst dôn, po šedan-ôšan dôn, dîgod i dêšet dôn žnălo je ucînît šlăbu vrîme. Ondă šî bîl kako jedôn utopjenîk. Ôkolo têbe sômo je bîl šlôp ôl mora. Cîli škûj je bîl u šlôpu i sômo šî cûl – ca šî cûl – cûl šî jedôn tûtanj, onû hûku môra. Nîšî nîkal cûtîl dă šî na krăju, nă šîguo, nêgo kakô da šî u brodû. Ŭvik je štrôh bîl u têbi îsto kûda dă šî u brodû. I tă samocă, tî štrôh, tă îzulăcija, živôt u špîlu, ti hûk môra...Prôpju šî pôl noge cûtîl kûlpe môra, onû hûku* (E2 8,1); **toponimi**: *Žôlô ol Brušníkă, Šîka ol Žôlă, Kalăfôt, Mondanôva, Šîka ol Mondanôve, Šterălo ol Mondanôve, Côrno Plôca, Šîka ol Côrne Plôce, Šterălo ol Côrne Plôce, Cûf, Šîsa, Konôlî, Šîka ol Konôlih, Po Dibôkemu, Bocîc ol Muštaćîna, Muštaćîn, Valûcje, Šîke ol Valûcjo, Kagarêla, Šîka ol Kagarêle, Igrălišce, Ôspidôl, Barăke, Šterăla ol Žôlă, Ježeră, Tabêla, Vêlu Ždrîlô, Vêli Volîc, Môlu Ždrîlô, Môli Volîc, Žôdîv ol Côrne Plôce, Plôca ol Brušníkă, Kavalîna, Glovă ol Kavalîne, Žvônški Muštaćîn, Nûtarnji Muštaćîn, Bănak*.

bruštulât, -ôn pf. – ispržiti kavu; *Văzmî bruštulîn pok bruštulôj rûkovicu zôrno ol kafê da morêmo kafû îškûhot* (A).

bruštulîn, -a cilindrična posuda na dugačkoj motki koja se na vatri okreće oko osovine radi prženja sirovih zrna kave; *Teta Jovanîna je ũzela îz năpe bruštulîn i napûnila ga žărnima kafê, a ondă ga je vartîla năvar ũgnja, a onă šu žărna unûtra šûškola i cîlo je kûća žavonjăla lipin vônjen ol kafê, ma cô kûća, vonjăla je cîlo štrôda* (A).

bruštulôda, -e f – jednokratno prženje kave bruštulînom; *Vêce je švîta pôk êe vajăt naprăvit vêce bruštulôdih da bûde za švākoga* (A).

bruštulôn, -o, -u, pred. -a, -o – pržen u pržilici za kavu; *Kafă je bruštulôna, vajô je samlît u măzinîn* (A).

bruštulôvât, -ôjên impf. – pržiti kavu u pržilici; *Nôna je šêla na bancîc ũz komîn i pôcela bruštulôvât kafû u bruštulîn* (A).

bruštulôvônje, -o n – prženje kave u pržilici; *A ondă je pôcelo oparcôvônje obîda, kûhonje, pecênje, bruštulôvônje kafê* (A).

bu, excl. - uzvik plašenja; *Ondă šu onă dvôpôcela vîkât bû, bû dă bi ga pštrîštrăšîli*.

bûb, bobâ m – bob (Vicia faba); *Teta Dûmă je prodôvăla bûb. Onă bi prodôvăla bûb u levandûru i lîpo bi bîla îškûhola bobă* (KF 77,1); *Ol bobă bûb, ol hrêba hrêb* (prov.) – potomak je sličan roditelju.

bûb, bobâ m – morski račić nametnik, često se nađe na ulovljenoj raži; *bûb je jelnă vôršt usênka ca bûde na rîbi kal se ũjme* (A).

Bûb, Bobâ m top. - rt s južne strane na poluotočiću *Bôd* u *Komîškuj Vâli*; na *drûgu pûntu ol Bobâ šûmpra Žvônškin šîkima* (G 10).

bubarîn / babarîn, -a m – podbradnik koji se stavlja djeci da se ne uprljaju kad se hrane; *Butôj môlemu bubarîn dâ ti se ne isporkô* (A).

bûbât, bûbon impf. – 1. lupati; *Kû onô bûbo na gûrnjemu podû?* (A); 2. štrebati, učiti bez razumijevanja; *Onâ bûbo po vaš dôn za položît îspite* (A); 3. fig. jesti nešto dobro i obilno: *Mî bûbomo po mêšu* (A).

bûbica, -e f – publica, dvopek, biškotina; *Jô nôjveće vôlin ûjutro îsmocît u bîlu kafû dvî bûbice* (A).

bûbiko, indecl. m – vrsta ženske frizure s kratko odsječenom kosom, ogoljenim zatiljkom od uha do uha i šiskama na čelu; *Oštrîgla se je na bûbiko* (A).

bûbônje, -o n – 1. lupanje; *Cûje se nîku bûbônje* (A); 2. fig. biflanje, učenje napamet; *Dodîjolo mi je věj ovû bûbônje za îspite* (A).

bûbôtac, -ôlca m – udarac; *Dobît ćeš dvô bûbôlca kâl te ćapôn!* (A).

bubrîg, -a m – bubreg; *Ûn se je ražbolîl na bubrîge* (A); *Živîkako bubrîg u lojû* (A).

bûcâlo, -a m – sprava za mučenje mora, štap sa kružnom pločom na kraju kojim se udara po površini mora radi tjeranja ribe u mrežu u ribolovnom načinu *bûcônje*; *Ćapôl je bucâlo i pôcel je bucât iz prôve* (A).

bûcât / pëše barîl, bucâta m, ZOO – vrsta nejestive velike okruglaste ribe (*Orthogoriscus spp*); *Bucât je žâbara* (strašilo za ribu) *kâl se lôvi na šardêle, jërbo, kâl se pojôvi bucât, švâ rîba šîne* (pobjegne), *îde u Inô i ne môreš je ujôt* (A).

bûcât, bûcon impf. – 1. mutiti more; *Tû su bîle bôte kojê su se odbijâle ol škôja kakô je môre bucâlo* (C-VB 318); *Kapitôn se je ravnôl po têmu škôjîcu, jer je môre bucâlo po vêlikemu i po môlemu škôju* (C-VB 319); 2. tući pûbukom (*bucâlom*) po površini mora; *Îšli su bucât na usâte* (A) – udarcima štapom sa kružnim završetkom (pobukom) po površini mora plaši se riba i tjera u postavljenu mrežu stajacicu; 3. more šumi; *Ma môre je tâko bucâlo da mornôr nî cûl kal mu je kapitôn dovîkal: “Fôndo šperôncu!”* (C-VB 320).

bucât, bûcon impf. – način ribolova plašenjem ribe koju se udaranjem *pûbukom* (štap sa okruglom pločom na vrhu) po površini mora tjera da ide prema razapetim mrežama gdje će se zaglaviti; *Bîli smo pol Bîle Štîne bucât na usâte* (A).

Bûcât, -âtam, antrop. – osobni nadimak; *Un je bil ol Bucatovih pok su ga žvoli Bucat* (A).

Bucâtova Poštēja, -e f, top. – lokalitet na sjevernoj obali otoka Sveca; *butâli smo vôrše ol jâstogih po Bucâtovuj Poštêji* (A).

Bucâtovi, pl. tant. -ih m, antrop. – porodični nadimak prema ribi *bucat*; *Tôti su prî živîli Bucâtovi* (A).

bucôl, -ôlâ m – otvor na cisterni, obično od krova cisterne uzdignut četvrtast otvor kroz koji se grabi voda sićem: *Domîna crîpje vôdu na bucôl ol te guštîrne* (VF 33,6).

bûcônje, -o n – uzburkano more – *Mûcônje dovedê bûcônje* (prov.) – tiho vrijeme znak je za promjenu vremena.

budêl – 1. mreža stajacija koja lebdi između dna i površine; *budêl* je visok oko 15 m, a dug oko 33 m, oko mreže je veličine 16,5 – 17 mm; težina olova je tolika da pluto ne može

držati mrežu na površini pa mreža tone; mrežu drže drvene bačvice (*bar̃lci*); četiri budela spojena zajedno predstavljaju jedan par mreža *vôga* ili *sardelôra*; jedan par mreža (četiri budela) drži pet *bar̃lcih* vezanih za početak ili spoj *budêla*; *budêli* hvataju sardele na taj način da se riba zaglavi u oko mreže; *budêli* su bili od pamuka pa su se teško održavali; najbolje sredstvo za njihovo održavanje bila je *rujôta* - tekućina koja se dobijala od *šmārške*; *Jelnâ špurtênjaca ribola je budêlima nâ Bišovo* (VF 4,1); *U Jûrkovicu šu Jêškini trîbîli budêle* (G 2); *U trojîcu šmo nošîli cetîri budêla mōkro* (VF 8,2); **2.** vrsta mrežnog materijala (*mōhâ*) namijenjena za pravljenje mreža sardelara: *Mōhâ ol trâte žvôla še je tēg, a mōhâ ol budêlih žvôla še je budêl* (A).

Budîhovac Mōli / Mōli Budîhovac, -a m, top. – otočić uz zapadnu obalu Budîhovca Vêlega; *Na Budîhovac Mōli îmo pûno žeromâda* (A).

Budîhovac Vêli / Vêli Budîhovac, -a m, top. – otočić u blizini sela Rukavac na južnoj obali Visa; *Na Budîhovac Vêli bîlo je ložjê ol kojêga je bîl nōjboji plōvâc* (A).

budîhovaški, i, -o, -u, – *Nî bîlo bōjega vînâ ol budîhovaškega plōvca. Tû je Vîško vinarîja specijôlno cûvâla za Tîtota. Tû je bîl plōvâc ol petnâšte grōdîh* (A).

budjênje, -o n – buđenje; *Ûjutro je budjênje râno, vajô še uštât prî sîunca* (A).

bûf, excl. – onomatopejski uzvik za udarac; *I ûn njeğa bûfu tikvu* (A) – udario ga je u glavu.

bûfašt, -o, -u, pred. -a, -o – izraz lica koji podsjeća na masku Arlekina (Arlecchino); *Imôl je bûfaštu fâcu* (A).

Bûfašti, -ega m, antrop. – osobni nadimak; *Pokôjan Mîle Bûfašti ôsnovol je vatrogâšnu socijetôd u Komižu* (A).

bûfašto, adv. – prema modelu izraza komične maske lika Arlekina; *Lipâ ti je ovâ glōvâ ol gnjîle, âli šî je naprâvil mâlo bûfašto* (A).

bufât, -ôn impf. – bubriti upijajući vodu; *Potopîli šmo kajîc nekâ bufô dvo-trî dôna pōk će tâko žaštanjât* (A) – neće puštati vodu.

bûfi, pl. tant. -ih – **1.** dječja igra gađanja kamena kamenom: *igrât na bûfe*; **2.** igrati se udaranja: Netko je prema drugima okrenut leđima, a pod miškom lijeve ruke, kojom zaklanja pogled, provučena je desna s pruženim dlanom; netko iz grupe ga udara rukom po dlanu, a on pogađa tko je; ako pogodi, spašava se, a na njegovo mjesto dolazi taj koji je otkriven; cilj igre je izbjeći udarce; *Kâl šmo bîli mōli volîli šmo še igrât na bûfe* (A).

bufônje, -o n – bubrenje upijanjem vode; *Kajîc stojî vej trî dôna potôpjen, bufônje je gotôvo, bît će žaštanjôl* (A).

bugâva, -e f – vrsta loze i sorta autohtonog viškog vina; računa se da je ova sorta prva sorta loze uopće u hrvatskim krajevima budući da su je vjerojatno donijeli Grci u vrijeme kolonizacije Visa u 4. st. pr. Kr.; *Mî šmo u Nōrpînu imâli bugâvu ol kojê šmo cinîli prošêk jer je šlâdor žnôl dîgod bît i do dvoštîošân grōdîh* (A).

buhâ, -e f, G pl. bûhîh / bûh – buha (*Pulex* spp); *Deperâlo še je buhōc prôtiv bûh i žâtû je bîl buhōc dûšal u prêciju* (A) – buhač je imao dobru cijenu.

buhêre, pl. tant. -ih f – ženske platnene cipele ravna poplata; *Nošîla je one prînjašnje buhêre* (A).

buhôc, -ôcâ m – buhač (*Pyrethrum cinerarifolium*), grm koji cvate bijelim laticastim cvjetovima; *Prîrâta šodîl še je buhôc. Buhôc je bîl u prěciju i švâk ga je šodîl* (A).

buhošërina, -e f, G pl. -ih / buhosërin – točkica izmeta buhe; *Ma tû še jedvâ vđi, tû je kako buhošërina* (A).

bujăca, -e f – vrsta tikve ili, moguće, bujna velika tikva; *tîkva bujăca: Rastëkla mi je rûkâ kako tîkva bujăca* (A).

bujêl, -êla m – zračnica kotača ili lopte; *Probîl mi še je bujêl ol kolâ* (A).

bujêl mântel, -a m – nogometna lopta; *Îspomînjën še kal šmo bîli dobâvili bujêl mântel za igrât na balûn. Pôk je vajălo pûc u kojû lôju pol rîvu za važêst pûmpu žă ga napumpât i kordûnën vëžât di je bîlo prišćeno za napuhovônje* (A).

bûjit, -în impf. – uživati; *Jo bujîn glëdot kakô mi šîn lavurô ložjê kako prôvi težôk* (A).

bujôta, -e f – posuda za sterilizaciju kutija sardina kuhanjem u vodi; *Mečăli šmo štanjône škâtule u bujôtu rădi šterilizăcije* (A).

bujûl, -a m – kablîc za izbacivanje mora na brodu; okrugla drvena posuda s dva uha i pomičnom okruglom drškom provučenom kroz uha posude; zapremina posude je od 12 do 15 l; primarno je namijenjena izbacivanju vode iz broda; *i crîpje bujûlon môle* (VF 90, 4); *Mî dvojîca šmo udîja pomôgli rîboru, îspûli brûd bujûlima i ôpet molăli da frîšku môle napûni brûd* (C-VB 319).

bûk, bôka – 1. strana tijela, bok: *Û glovu ti i û buk*; 2. uvalica, zavalâ, udubljenje u ravnoj obali mora; 3. strana broda: *Tri vëlike bôte jelnâ za drûgun i jedôn jôki rêful, nôgnîli šu non brûd na dëšni bûk tolîko da je žagrăbil môrtnun bôndun, a prîko kvartîrâ ol karmê ukarcôl je jedôn kûlap. Kăl šmo năšu bracêru nakarcăli vînâ u băcve, žatvorîli bukapûrtu, prîtëgli incerôdu i ucinîli provîštu* (C-NK 315).

Bûk ol Biškupa, Bôka m, top. – uvalica kod izbočina stijene koja podsjeća na biskupsku mitru kod spilje Medvidina na rtu između istočne i južne obale Biševa; *Pašăli šmo bîli Bûk ol Biškupa* (A).

Bûk ol Galijûle, Bôka, m, top. – lokalitet na otočiću Galijûla; *Na bondu ol ôstra je Bûk. Tôti še čapôža krôj – veže brod za obalu* (A).

Bûk ol Knjêžerata, Bôka m, top. – uvalica kod rta *Knjêžerat* na punti koja sa zapada zatvara *Komîšku Vălu*; *Bîli šmo po Bokû ol Knjêžerata* (A).

Bûk ol Kûžjih Intrîgih, Bôka m, top. – uvalica podno lokaliteta *Kûžji Intrîži* na zapadnoj obali otoka Biševa; *Šurgăli šmo še u Bûk ol Kûžjih Intrîgih* (A).

Bûk ol Medvîdine, Bôka m, top. – uvalica kod ulaza u spilju Medvidina u uvali *Trešjavac* na južnoj obali Biševa; *Pôceli šmo îstendîvât parangôl po Bokû ol Medvîdine* (A).

Bûk ol Mežupûrta, Bôka m, top. – uvalica u uvali *Mežupôrat* na istočnoj obali otoka Biševa; *Šurgăli šmo u Bûk ol Mežupûrta* (A).

Bûk ol Mlilkêga Răta, Bôka m, top. – uvalica kod rta *Mlilkê Rôt* na zapadnoj obali otoka Visa; *Po Bokû ol Mlilkêga Răta žadîla non je mrîža* (A).

Bûk ol Tîhe, Bôka m, top. – uvalica u uvali *Tîha* u blizini sela *Okjûcina* na sjevernoj obali otoka Visa; *Pôceli šmo mečât parangôl po Bokû ol Tîhe* (A).

būka, -e f – 1. otvor; *Ižōšli smo na būku od špīle* (R 9,60); 2. otvor na palubi broda; veliki otvor u sredini levūta; *Levūt imo vĕliku būku ūsri brōda kojō še žatvōru bukapūrtun*.

bukalīn, -a m – noćna posuda; *Prī še je deperālo bukalīn u kāmāru pol pošĕju dā še covīk priko nōči mōre popiśāt* (A).

bukalinōte, indecl. f – noćna posuda; *Štōri Šajētini, kakō šu u onū vrīme bīli gośpodā, imāli šu divūjku. Onā njīn je rēdīla, čistila, prōla, prolīvāla kīble i vārcine, kūhola njīn. A kakō je štōri Šajēta dūśal ū śtaruśt, dīgōd bi ga vodā bīla privārila āko mu vārcina nī bīla blīžū. I tāko jelnēga jūtra zovē ūn divūjku iz gūrnjega podā: “Lukrēcija, pōrta mi bukalinōte” – “A ca jē tū? Ne razumīn.” – “Ōrko dīo, pōrta mi bukalinōte!” – “A ca jē tū bukalinōte?” – “Ōrko dīo, vārcina!” – “A varcīna, tāko rēcte, ōlma ĕu von je donīt.” – “A śāl mi, Lukrēcija, vej nī potriĕa vārcina nego śūhe mudōnte, ōrko dīo!”* (VA).

bukapūrta, -e f – drveni poklopac, obično u dva dijela, koji pokriva otvor (buku) na palubi broda; *Kāl smo nāšu bracēru nakarcāli vīnā u bācve, žatvorīli bukapūrtu, pritēgli incerōdu i ucinīli provīštu* (C-CPB 314); *Jō śon pomōgal* (doživio) *da je bukapūrta ol pravnjē purtēle priletīla cīli brūd i po karmī pāla ū more. Kakō je brūd udrīl obo kūlap, kakō je prōva trīśkla ōlma je bukapūrta izletīla i finīla ū more* – iz sjećanja Tonka Božanića Gruje.

bukīn, -a m – grlić boce, bocuna; *Bīla je jelnā līpo bōca za rakīju iś dūgāśkin bukīnon*; fig. *drōgo je njēmū buśīvāt bukīn* (A) – ljubiti grlić od boce, to jest piti alkoholna pića.

būkula, -e f – 1. otvor na krmi broda kroz koji prolazi osovina propelera; *Molōjē mi brūd mōre krož būkulu*; 2. fig. čmar; *Ne jīj pūno žeśtokō, ĕutīt ĕe ti būkula* (A).

būkva, -e f – riba bukva (Box boops); *Vēlo būkva kal je friśkā ne bojī še nōjboje rībe, hōĕś lēśo ōli pecēnu*.

būkvica, -e f – 1. vojna knjižica; *Hrōnī na mīśto būkvicu* (A); 2. fig. prośtīt kōmu būkvicu – reći kome kritiku, ukoriti koga; *Prośtīt śon jō njēmū būkvicu, da mu tū vej nīkal ne dūje nā pamet* (A).

bukvīna, -e f, dem. – mala bukva, vrsta ribe (Box boops); *kāl smo bīli dicā lovīli smo na tūnjicu bukvinē na Mlīn ili na mūlū* (A).

bukvōm, -āma m – mnoštvo bukava; *Ūjoli šu pūśtega bukvāma* (A).

bukvōra, -e f – vrsta mreže stajaćice za lov bukava; *Butālī smo dvīpēce bukvōrih za ujōt koji kīl da imomo cō za jīśt* (A).

būl, -a m – crveni prah koji se je koristio za označavanje vodene linije broda; kroz taj prah protegla bi se nit (*prēja*), a onda se ta nit nategne od prove do krme prema mjeri te nategne i pusti u sredini tako da ostavi crveni trag na boku broda; na taj način označavale su se i linije za pilanje balvana za gradnju broda; *Drīvo še śinjōjē būlon tāko dā še natēgne prēja kojū še prī butō u būl i tāko ośtāne śīnja* (A).

būla, -e f – 1. marka; *Śīn mi škūpjo būle pōk bi te žamolīl da mi dōś ako dobījēś kojū pīśmo iz śtrānih žēmoj* (A); 2. oštećenje lista na biljci od grada ili bolesti; *Vīdīl śon na līścu ol ložē nīke būle kakō da je pōl grōd* (A).

bulāt, -ōn pf. – oštetiti list voćke krupom ili boleścu koja izaziva točkasto oštećenje; *Jeśi vīdīl ca jē grōd bulōl ložjē* (A).

bulēta, -e f – račun; plōtīt bulētu: *Plotīt ĕeś tī mēni bulētu kāl te ĕapōn* (A).

buletârij, -a m – zapisnik; *Dušal je na terêñ sūdâc i jelnâ žênsko ca je na mâkinu ol pišônjo cinîla buletârij* (A).

buletîn, -a m – cedulja; *Ondâ smo se iskarcâli u New York is buletînon nâ parši. Tâko su brôve pöpri vodîli* (R 5,105).

bûlica, -e f, – malo točkasto oštećenje lista uslijed grada ili bolesti; *Glêdoj ovê bûlice po lîšću, parî da je nîko bôlešt* (A).

bûlica, -e f – rana, u dječjem jeziku; *A dî šî še, šîne, udrîl? Da ti mâma vîdi bûlicu* (A).

bûliga, -e f – osoba koja radoznalo pretražuje; *Ma kojô je ûn bûliga! Švê mi je štvôri vizitôl, ža vîdit hôte cô nôc* (A).

buligât, -ôn impf. – radoznalo pretraživati; *Ma vîdi tînjû ca onâ buligô po škafêtima* (A).

buligônje, -o n – radoznalo pretraživanje. *Da mi věj nîšî buligôl po mojîma štvôrima. Dôšta mi je tvûga buligônjo!* (A).

bulîn, -a m – u igri kuglama (balotama) mala kugla koja je cilj kojemu igrača nastoje što više približito svoje kugle bačene iz daljine; *Njêmu še je balôta dobôta tâkla bulîna. Vajât će pûcot rûsulo i provât pogodît i balôtu i bulîn* (A); v. *bâk*.

Bulîno, -ota m, antrop. – osobni nadimak; *Ispomîñjen še kâl son is Bulînoton igrôl na balûn* (A).

Bulôda, -e m, antrop. – osobni nadimak; *Pokôjan Bulôda bîl je pûno pantominûži covîk. Bîl je nôjboji u Šelô ža prôvjât facênde* (A).

Bulôdini, pl. tant. -ih m – osobni nadimak; *Bulôdini stojêu nôvu kûću na Tumbûn* (A).

bulôn, -o, -u, pred. -a, -o – **1.** (o listu biljke); *Dobrô je grôd ruvinôl ložjê, švê je lîšće bulôno* **2.** (o pismu) nalijepljen poštanskom markom; *Švâ su pîšma bulôna* (A).

bultîja, -e f – boca, butelja; *Donešî mi jelnû bultîju vîñâ* (A); u predjelu Šelô govori se *bultîja*, u ostalim dijelovima, u *Vêluj Bôndi* i *Môluj Bôndi* govori se *butilja*, a u *Okjûcini* *butija*; v. *butilja*, *butija*.

bultijûn, -ûñâ, v. *butiljûn*.

bûnj / bûm, -a m – **1.** bum, deblenjak, donji križ kod četverokutnoga jedra; **2.** donja motka jedra *trêva*, **3.** drvena ili željezna obla motka, pričvršćena za podnožje jarbola i od jarbola koso uspravljena prema gore, a na ribarskim i teretnim brodovima služi za dizanje tereta s pomoću vitla; *Âli kal je brûd udrîl (...) nadrêtîl še je i dobôta me je onî jôrbul ćapôl i onî bûm* (R 4,95).

bûm – u onomatopejskom izrazu *bît bûm bûm* – biti lak na riječima, razmetljiv, hvalisav; *Ma ca će ûn mênî prôvjât, ûn je šômo bûm, bûm* (A).

bûmba, -e f – bomba; *pûcole su bûmbe* (VF 45, 4).

bûmbalo, -ota m – razmetljivac na riječima; *Ma nemûj mu nîšta vîrovot, ûn je jedôn bûmbalo kâkega nî u Komižu* (A).

bumbabâla, -e f – veliko slavlje, pirovanje, zabava s puno hrane i pića; *Bumbabâla je trâjola trî dôna* (A).

bumbakûše, pl. tant. -ih / bumbakûs – ženske gaće s kratkim nogavicama od pamuka; *Onâ je deperâla ža žîmu debêle bumbakûše* (A).

bumbarāca – (*Lucilia* spp) – vrsta velike muhe; *Bīla mu je krāšta kako vĕliko mūhā bumbarāca nā nuš* (VF 19, 4).

bumbāt, -ōn impf. – 1. bubriti; *Potopīli šmo kajīč u Lucīcu jērbo je tĕkal. Nekā stojť dvo-trĩ dōna, nekā bumbō* (A); 2. pretjerivati u veličanju nečega; *Nemūj mu ništa vĭrovot, ūn je Būmbalo, ūn šōmo bumbō* (A).

bumbažīn, -a m – pamučno platno; *Kūpīla šon mūžu jelnĕ gāće ol bumbažīna* (A); *Oštōl mi je jedōn retōj ol bumbažīna pōk ću mu polšīć gāće i štāvit pĕće ol tĕga retāja* (A).

bumbĕkāt, -ĕkon impf. – 1. pretjerano piti alkoholna pića; *Nī njĕmu mōrškā kāpjica, vōli ūn bumbĕkāt* (A); 2. razmetati se riječima, pretjerivati u izjavama; *Ne vĭruj mu ništa, ūn vōli bumbĕkāt* (A).

bumbĕkōnje, -o n – hvaljenje bez pokrića, hvastanje, razmetanje riječima; *Dōšta mi je njegōvega bumbĕkōnjo* (A).

bumbĕta, -e f – pipeta za neku tekućinu (strojno ulje); *Dodōj mi onū bumbĕtu nekā polmāžen mālō ovĕ vīde* (A).

būmbīt, -in impf. – iron. piti alkoholna pića; *Nī njĕmu mōrško popīt, vōli ūn būmit i vīnō i bībite* (A) (žestoka pića).

bumbīž, a m – način bacanja kugle pri boćanju – bacanje kugle u visokom luku; *Pogodīl je balōtu bumīžon* (A).

bumbīžāt, -ōn impf. i pf. – 1. u igri kuglanja (*balōte*) gađati protivničku kuglu bacanjem kugle u visokoj paraboli; *Ūn dobrō bumbīžō* (A); 2. pogoditi protivničku kuglu gađanjem kuglom koju se baca u visokoj paraboli; *Ca mī je balōtu bumīžōl* (A).

bumbīžōnje, -o n – gađanje protivničke *balōte* kuglom koju se baca u visokoj paraboli; *Ješi vīdil kojū je ovō bīlo bumbīžōnje* (A).

bumbōk, -ōkâ m – pamuk; *Bīla je ūtu dōba mrīža ol bumbōkâ* (VF 19, 8); *Jīdra šu še cinīla od lāna i ol bumbōkâ, āli vĕće šu durāla od lāna i bīla šu lāgio* (A); *Kūpīla šon za mūža dvī līpe gūće ol bumbōkâ* (A).

bumbōna, -e f – bombon; *Ma ca šū dīci drōge ovĕ bumbōne!* (A).

bumboncīn, -a m, dem. – bombončić; *Ōvo ti jedōn bumboncīn za prošlōdīt jūsta* (A).

bumbōnje, -o n – razmetanje riječima, pretjerivanje u izjavama; *Dodījolo mi je njegōvo bumbōnje. Ūvik recĕ dūplo vĕće nĕgo ca jĕ* (A).

būmbul, -a m – glavno i najveće od tri zvona u kampanelu Crkve sv. Mikule u Komiži; *Žvonī būmbul u Mūšter* (A).

Būmbul, -a m, top. – brijege na zapadnoj strani otoka Sveca; *Ĭsal je na Būmbul* (A).

bumbunjĕra, -e f – 1. bombonjera, pakovanje bombona; *Kūpīla šon jelnū bumbunjĕru za popūlnĕ pūć u vīžite u mojĕ kūmĕ* (A); 2. staklena posuda za držanje bombona; *Ispomīnjen še jelnĕ līpe, ol mōdrega caklā, bumbunjĕre ca jĕ je māti bīla dōbila na lūtriju kal šon bīl mōli* (A).

bumprĕš, -a m – v. *bomprĕš*.

bunegrācija, v. *bonegrācija*.

bunĕt / bonĕt, -a m – kapa s kratkim šiltom; *Ūvik je nošīl nā glōvu jedōn būnet iš vĕlikin frontīnon* (A).

Būnīca, -e, top. – u izrazu **Būna i Būnīca**: *Ma ca ćeš mi obo njěmu govorīt, ũn je pašól Būnu i Būnicu* (A) – prošao je puno u životu (pregazio je rijeku Bunu i Bunicu).

bunōr, -ōrā m – bunar; *U Potōku je vėliki bunōr dī šu zėnske hōle grōcima važimāt vōdu, a vōjška je tōti napōjāla konjě kojě je dōržāla u Štālu* (A).

Bunōr, -ōrā m, top. – lokalitet na zapadnoj obali otoka Biševa u blizini uvale *Pōtok*; *Pōceli šmo ištendīvāt parangōl defōra Bunōrā* (A).

bunžera, -e f – maska, obrazina; *Ĭmon jelnū bunžeru pōk ću ti je dāt za u māškare* (A); često se javlja u izrazu **māškara bunžera**: *Prōvo šī māškara bunžera* (A) – kaže se ženskoj osobi koja se pretjerano našminkala ili, uopće, izgleda pretjerano ekstravagantno.

būnja, -e f – 1. kamena okrugla kućica s karakterističnim stožastim krovom složenim od kamenih ploča; *Na vōrh Bācvice nōšal šon rūševine dvībūnje kojě šu tōte bīle ugrōdjene za oně kojī šu cūvāli štrōžu za prātīt gūšarške brōde hōće napāšt Komīžu. Štražāri šu tōti štōli nūć i dōn kal je bīlo ōpašno ol gūšarih i ondā bi dīmon avizāli mīšćone da grēdū gūšari nekā še cin prīćapāju kuvēnta* (A) (konvent–benediktinski samostan, njegova tvrđava koja je služila za zaklon od gusara; 2. grubo tesano lice fasadnog kamena; *Kūpīl šon dēšet mētrīh būnje za ugrōdīt žīd* (A); 3. čovjek zapušten; *žvōli šu ga būnja, jer je bīl nēuredan, žapūšćen* (A).

būnja, -e f – vrsta jedra na višejarbolnim jedrenjacima; *Govorīl je otāc Bīmbotu dā će ga pošlāt u Mlělke u mūće i ũvik mu je prītīl dā će še po jōrbulima penjāt i būnje potēžāt* (A).

būnjāc, -ūnjca m – staja za tovarnu životinju: *Šal bōg je dōl, kumpāre, razūmiš ti, tōti je būnjāc njegūv, Tavěle būnjāc* (VF 15,3); *Dūšli šmo mī do nīkih kūćicīh, mōlih kako būnjci* (R 1,68); Poznati *brīndīž* (pučko govorenje ili dijalog u rimovanim stihovima) – *O Herēnda, rīlo ol kūnca / za kōga grōdiš otō būnjca? – Ta bešīde me ne tāre / ovō grōdin za tāke tovāre*.

Būnjāc, Būnjca m, top. – lokalitet na otočiću *Kāmik* blizu južne obale otoka Sveca; *Lovīli šmo na kōnjce na Kāmik po Būnjcu* (A).

būr, bōra m – bor: *būta še pōl bur, vrīću pōdo še, vrīću nādo še i tōti prišpīs* (VF 18, 3).

būrg / būr, indecl. samo u izrazu *rōba būrg / būr* – nevaljala roba; *Nīšto ca ne vrīdi, ca je za hītīt. Mī bīšmo bili rēkli rōba būrg* (A).

būra, -e f – hladan vjetar iz pravca NNE; **znaci**: *Žnāk za būru je kāl šu nā goru, na terafērmu ōbloci. Tě šmo ōbloke žvōli līgne. Tū šu prodūženi ōbloci pōput līgne; kāl bišmo bīli vīdili tě līgne pōvar Mōšora, u pūrtu šmo štōli* (VP 3); *Kal pūše, vajō znāt da vītar užīže ol dēvet ũrih ũjutro i da je nōjjāciji do ũre popūlnē. Tū je tērac ōl lneva. Tū še većinūn odnōši na būru. Do dēvet ũrih ũjutro dōlo še po būri jīdrit, āli pošli dēvet ũrih vajō kalāt jīdra. Ondā blīzje nōći ōpet pāde* (VP 3); *kal šu nā goru līgne - būra* (VP 6); *kal žīmi na Majēlu lampō - būra ōli gregolevōnt* (VP 6); *Vėliko je šćīga ca potvordījē da je u Kvarnōrū būra* (VP 13,2); *Mārac še nominō būrima. Marāc je jārac* (VP 7,3); *Rekli šmo pašōni pūt da āko ōštar ne recevī da će jūgo. Ali ōštar je recevīl i bīla je būra* (VP 13,3); *Kal je iz bōnde ol ōštra, šūncenjok je žnāk jōkega jūga, a iz bōnde ol tarmuntōne, žnāk je za jōku būru* (VP 11,4); *Nī šćīge kojō je žnāk za jōku būru. Jōš je vrīme tīmidnu; u pulēntu je bīla modrōvka kūda dā će prīko nōći žapūhāt vītar ol gorē - būra ili da*

grêgo (VP 11,4); *Ovô vecerâš švâki rîbor znô da tukô da pûše bûra. Nočâš će pûhât bûra jêr šu u pulêntu lîgne. Gorâ purgô, a tû nôši vîtar oně lîgne, oně protêgnute ôbloke, pul garbîna. Tû je štû nâ stu bûra* (VP 21,5); *stâlno potêže nâ goru tâko da bi môgla žapûhât bûra ili gregôj* (VP 30,9); *Na mîñû je tâko lîpo konfermâlo vrîme is mōlun kalôdun i Majêla še je vîdila pôk šon racunôl da će bûra žapûhât* (VP 30,11); *U garbîn se je ucinîla mōlo čerika alôj šômega mōra. Ovâko ârija govôri da nî bûre* (VP, 22,12); **frazemi:** *bûra dognô:* *âli kâl je dognâla bûra, bîlo je švêga* (VP 29,8); *bûra dohîti:* *Bîle šu lîgne nâ goru, âli do nôš bûra nî dohîtila* (VP 27,5) *bûra dūjde:* *pok dūjde bûra i ondâ še dô rîbot i ujôt rîbe* (E1 6); *bûra konfermô:* *Môre lakô konfermât bûra* (VP 18,3); *bûra olgovôri:* *Danâš je pûhól maištrôl, a vecerâš nî îšal vîtar na krôj, nî olgovorîla bûra* (VP 8,1); *bûra potvôrdîjê:* *prînuć še je ucînil neverîñ nâ goru i žapûhâla je bûra kojô potvardîjê da bi vrîme môglo šigûro štabilît* (VP 8,6); *bûra pûše:* *konfermâlo je dūlnju vrîme is maistrôlên, a prîko nôći bûrun kojô je nâ goru dobrô pûhâla* (VP 20,7); *bûra refinô:* *Dvošticetîri ûre prî pôcme mōli južîn, južîn, južîn, južîn i ondâ îli pojacô îli refinô bûra* (VP, 4,1); *Na kvortû bi môgla refinât bûra jêr je pûnat ôl mîseca* (VP, 7,3); *bûra ucinî:* *Prî tûnda je lampâlo na Majêlu, a kal žîmi lampô na Majêlu, štôri rîbori šu govorîli dâ će ucinîť gregolevônt ôli bûra* (VP 23,3); *bûra žapûše:* *Kal sêde u ôštar, ondâ žapûše bûra* (VP 3); *bûra je bûra:* *Bûra je îšto dūlnju vrîme, âli njûj cemo rêć da je bûra. Môre še rêć da je dūlnju vrîme, ali îšto še recê da je bûra. Dojê njuj še vâžnosti* (VP, 5,1); *ol bûre čapôvât:* *Is bûrun vajô rûke otukovât i čapôvât grîcule, i jaglîce û košti čapôvât* (VP, 13,12); *pûć na bûru:* *Ako îde vîtar na bûru* (VP 21,4); *marcôno bûra:* *a šêdmega, cetarnaještêga i dvôdešet i parvêga môrca bît će bûre* (VP); *šcêto bûra:* *Nêlnemu še vîtru ne recê da je šcêti, nêgo šômo bûri* (VP 2,1); *provizôde ol bûre:* *racunôn dâ će ôl kvorta do prî tûnda jedôn dôn bît vrîme varijâbilu, većinûñ jûgo i provizôde ol bûre kojê će krôlko durât* (VP 6,11); *bûra pokorûša, bûra cîšto ženâ, bônda ol bûre, poslovice:* *Bûra je ôtruv mōra i krâja; Štôri rîbori i mornorî govorîli šu da prî îžgarâju trîšidîñove brôdê nêgo trî marcône bûre* (VP 28, 2); *Kal bûra putûje, ne putûj tî, jer ôšan je brâće îžîla, a devêtega pâmetnega ucinîla; Kal gorâ poldîre – bûra – znak za buru jesu oblaci iznad planina na kontinentu; Ne vešêlî še noćnûj vedrinî, ni ôblocnuj bûri.*

bûrba, -e m – v. *bôrba*.

Bûrbica, -e m, antrop. – osobni nadimak; *Tû mi je rêkal Bûrbica* (A).

burbût, -a m – loše napravljeno vino, najčešće vino pravljeno dodavanjem vode i šećera; *Ma tû ne šlîci na vîñô, tû je šômi burbût* (A).

burbutât, -ôn impf. – patvoriti vino; *Nî u njêga dôbrega vîñâ, ûn burbutô is vodûn i cûkaron* (A).

burbutônje, -ônjo n – patvorenje vina; *A ûn nîšto burbutô po konôbi, dodôjê cûkar i vôdu na mâšt i mîšlî dâ će me privârîť is otîñ njegôvin burbûton ol vîñâ* (A).

bûrd, -a m – pravocrtna dionica kretanje pri cik-cak jerenju kada se zbog nepovoljnog vjetra koji puše u provu mora mijenjati smjer kako bi se moglo savladati vjetar i doći cilju; skretanjem počinje novi *bûrd* (ili *burdižôda* / *burdôda*); *Vajô dūć pol Kobîlu ža ucinîť jîdra da môremo intrât u vâlû jelnîñ bûrdon* (A).

burdîl, -îla m – skandal, galama, metež; *I ondâ šmo mî ucinîli burdîl, vêliki škôndal, kôrônje* (A); *Ma tû je bîl burdîl kâkega jôš nîšôn dožîvîl* (A).

burdilât, -ôn impf. – praviti skandal, galamu, metež; *I ôn se kôre, vîce burdilô da ga cîlu sušîštvo môre cût* (A).

burdilônje, -o n – pravljenje skandala, galame; *I tû burdilônje mêne je ũsri nôči probûdîlo* (A).

burdiž, -a m – pri sidrenju barki tako da prova bude vezana za obalu, a krma na sidru, u slučaju očekivanja bočnog vjetra upotrebljava se uže kojim se poveže krma za obalu kako ne bi barku vjetar zanosio krmom. To uže je *burdiž*; *Vajât će vëžât burdiže jërbo dohòdi jôko garbinôda, a Komiški Pôrât je slâbu stônje za bròde pôk vajô vëžât burdiž i largât bròde ol rîve* (A).

burdižât, -ôn impf. – jedriti cik-cak penjući se uz vjetar; *Kal je vîtar de prôva nî drûga nêgo burdižât* (A).

burdižôda, -ôde f – v. *burdôda, bûrd*.

burdižônje, -ônjo, n – jedrenje cik-cak pri kretanju broda uz vjetar; *Ne môre se bëž burdižônjo jîdrit už vîtar* (A).

burdôda, -e f – pravocrtna dionica kretanja pri cik-cak jedrenju kada se zbog nepovoljnog vjetra koji puše u provu mora mijenjati smjer kako bi se moglo savladati vjetar i doći cilju; skretanjem počinje nova *burdižoda* (ili *nôvo burdôda / nôvi bûrd*); *Kal smo pôrtili îž Bišova, nîsmô îšli drêto îž Pârnekože pul Komîže dâ nos ne hîti vônka Barjôkih, nêgo smo çapâli rôtu pul Kobîle i ol Kobîle smo jelnûn burdôdun intrâli u Komîšku Vâlu* (A).

burdulêž, -a m – bačva od 5-6 hl francuskog tipa (iz Boredeauxa); *Îmon dvô burdulêža plôvca* (A).

burdûž, -o, -u, pred. -a, -o – (o jelu) jušnat, koji ima više juhe; *Naprâvi brujët neka bûde malo vëće burdûž da môremo îsmocîť krûha* (A).

burdûžo, adv. – jušnato, s više juhe; *Naprâvi brujët burdûžo nekâ se môre îsmocîť krûha* (A).

burîl, -êla – vrsta stožastog klina (*kavîja*) za pravljenje upletaka na konopima; *Deperâli smo u škrînju ôl broda i burêl za pjumbovônje konôpih* (A).

burîn, -a f, pl. -ih – povjetarac iz pravca sjever-sjeveroistok, bura slaba intenziteta; *Kakô nî bîlo motôra, navigâlo se je po dônû ol rânega jûtra nôjpri sa burînon, a pôšli majiştirôlên. Popûlnê tukâlo je dûc u nîki pôrat, jer bi prîl vecer pâla bonâca* (C-VB 316); *Izôšli smo na vešlâ i pašâli dîgu, ma bonâca je kôlma, nî çûha ol vîtra. Vožîli smo do kâšno ũ nuć i nodîjoli se dâ će nos çapât burîn – ma nîšta* (C-VB 317); **osobine**: *Môre je mîrno, burîn je, pûnte žjâju. Kâl su burîni, kâl je da grêgo, kâl šu garkušîne, vrîme je nôjtrajnjê* (VP 31,12,88); *Burîni, garkušîne, vîtri ol krâja nîkal nîšû dobrî za rîbu, ni kal se lôvi mrîžima, ni kâl se lôvi parangôlîma. Tû je žâtu jer tî vîtri tîru rîbu ol krâja* (VP 31,12,88); *Ol finimênta avrîla pocîmju pûhât stâbili maiştirôlî. Po lnevû maiştirôl, a prîko nôči burîn* (VP 21,5) **znaci**: *kal îde vîtar na krôj vëcer, kal îde u burîn, ondâ je šîgûro, šîgurîšimo vrîme* (VP 2,1); *Kâl je modrôvka u pulêntu, âko je bîl prîko lneva maiştirôl, tû îzažîvo burîn prîko nôči* (VP 7,1); *Kâl je burîn, recê se vîtar ol gorê – burîn, stâbîlu vrîme* (VP 21,5); *môli burîn: Tâko je kvârat ošvanîl îš môlin burînon, îš vëlikun školôdun* (VP 8,12); *šcêti burîn: Vrîme je šîgûru. Šcêti je burîn. Šcêti burîn hõce rêc da je tû prôvi burîn* (VP 2,1).

burîna, -e f – konop koji bi se vezao za *škvêtu* da se može nategnuti jedro ispod vjetra da bolje hvata vjetar kada se jedri uz vjetar: *jîdrit ol burîne* – jedriti uz vjetar; *Lakô je jîdrit abovênto, ma te vôja ol burîne* (prov.) – lako je jedriti niz vjetar, ali je teško na vjetar.

burinât, -ôn impf. – jedriti uz vjetar: *Kal še jîdri na vîtar, u ôrcu, recê še jîdrit ol burîne ili burinât* (A).

burinêt, -a m – čuh bure, vrlo lagani vjetrić iz pravca sjever-sjeveroistok; *Žapûhól burinêt i mî šmo dvîgli jîdra* (A).

burinônje, -o n – jedrenje na vjetar (*u ôrcu*); *Vîtar non je u ôrcu, vajât će burinât* (A).

bûrît, bûrin impf. – kuhati nešto površno, na brzinu; *A ôvo bûrin bokûn brujêtića* (A).

bûrla, -e f – šala; *Nemûj še jîdît, tû šu sômo bûrle* (A); *šûrle bûrle* - *Nîšû šûrle bûrle!* (A) – nije to šala, nije to lako.

Bûrla, -e f, antrop. – osobni nadimak; *Luka Burla je lavurol u Štar Kišt na makine. Bil je oglûhal ol šušûra ol mâkin* (A).

Burlândo, -ota m, antrop. – osobni nadimak; *U Koštîrnu je žêmjû îmol štôri Burlândo* (A).

Burlândotovi, pl. tant. -ih m, antrop. – obiteljski nadimak; *Uputîl še je ûn niž onô ca je prî bîlo štôrih Burlândotovih, Pêpetovih, a Rejîna za njîn* (VF ?).

burlôda, -e f – šala; *Bîl je covîk pantominûž, volîl še je burlât, a jô son nôjveće volîl njegôve burlôde* (A).

burlât še, -ôn impf. – šaliti se; *Nemûj še jîdît tû še nôno sômo burlô is tõbon* (A); *Pûno mu še je bîlo drôgo burlât is dicûn* (A).

burlônje, -o n – šaljenje; *Bîl je covîk pantominûž, bîl je za društvo, volîl je nôjveće burlônje* (A).

burnjât, -ôn impf. – ići bez cilja, srljati; *Ma kûl tu burnjôs pô vas dôn?* (A).

burnjônje, -o n – srljanje, kretanje bez cilja; *Môraš dobrô promîslit dî ćeš pûc i kûl ćeš pašât. Nîšta nî ol burnjônjo* (A).

burnôl, -ôlâ m – (v. *brûnol*)

bûrša -e f – 1. torba; *ocôlî pâli nîkomur ol nôš u bûrsu* (VF 33,16); 2. fig. mošnja testisa; *Imôl je kûš bûrše* (A).

buršîna, -e f, dem. – torbica; *Imâla je jelnû lîpu côrnu buršînu kojû je deperâla sômo za pûc na mîšu* (A).

burtât, -ôn impf. – tući se rogovima; *Štôj ôdaje ovêga jarûhâ (jarac) jêrbo burtô* (A).

burtât še, -ôn impf. – tući se međusobno rogovima; *Glêdoj ca šê onê kožê burtâju* (A).

Bûrte, -eta m, antrop. – osobno ime; *Pokôjan Bûrte bîl je zôlnji mêštar u škûlu nâ Bišovo* (A).

Bûrtetovi, pl. tant. -ih m, antrop. – obiteljski nadimak; *Mîke Bûrtetov bîl je švićôr i îmol je palagružônšku falkûšu* (A).

Burtîcini, pl. tant. -ih m, antrop. – porodični nadimak; *Ženâ mu je bîla ol Burtîcinih* (A).

Burtica, -e m, antrop. – osobni nadimak od obiteljskog nadimka *Burtičini* (prema imenu Burte); *Tū mi je rēkal Burtica* (A).

burtōnje, -o n – međusobno udaranje rogovima (o rogatoj stoci); *Ješi vīdil kojū burtōnje onih kūž?* (A).

būs, bōšo, bōšu, pred. -ā, bōšo – bosi *pōcel mladićāk bīt. A būs! A Bōlnji don! A glōdan!* (VF 49,1); *a papūci tōje bīlo iskīdono, štāro, nevūjno tāko dā šon lēšto oštōl būs* (R 4,88).

būs, -a m – busen; *Jedōn būs trōvē* (A).

būs, indecl. – onomatopeja za govor; *ni čūs ni būs* (A) – ni riječi da bi progovorio.

būšak, būška m - šuma: *Dōvel ovī Vīšković tāmō iz terafērme jūde za šīč būšak* (VF 1,13); *Kal bi hodīl iz būška, bīl bi še īž dajega nakantōl* (VF 63,2); *I ondā gōri švē drēto krož būšak* (VF 4,88); *a jō šon fermōl, u būšak šon še šakrīl* (R 5,98).

Busi, indecl. – talijanski naziv za otok Biševo; javlja se samo u posloviici na talijanskom: Tra Busi e Lissa, mar che te subissa (C-VB 320) – upozorenje na opasnost Biševskog kanala.

bušīnac, -īnca m – neka vrsta trave; *A vōdi je švāke trōvē: trōškota, žītнице, šlōvka, bušīnca* (A).

būšit, -in pf. – poljubiti; *rēmēta še nī mōgal probīvāt īzmeju tēga švīta i ōn je dōl Isūkaršta da īde ol rūkē do rūkē da ga švī mōgu būšit. I ovī ga je būšil i dōl ga je onēmu, onī ga je būšil i dōl ga je drūgemu, drūgi trēčemu* (VF 93,2).

Bušitlēh, -a m, antrop. – osobni nadimak; *Pokōjan Bušitlēh imōl je jelnēga tovarcīca kojī je bīl tōko mōli dā še na njēga nī nīkal užjāhol, a bīl ga je tāko izvicijōl da nī tīl hodīt āko mu švāku mālo ne bī dōl kūš rogōcā* (A).

bušīvāt, -tjēn impf. – ljubiti (poljupcem); *Onī su mlōdi, nēka še bušītjū; A stōri pokōjan lēgal je nā žemju i bušītjē žēmju, ōlma je bušīvol žēmju* (R 2,76).

bušīvōnje, -o m – ljubljenje; *Mlōdi i mlōdo nīšū še nōnke smīli būšit pri nēgo še rukūju* (A) (vjenčati se). *Nī prī bīlo bušīvōnjo po štrōdima kako danās* (A).

būška, -e f – način oblikovanja forme trupa tradicionalno građena broda; *Tū še je lavurālo po mežalūni ili po būški. Po būški su še cīnili buškamēnti. Tū su lebrā ol prōve i karmē* (A).

buškadūra, -e f – proveni i krmeni dio brodskog skeleta; *Buškadūru cinē lebrā ol prōve i ol karmē* (A).

buškamēnat / ēnt, -ēnta m – pramčana i krmena rebra koja se tradicionalno postavljaju odoka, a time se daje individualnost svakom brodu; brodograditelji su se natjecali u tome da im odoka postavljena rebra formiraju što skladniji oblik krme i prove i time su izražavali svoje autorstvo; *Kal se grōdi brūd, bīlo bi se nōjpri štāvilo dešetāk do cetarnāšte kōrbih, tū prema velicinī brōda, a pocīmolo še ol šrīdē pul prōve i pul karmē. Blīže prōve i blīže karmē su buškamēnti. Tū bi še bīlo opāsolo štrīkima i fōrmu prōve i karmē cinīlo še je nāoko* (E2 4.3.); *Bīl biš hodīl būškon i glēdol bōre i cešmīne, āli nīšī vīdil bōre i cešmīne, nēgo šī vīdil kōrbe, rāžme, kuvertēle, katīne, kolāte, buškamēnte, karōce* (E2 3,1,1).

buškêr, -ērâ m – čovjek koji živi u gori; *U Austráliju jô son lavurôl dvôdešet gôdišć kako buškêr. Živili smo u goru i pilâli štablâ, a nâ mišce ne biš vđil nîkoga nego šômo onêga ca bi bîl kamijônôn dūšal pri večer ukarcât batôlê ca smô jih po cili dôn pilâli* (R 2); *Ŭn je rôba ol gorê, buškêr. Nê žno ũn po rôvnemu hodît* (A).

buškêra, -e f – žena koja nije iz grada, žena iz divljine; *Nê žno ni pûtên hodît, vôje še kal grê. Prôvo je buškêra* (A).

buškêt, -a m – 1. šumarak; *Tôti je jedôn buškêt borîčih* (A); 2. fig. stidne dlake; *Čapôl son je jo za buškêt* (A).

buškêtić, -a m – 1. šumarak; *Tôti je ôlma pôvar nâše kûce jedôn lîpi buškêtić mlôdih borîčih* (A); 2. fig. stidne dlake; *Îmo onâ lîpi buškêtić* (A).

bûšt, -a m – starinska ženska potkošulja, steznik koji je obuhvaćao prsni koš i ženske grudi; *Prî šu ženê nošile onî bûšt ca bî še bîl žabotunôl na ramenâ* (A).

bûšta, -e f – omotnica, uložnica za naočale; *Butôj oćôlê u bûštu dâ ti še ne ruvināju kal ih nôšiš u žepū* (A); *Ženâ mi je šašila jelnū bûštu ol kôže ol mîha za nošît nôžice ol rîža* (A) (škare za rezanje vinograda).

buštîna, -e f – ženska potkošulja s grudnjakom; *Obûcî buštînu*.

bûsula, -e f – busola, kompas; *Nî njin bîlo potrîba bûsule kâl šu po râtu bižâli u Itôliju. Bûsula njin je bîla tarmuntôna priko dêšnega râmena, a tû je bîla rôta pul Trêmitih. Tûn rôtno še je nôjveće bižâlo jêrbo je nôjkraço* (A).

bušulât, -ôn, impf. – odrediti busolom smjer kretanja; *Kâl šî pašôl Štûpišće šâl vajô bušulât za čapât rôtu ol Palagrûže* (A).

bušulôn, -o, -u, pred. -a, -o – (smjer) određen busolom; *Pâri mi še da nîšû na rôtu ol Palagrûže, nî onô bušulôno rôta. Falîli šu* (A).

bušulônje, -o n – određivanje smjera busolom; *Njîma nî bîlo potrîba bušulônje. Onî šu znâli dûc na Palagrûžu i bež bušulônjo* (A).

butargât, -ôn impf. – (o ribi) dobivati ikru; *U mâžu carnjûl pôcme butargât i kal čapô butôrgu ondâ je nôjšlaji* (A).

butargôn, -o, -u, pred. -a, -o – koji ima ikru; *Kupîl son kîl vêlih butargônih carnjûlih. Alâ ca će škvârît na žerâvu!* (A).

butât, -ôn, imper. butôj / impers. būta, pf. – staviti, metnuti; *Dvîgli šu vešlô ol prîmê i butâli ga nâ dvi sôhe za ucinît têndu* (G 10); *Priko vešlâ šu butâli jîdro* (G 10); *Tâta je zavêžôl na švâki kantûn ol šudôrića po jedôn grôp, a ondâ ga je ismocîl ũ more, šâžel i butôl nâ glove* (G 17); *vajô kôkota ũbit za mu butât glôvu u fundamênt* (VF 1,11); *čâpa ôn mâšku, būta je u vrîču* (VF 2,11); *I mî smo ih dvîgli iz mrîže i butâli u škîf i hûtili škîf ũ more is njîma* (R 5,98); *Nôjpri šu butâli têga fônta mocîl ũ vodu* (VF 48,3); *ôn še vêšelo isvûkal i būta rôbu pol škâf* (VF 5,2); *Lîpo ga būta u konôbu* (VF 67,5); *da butāju krivîču na mênî ženû* (R 6,114); *I brâd būta šômo na parvû polûgu i vežî ga* (R 8,51); *Âla būta jîdra i vožî na jîdra* (R 1,67); *būta še tîti na ferôtu* (R 1,70); bûtat mrîže: *Provât čemo butât mrîže* (A); *būta še u ložjê, bîlo je pôcelo škûrît, i nažobjî še tîti* (R 5,102); *būta îša* označuje naizmjениčnu radnju stavljanja i uzimanja ili bacanja i povlačenja: *I tâko dêšet-petnašete pûtih oćôlê čâpa, būta, îša* (VF 33,15); narativni imper. javlja se i s 1. l lične zamjenice: *Bôrba je lavurôl na šjêču šûme. I būta še jô is njîn. Būta še u bûsak, u džunglu pilât štablâ*

(R 11,69); **bûtat škomešu** – kladiti se; fig. **butât še na polûge** – leći u krevet (poistovjećivanje čovjeka s brodom); **butât še trêšo** – zapustiti se, zanemariti sebe; fig. **butât kūhot** – završiti s pričom: *Āla, bûta kūhot!* – završi s tom temom, prestani, ne želim dalje sudjelovati u prepirci; **bûtat na gôbota** – optužiti nedužnog; **bûta še!** – uđi!, ukrcaj se!, sjedni! uključi se u grupu! i sl.

butât še, -ôn pf. – staviti se: **butât še u parôdu** – zabavljati se, provoditi vrijeme u zabavi: *I bûta še jô, kupmâre, u parôdu, čapôj mōlu pōd ruku – ôšan dôn!* (VF 71, 8).

butêga, -e f – samo u izrazu za dječju igru s koncima među prstima *sêga butêga*; *Igrâli šmo še kako dicâ na sêga butêgu. Tû bi še bîlo rašprûznulo pâršte i ondâ bi še prêjun iskrîžâlo izmêju pârstih i vajâlo je ondâ tâko nategnûtu prêju provukovât* (A).

butîga, -e f – 1. prodavaonica, dućan; *Pûj na bûtîgu kûpî vōž konsêrve* (A); 2. radnja: *Poštolôr je zatvorîl butîgu* (A); 3. fig. šlic: *Otvôrena ti je butîga* (A) – otkopčan ti je šlic.

Butîga, -e f, top. – lokalitet na sjevernoj obali otoka *Švêca*; *Tôti je bîla jelnâ bôrka pol Butîgu* (A).

Butîga, -e f, top. – lokalitet blizu sela *Okjûcin*, kod uvale *Trôvna*; *Pôceli šmo mečât parangôl po Butîgi* (A).

butigêr, -êrâ m – prodavač u dućanu; *Šjâjni je bîl butigêr* (A); *Bîlo je prî râta pûno butigêrih u Komižu* (A).

butigîr – v. *butigêr*.

butîljica, -e f – bočica za vino, mala butelja; *Napûnil je vînô u butîljice ôl pul lîtra* (A).

bultîjica, -e f – v. *bultîja*, *butîja*, *butîljica*.

butijûn, -ûnâ m. v. *butiljûn*.

butîlja / **bultîja** / **butîja**, -e f – boca, flaša; *a na kantinôl u kâmaru butôl je butîlju rakîje* (VF 91,2). *Dât ću ti dvî butîlje vînâ* (A); u selu *Okjûcina* govori se *butîja*, a u Komiži u predjelu *Šelô* govori se *bultîja*, a u *Vêluj Bôndi* i *Môluj Bôndi* *butîlja*.

butiljûn / **butijûn** / **bultijûn**, -â m – botilja za vino od 2 do 5 l.; *Dônîl mi je jedôn butiljûn prošêka* (A); *Otvorîte armarûne / izvâdîte butiljûne* – stihovi iz kolendarske pjesme koju djeca pjevaju pred vratima domaćinstava koja obilaze na Badnju večer i u noći na Silvestrovo te u noći uoči Sveta Tri Kralja.

butîžica, -e f, dem. – mala prodavaonica; *Bonâcini su imâli na Škôrû bokûn butîžice dî šu prodôvâli krûh*.

butôda, -e f – izmišljotina; *Kojû šon butôdu cûl sêga jûtra na peškarîju!* (A); *Ne vîrujen jô njêmu pûno, ûn prôvje butôde* (A).

butôm, -âma m – drvene posude: *Nôjpri ćemo u gajêtu ukarcât butôm* (A) – najprije ćemo ukrcati barile (drvene posude za soljenje ribe i transport soli).

butôn, -o, -u, pred. -a, -o – stavljen; *Vešlâ šu butôna u barâku, barîli šu butôni u barâku, švê je urêdjeno* (A).

butôrga, -e f – ikra; *Šardêla je zîmi punâ butôrge*; *Carnjûli šu nôjboji pêtege mîseca pok švê do Švêtega Ivâna. Tâl šu pûni butôrge i šlôlki šu kako mâšlo, a cîn švâržu butôrgu vêj ne vrîde ništa* (A).

butōvât, -ōjĕn impf. – stavljati; *Nemŭj ti mĕne butōvât is njĭn. Nĭsmō mi protĭve* (A) (nismo istoga ranga); *Pōceli ū smĕcĕ butōvât vōnka kĕntih ŷa ŷmeĕĕ* (A).

bŭža, -e f – rupa; *Probĭl je cōrv nĭkoliko bŭžih* (A); *Provŭkal je ŷpōg krož bŭžu* (A); *Ōto mŭži is Palagrŭže / Oparĕōjte ŷĕne bŭže* – lascivna varijanta poznate klapske pjesme.

bŭžākula, -e f – mala kućica, mali prostor, rupa u kojoj se netko može smjestiti; *Ma nĭ tu kŭĕa, tŭ je bĭla jelnĕ mōlo bŭžākula di je ŭn ŷtōl. Ŗōmo ŷa glōvu ŷaklonĭt* (A).

bŭžara, -e f – neprimlik, skandal, problem; *Ma rĕkal ŷon ti jō da ga ne vōdiš ŷa ŷōbon, dĕ ĕe ti okrojĭt bŭžaru* (A).

bŭžât, -ōn impf. – bušiti, praviti rupu; *Ma ol cĕga ū vĕ bŭže? Ješŭ vo mĭši pōceli bŭžât pomedōre ōli fažĕni?* (A).

bŭždo, -ota m – glupan, budala, nespretnjaković; *Nĭŷōn ŷnōl da ŷi tōki bŭždo!* (A); *Ma pogledōj tĭ kojĭ je no bŭždo!* (A).

bŭždovōn, -āna m – glupan, budala, nespretnjaković; *Ma kojĭ je no bŭždovōn. Nĭšta ŭn nĕ ŷno pol mĭlin bōgon* (A).

bŭžĕta, -e f – rupa za dugme; *Ne mōre ovōki botŭn paŷĕt krož tōku bŭžĕtu* (A); *Naprĕvĭt ĕu ti bŭžĕte na jakĕtu* (A).

bŭžĕtica, -e f – rupica za dugme; *Na košŭju ū bĭle bŭžĕtice dĕ ŷe je jedvĕ mōglo ŷabotunĕt jĕrbo ū vĕli botŭnĭ* (A).

bŭžica, -e f – rupica; *Bĭla je jelnĕ mōlo bŭžica dĕ ŷi je jedvĕ mōgal vĭdit i krož tŭ bŭžicu je tĕklo* (A).

Bužĭja, -e m, antrop. – osobni nadimak; *Bužĭja je dōbri težōk* (A).

bŭžji drĭvĕc, drĭvca m fit. – naziv za grmoliku biljku koju težaci беру za prehranu stoke, osobito za koze; *Bĭlo je na Pĕrdoŷovicu tĕga bŭžjega drĭvca kōko te je vōja, pōk ŷmo tŭ brōli ŷa kožĕ* (A).

bŭžji kōkot, -a m, ZOO – tetrijeb; *Lōni ŷon u kĕcu trĕfĭl pogodĭt is pŭške jelnĕga bŭžjega kōkota* (A).

bŭžōn, -o, -u, pred. -a, -o – bušen; *Ovĕ gōma je bŭžōna vĕĕe pŭtih* (A).

bŭžōnje, -ōnjo n – bušenje; *Dōŷta mi je vĕj vĕga bŭžōnjo!* (A).

bŭžurōnt, -a m – homoseksualac; *Kōko je danĕŷ ovĭh bŭžurōntih! Ovĕga prĭ nĭ nĭkal bĭlo* (A).

LITERATURA

Ovdje je navedena samo literatura iz koje je crpljena građa za Komiški dicionar. Za slovo B navedene su kratice (upotrijebljene uz primjere za pojedine glose) uz one jedinice literature iz kojih je za leksik pod ovim slovom crpljena građa. Primjeri koje je naveo autor kao izvorni govornik, označeni su sa (A).

1. Joško Božanić – “Perušće besid”, zbirka pjesama na komiškome govoru Grafički zavod, Zagreb 1981., Rječnik str. 57 – 61.
2. Joško Božanić – “Komiška ribarska epopeja”, *Čakavska rič* 1983, br.1-2., Tumač ribarskih termina i njima srodnih riječi, str. 142 – 178 (E1)
3. Joško Božanić – “Komiške facende, Poetika i stilistika usmene nefikcionalne priče Komiže”, Književni krug, Split 1992, Rječnik str. 273 – 328. (VF)
4. Joško Božanić – “Rupa u željeznoj zavjesi III.” – *Čakavska rič*, 1994, br.2, Rječnik priča objavljenih pod naslovima “Rupa u željeznoj zavjesi I.”, *Čakavska rič* 1993, br.2 i “Rupa u željeznoj zavjesi II.”, *Čakavska rič* 1994, br.1. (R)
5. Joško Božanić – “Nacrt glosara gajete falkuše”; objavljeno u Zborniku radova znanstvenog skupa *Tisuću godina prvoga spomena ribarstva u Hrvata*, Zadar-Sali-Split 10 – 18. listopada 1995., HAZU, Zagreb 1997, str. 181 – 194.
6. Joško Božanić – “Onimikon Palagruže”, Zbornik Palagruža - jadranski dragulj sa Stručno-znanstvenog skupa Palagruža, povodom 100 godina meteoroloških mjerenja i motrenja na otoku Palagruži, u Splitu 28 – 30. lipnja 1995. godine; Split 1996.
7. Joško Božanić – “Iskustvo vremena komiških ribara”, *Čakavska rič*, god. 24., br. 1-2, 1996, str. 7 – 94. (VP)
8. Joško Božanić – “Tradicionalna regata gajeta falkuša od Komiže do Palagruže”, Zbornik *Palagruža - jadranski dragulj* sa Stručno-znanstvenog skupa Palagruža, povodom 100 godina meteoroloških mjerenja i motrenja na otoku Palagruži, u Splitu 28-30. lipnja 1995. godine; Split 1996.
9. Joško Božanić – “Lingua franca”, zbirka pjesama, Književni krug. Split 1997, Rječnik 65 – 93.
10. Joško Božanić – “Komiška ribarska epopeja II”, *Čakavska rič*, 1998, br 1-2, str. 69 – 172. (E2)
11. Joško Božanić – “U sjeni Green Hilla”, Književni krug, Split 2001, Glosar str. 82 – 102. (GH)
12. Joško Božanić – “Guc. Naratološka interpretacija zapisa jednog doživljaja mora”, tekst Zdravka Stanojevića: Guc, *Čakavska rič* (G)
13. Mirko Deanović – “Lingvistički atlas Mediterana II, Anketa na Visu (Komiži)”, *Rad* 344, JAZU, Zagreb 1966. (Dean)
14. Pavao Mardešić Centin – “Slicica iz Podspiljo, Rječnik komiškog govora” *Hrvatski dijalektološki zbornik*, knjiga 4, JAZU, Zagreb 1977. (C-SP).
15. Pavao Mardešić Centin – “Moli kacatur, Rječnik komiškog govora” *Hrvatski dijalektološki zbornik*, knjiga 4, JAZU, Zagreb 1977. (C-MK).

16. Pavao Mardešić Centin – “Covik priko bonde, Rječnik komiškog govora” *Hrvatski dijalektološki zbornik*, knjiga 4, JAZU, Zagreb 1977. **(C-CPB)**.
17. Pavao Mardešić Centin – “Novi klobuk, Rječnik komiškog govora” *Hrvatski dijalektološki zbornik*, knjiga 4, JAZU, Zagreb 1977. **(C-NK)**.
18. Pavao Mardešić Centin – “Vakonce na braceri, Rječnik komiškog govora” *Hrvatski dijalektološki zbornik*, knjiga 4, JAZU, Zagreb 1977. **(C-VB)**.
19. Usmeno kazivanje Dinka Božanića (1912. – 1997.) **(DB)**

KOMIŽA DICTIONARY – B

Summary

This work is the continuation of Komiža's dictionary publication, the dictionary of the speech of Komiža, a small town on the island of Vis, which collected the lexis of the letter B. This work includes all together 1183 Glosa words, which is an indicator of the extreme lexical richness of this speech. Compared to the lexis published under the letter A (472 Glosa words only 9 of which are of idioglottic origin), under the Glosa words of the letter B there are almost 30% of idioglottic lexis, which is, presumably, the average for the whole Dictionary. This fact represents sociolinguistic information which provides a challenge for dialectological and ethnological comparative analysis of Adriatic linguistics, and its cultural space, which is marked by the mix of different cultures and languages, among which Romanic influence is the most important. Not only is it important for the west coast of the Adriatic, but also for the eastern-Adriatic native lexical substratum, inherited and preserved up to present time, in speeches of the insular eastern-Adriatic territory. The lexical analysis which this work is based on included all spheres of life, while the most detailed and thorough research was done in the sphere of maritime activities which represent the basis of Komiža's existence throughout the centuries. That is the reason why that lexical segment is extremely rich, not only in the number of Glosa words, but also with phraseology and stylistic nuances in which the connotative value of some Glosa words is being realized.

Every Glosa word is grammatically analyzed, and many of them have multiple meanings, stylistic and connotative meanings, phraseology and examples of speech from recorded tradition which the author collected over four decades.

Key words: Komiža, island, dictionary, dialect, lexis

Note: This work has been done within the scientific - research project HALIEUTICA ADRIATICA – INTERDISCIPLINARNO FILOLOSKO I ANTROPOLOSKO ISTRAZIVANJE JADRANSKE KULTURE (Halieutica Adriatica - Interdisciplinary philological and anthropological research of the Adriatic's culture), within the scientific program STUDIA MEDITERRANEA which is being realized at the Faculty of Philosophy in Split at the Interdisciplinary study centre STUDIA MEDITERRANEA.

IL DIZIONARIO DI KOMIŽA – B

Riassunto

Questo lavoro continua la pubblicazione del Dizionario di Komiža, il vocabolario della parlata di Komiža (Comisa) sull'isola di Vis, e raccoglie il lessico sotto la lettera B. Si tratta di un totale di 1183 glosse, ciò che indica la straordinaria ricchezza lessicale di questa parlata. Rispetto al lessico pubblicato sotto la lettera A (472 glosse di cui solo 9 di provenienza idioglossica), tra le glosse sotto la lettera B vi è circa il 30 % di lessico idioglossico ciò che supponiamo rappresenti anche la percentuale di tutto il Dizionario. Questo fatto è un dato

sociolinguistico che rappresenta una sfida per le ricerche di dialettologia ed etnologia comparate dell'area linguistica e culturale adriatica caratterizzata dalla compenetrazione di culture e lingue diverse tra cui l'influenza romanza è la più importante non solo per il sostrato linguistico sulla sponda ovest dell'Adriatico, ma anche per quello autoctono adriatico-orientale tramandatosi e conservatosi nelle parlate dell'area insulare dell'Adriatico orientale fino ad oggi. La ricerca lessicale su cui si fonda questo lavoro ha compreso ogni campo della vita umana, il lessico studiato in maniera più dettagliata e più sistematica è quello marittimo, del settore di attività su cui era fondata l'esistenza di Komiža nel corso dei secoli. Questo è anche il motivo per cui questo segmento del lessico è estremamente ricco non solo per il numero di glosse, ma anche per la fraseologia e le sfumature stilistiche in cui si realizza il valore connotativo delle singole glosse.

Ogni glossa è analizzata sotto l'aspetto grammaticale, e accanto a molte glosse sono riportati diversi significati, i significati stilistici e connotativi, la fraseologia e gli esempi presi dalla lingua parlata e dalla tradizione orale raccolta per quattro decenni dall'autore.

Parole chiave: Komiža, isola, vocabolario, dialetto, lessico

Avvertenza: Questo lavoro è stato realizzato nell'ambito del progetto di ricerca HALIEUTICA ADRIATICA – INTERDISCIPLINARNO FILOLOŠKO I ANTROPOLOŠKO ISTRAŽIVANJE JADRANSKE KULTURE - HALIEUTICA ADRIATICA – RICERCA FILOLOGICA E ANTROPOLOGICA INTERDISCIPLINARE DELLA CULTURA ADRIATICA, e nell'ambito del programma scientifico STUDIA MEDITERRANEA in atto alla Facoltà di Filosofia di Spalato presso il Centro di Studio Interdisciplinare STUDIA MEDITERRANEA.

Podaci o autoru:

Joško Božanić redovni je profesor stilistike na Filozofskom fakultetu u Splitu i pročelnik Centra za interdisciplinarne studije - Studia Mediterranea.